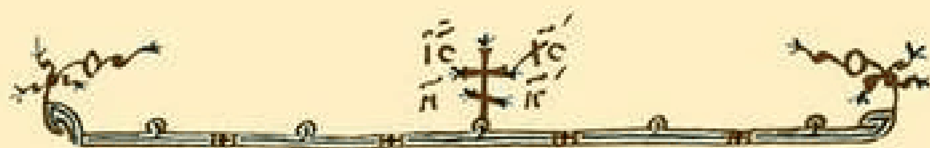

Crinii Țarinii

3

Monah Proclu Nicău

Conștiință, spune-mi tu

Sfânta Mănăstire Putna

CRINII ȚĂRINII

3

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PROCLU NICĂU, monah
Conștiință, spune-mi tu / monah Proclu Nicău;
tipărită cu binecuvântarea IPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei
și Rădăuților. – Putna : Editura Nicodim Caligraful, 2016
ISBN 978-606-93481-6-1
281.95(047.53)

Crinii țarinii

~ 3 ~

Monah Proclu Nicău

Conștiință, spune-mi tu

Editura Nicodim Caligraful
Sfânta Mănăstire Putna
2016

„Conștiință, spune-mi tu” reprezintă al treilea volum din colecția „Crinii țarinii”. Colecția cuprinde cuvinte ale unor părinți contemporani și nu numai, iar rostul ei este să ofere hrană duhovnicească sufletelor care s-au dăruit lui Dumnezeu în chipul smerit al călugăriei. Sădite în țarina inimilor întraripate de dumnezeiescul dor, harul Duhului Sfânt va face ca ele să rodească crinii bineîmpodobiți ai virtuților și curăția minții – darul unic al slujirii monahale, cu rugăciunile și darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, maica monahilor.

Iisuse prealine, bucuria călugărilor!

Colecția CRINII ȚARINII
apare cu binecuvântarea
IPS PIMEN,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Părintele Proclu Nicău, pe numele de botez Gheorghe, s-a născut pe data de 13 noiembrie 1928 în satul Mitocu Bălan din județul Neamț. A fost închinoviat la Mănăstirea Sihăstria din județul Neamț, la data de 1 noiembrie 1948. El a fost trimis în 1949, împreună cu alți viețuitori ai Sihăstriei, la Mănăstirea Slatina, pentru revigorarea vieții monahale de aici. Având binecuvântare de la duhovnic, părintele Proclu s-a retras, după mai mulți ani, la o viață de liniște. De zeci de ani, părintele trăiește în simplitate într-o căsuță de la marginea satului Mitocu Bălan.

Părintele Proclu nu este un om cu multă școală, însă povețele sale duhovnicești îi ajută pe mulți oameni, deoarece ele sunt izvorâte dintr-o inimă zdrobită și din cercare. Până acum au apărut două cărți care au adunat o bună parte din aceste sfaturi: „Cuvinte din chilie" (2008) și „Lupta pentru smerenie și pocăință" (2010). În volumul de față sunt adunate diverse răspunsuri pe care părintele le-a dat întrebărilor viețuitorilor Mănăstirii Putna, de-a lungul anilor.

Cuvânt înainte

Prin acest al treilea volum din colecția „Crinii țarinii", Mănăstirea Putna dăruiește sufletelor însetate după viața frumoasă întru Hristos o carte de mult folos duhovnicesc. „Conștiință, spune-mi tu" adună la un loc diverse dialoguri pe care părintele Proclu Nicău le-a avut, în perioada 1995–2012, cu unii dintre viețuitorii mănăstirii noastre. Părintele a ucenicit pe lângă mari stareți ai monahismului românesc: arhimandritul Cleopa Ilie și ieroschimonahul Paisie Olaru. Experiența duhovnicească a părintelui Proclu s-a îmbogățit și prin viața sa de retragere. După Decretul 410 din 1959, cu binecuvântarea duhovnicului său, părintele Cleopa, părintele Proclu a ales viața de liniște. Îndeosebi după 1990, părintele a fost căutat, pentru sfat duhovnicesc, de mulți preoți, monahi și mireni. Convorbirea cu părintele Proclu este o întâlnire cu simplitatea și discreția adevăratei vieți duhovnicești, este o întâlnire care aduce numai bucurie.

Volumul de față conține veritabile îndemnuri filocalice, izvorâte dintr-o viață cu totul dăruită lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Părintele ne învață că „numai aceia

care se vor îmbogăți în smerenie vor câștiga mult” și că „tot ceea ce facem cu smerenie nu aduce tulburare.” Sfinția sa ne mai spune că „atât e adevărul, cât e mintea adunată în rugăciune”, iar „rugăciunea lui Iisus sporește în sufletul nostru, în funcție de cât iertăm.”

Publicăm acest volum cu nădejdea ca aceste noi pagini de filocalie românească să aducă rod însutit în viețile și inimile cititorilor.

Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna

La Praznicul Nașterii Sfântului Proroc Ioan Botezătorul și Aducerea moaștelor Sfântului Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava
24 iunie 2016

În viața de obște se poate căpăta cu adevărat smerenia și dragostea

Credeți-mă, nu sunt vrednic să stau în fața sfințiilor voastre. Mă tem să nu supăr pe Bunul Dumnezeu. Dar, dacă îmi puneți vreo întrebare, Bunul Dumnezeu îmi va da vreun cuvânt, pentru dragostea sfințiilor voastre.

Am observat că altă cale mai bună decât viața de obște nu există. În viața de obște se poate căpăta cu adevărat smerenia și dragostea. Aceia care se roagă și fac ascultare în viața de obște vor spori cu timpul. Odată, economul a zis așa către părinți și frați: „Fraților, eu v-am pus aici la ascultare. Dacă vă păstrați puterea, dacă vă cruțați puterea și nu vreți să vă osteniți, de acea putere numaidecât se va folosi diavolul.” Adică, se folosește diavolul prin ispite. Iar toți aceia care s-au ostenit cu mintea zicând *Doamne Iisuse* și cu trupul s-au ostenit la ascultări, vor spori.

Am observat că are mare însemnătate să nu iasă cineva din cuvântul duhovnicului. Pe acele persoane le ajută Duhul Sfânt, care s-au ostenit să zică tot mai mult: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul*. Iar când nu mă vede nimeni și nu mă aude

nimeni, pot să zic rugăciunea întâi cu gura, în anumite timpuri chiar și tare, dar totuși să nu audă nimeni. Și dacă simt că aude cineva, trebuie să zic rugăciunea numai în șoaptă. Și când vine cineva, trebuie să zic rugăciunea numai cu mintea, fără să mișc buzele. Și cât timp zic *Doamne Iisuse* și îmi păzesc mintea, trebuie să-mi pun în gând că toți sunt mai buni decât mine. Dacă sunt în viața de obște și mă întreabă cineva, eu trebuie să las rugăciunea și să-l lămuresc. Dar să vorbesc pe scurt. Dacă eu zic rugăciunea minții și nu-i răspund, el poate să primească de la vrăjmaș ispita că poate am ceva cu el.

Cât timp ești începător la rugăciunea inimii, trebuie făcută și pravila. Pe măsură ce sporești la rugăciunea inimii, atunci duhovnicul poate să te îndemne să lași pravila pentru o zi, două, trei sau o săptămână, cât ești ajutat de Duhul Sfânt. În timpul acela, cât Duhul Sfânt vrea să te miluiască, *Doamne Iisuse* curge ca un izvor din inimă. Când vezi că te-a părăsit și nu mai poți zice *Doamne Iisuse*, când începi să simți multe lipsuri și o răceală, atunci trebuie să te forțezi a lua înapoi pravila. Mult ajută, pentru începător, ca rugăciunea noastră să fie amestecată cu lucrarea mâinilor. Toți cei care vor să sporească la rugăciunea inimii trebuie să se culce, dar să nu adoarmă odihniți, ci să adoarmă obosiți de ascultare, obosiți de metanii, de închinăciuni. Că așa spun Sfinții Părinți: întâi răstignirea trupului și pe urmă a minții.

Suntem datori să ne rugăm. Sunt momente când vedem că nu ne ajută rugăciunea inimii. Atunci, ne sculăm noaptea la rugăciune și căutăm să nu adormim din

împrăștiere. Dacă adormim din *Doamne Iisuse* și ascultăm de duhovnic, Duhul Sfânt ne va păzi de duhurile înșelării care sunt atât de șmechere. Caută să aducă păreri că cineva mă urăște, ori mă vorbește de rău. Și trebuie ca toți cei care caută să zică rugăciunea inimii să se păzească să nu judece pe nimeni. Am observat asta: cât timp trece un gând prin fața minții că sunt mai bun decât altul, atunci să aștept ispita, că Duhul Sfânt mă va părăsi.

Să nu ne lăsăm biruiți de vedenii! Că diavolul face în felul ăsta: cât timp eu adorm din împrăștiere și, totodată, caut să mă trezesc, pot să apară unele vedenii și să mă las biruit de ele. Atunci poate diavolul să-mi sucească mintea și să mă ducă la rătăcire. Rugăciunea inimii poate fi înconjurată de multe rătăciri și, dacă nu avem povățuitor, putem să ne nenorocim. Foarte mult ajută la rugăciunea inimii și *Patericul egiptean*. Dar cât timp eu sunt luptat de patimi trupești, diavolul nu îmi face mai nimic, îmi dă pace, că oricum sunt în mâinile lui.

Părinte stareț, mă bucur că sunt la Putna. Sfinția voastră aveți o răspundere mare. Atâta cât puteți, ajutați sufletele să se mai trezească câte puțin.

Nu am răbdare, îi cert pe părinți, mă mânii când nu-i găsesc la biserică.

Uite cum e. Sfinția voastră aveți datoria să-i faceți atenți și, dacă ei nu o să vă asculte, își vor lua asupra lor răspunderea, iar sfinția voastră v-ați făcut datoria, iar pe ei are să-i doară capul mai târziu. Va veni timpul când o să vă caute și nu o să vă găsească. Este de o mare însemnătate

pentru cine are fericirea să aibă duhovnic, să aibă stareț. În alte părți e sfârșitul lumii. Cât timp mai aveți zile ca stareț, are să se bucure părinții din mănăstire că are cine să-i ajute la mântuire, dar va veni timpul când o să vă caute și o să le pară rău că au avut un stareț și nu l-au prețuit. Părintele stareț are datoria să-i facă atenți pe părinți și părinții au datoria să-l pomenească la rugăciune, să-l asculte. Toți care doresc să sporească la rugăciunea inimii trebuie să se păzească a nu jigni pe stareț, pe duhovnic, pe econom. Nu jigni pe nimeni, în niciun chip, mai ales pe duhovnic.

Cine s-a trezit, nu are altceva de făcut decât să plângă. Dar să nu plângă cumva de ce este aici, asta e egal cu nimic; să plângă de ce ne așteaptă dincolo, căci viața de dincolo e viață duhovnicească. Atunci ne vom trezi, când ni se va lua ceața aceasta de pe minte… E de plâns sufletul nostru, vai de mine și de mine… Temelia nevoinței celei duhovnicești, ori pustnicești, ori a celor care doresc liniștea, sunt lacrimile, suspinul inimii și nevoința trupească. La lacrimi se poate ajunge numai prin smerenie și prin căința inimii. Căința inimii o poate simți cineva când stă într-un colț în biserică și ascultă slujba, adică strana și preotul de la sfântul altar, iar el zice *Doamne Iisuse*.

Și, cât pot, trebuie a mă despărți cu pace de cei din jur, ca să mă pot ruga și eu, să pot cere mila lui Dumnezeu… Dintre toate, eu am o ispită mare. O să v-o mărturisesc în fața tuturor părinților și a fraților. Am ispita asta: nesimțirea și împietrirea. Și, ca să spun limpede, mai am încă una: păcatul nerecunoștinței. Sunt foarte puțini cei care mărturisesc acest păcat. Vai de mine! Credeți-mă,

nu sunt vrednic de atâtea daruri și cum am venit aici, la sfințiile voastre… Îmi este rușine de mine, mă mustră conștiința, nici prin vis nu am pățit așa.

Dacă noi am dorit să veniți aici, Dumnezeu a ascultat rugăciunile păcătoșilor de aici. Ce spune psalmistul? „Dea ție Domnul după inima ta” (Psalmi 19, 4).

Vai de mine!

Așa că Dumnezeu a căutat către inima noastră, a păcătoșilor de la Putna și v-a trimis aici… Că mulți voiau să vină la sfinția voastră și le-am spus: „Aveți răbdare, căci părintele va veni aici.”

Ați făcut bine, să știți, căci ei aveau să pățească cum se spune într-o poveste… Dacă veneau la mine avea să se întâmple așa: ce luau pe mere, dădeau pe pere. Ei, ieșind de aici, se risipeau. Spune un sfânt părinte că, precum pasărea care se duce în căutarea hranei, se apropie de laț, tot așa li se întâmplă și părinților care tot merg prin lume. Dacă sunt plecați cu binecuvântare și se roagă Biserica pentru ei, atunci sunt feriți. Și le-am spus la mai mulți: nu-i bun a umbla câte unul, mai bine cel puțin doi sau trei. Câte unul nu se prea poate descurca, sunt multe ispite. Atât dă rezultat a ieși prin lume: a zice mereu *Doamne Iisuse* în gând și a te gândi cum se roagă părinții în mănăstire. Știi de ce? Călugărul, în lume, mai ales tineretul, este foarte slăbit și atâta va da rezultat, dacă iese prin lume numai la nevoie. Dacă iese toată ziua, atunci să știi că îl poate durea capul, dar, prin mărturisire, prin rugăciune, se poate tămădui.

Când eram la mănăstire, mereu ziceam *Doamne Iisuse*. Și, după ce am început a zice *Doamne Iisuse*, pe urmă a simțit diavolul. Pe urmă s-o arătat ca înger, ca Maica Domnului și îmi spuneau fel și fel de vedenii. Mă duceam la duhovnic, duhovnicul știa, mă canonisea, ori mă ajuta altfel. Până la urmă, atâta dragoste am căpătat de rugăciunea asta a inimii! Și toate duhurile or început a se retrage, cu rugăciunea asta.

Rugăciunea adevărată se face când inima este curată. Cum o curățăm?

Au mari bucurii toți cei care caută să-și curețe inima, dar inima se curăță așa: a nu sta de vorbă cu gândul, a nu mă lăsa târât de el și a zice mereu *Doamne Iisuse* ori o cugetare sfântă. În unele dăți, ca să nu te vatăme prea tare la minte (poate să apară oboseala de la rugăciunea lui Iisus), te mai cobori la o cugetare sfântă. Dacă vezi că diavolul caută să-ți întineze cugetarea sfântă, atunci lași cugetarea și te întorci la *Doamne Iisuse*. Că-i mai puternică rugăciunea *Doamne Iisuse* decât orice cugetare sfântă.

Cineva spunea așa: odată mergea prin pădure și a început diavolul să-i zăpăcească mintea prin gânduri, patimi trupești și, totodată, chipuri, fel și fel, numai ca să-i murdărească mintea de patimile astea trupești. Și au început a-l durea tâmplele de atâta încordare. Iar lăsa mintea în cugetare sfântă, și iar i-o murdărea diavolul, și iar înapoi la *Doamne Iisuse*. Din forțarea asta, au început a se retrage duhurile. A rămas liniștit de parcă nu a mai avut niciodată vreo ispită. Cum era el obosit, i-a luat

rugăciunea din minte și atunci a auzit un glas care i-a dat niște sfaturi, iar el s-a simțit ca-n cer. N-a ținut mult, cam 10–15 minute. Dacă el ar fi avut un creion, ar fi scris repede acele cuvinte. După ce l-a mângâiat prin acele cuvinte, a adus înapoi rugăciunea pe care a avut-o. Când vezi că îți ia rugăciunea și îți aduce o oarecare bucurie, dar nu îți aduce înapoi rugăciunea pe care ai avut-o, nu-i de la Dumnezeu.

Dumnezeu, adică, îți dă încredințare de existența și de harul Său.

Poți să n-ai nimic, poți să n-ai nici traistă la tine, dacă Îl ai pe Dumnezeu, ai totul.

Ai o bucurie, o mulțumire în suflet că există Dumnezeu și Dumnezeu este cu noi. Și cum este? Am observat că în unele dăți, când mă duceam la mărturisire, mă duceam pe întuneric și nu-mi era frică. Dar când lipsea rugăciunea, mă cuprindea frica. Și începeam a îndesi rugăciunea. Cum îndeseam rugăciunea, nu mă mai simțeam singur. Simțeam că sunt cu cineva și mergeam înainte și nu pățeam nimic. Chiar și fiare sălbatice de apăreau, nu-mi era frică. Să știți asta: cine a căutat să curețe inima, Duhul Sfânt îi descoperă veșnicia chiar de aici și nu mai bolește de necredință.

Dacă eu vreau să trăiesc bine și caut și rugăciunea inimii, nu prea dă rezultat. Totodată, la rugăciunea inimii este nevoie de povățuitor. Înainte de a merge la mănăstire, când ziceam rugăciunea asta se aduna mintea și, eu știu de unde o fi fost, simțeam o mireasmă foarte plăcută, ca

de flori multe. Când m-am dus în mănăstire, i-am spus duhovnicului. Cam un an jumătate s-a întâmplat asta, pe urmă, dacă am fost păcătos, s-a retras.

Nu m-am rezemat în mirosuri, în miresmele acelea, dar vreau să spun că am simțit o putere nevăzută care îmi aprindea inima de dorul lui Dumnezeu și întruna mă tot gândeam cum să plec la mănăstire. Ca să nu te înșele diavolul, prima dată te duci în obște. Am încercat întâi să stau singur, dar am văzut că nu mă pot conduce și m-am dat pe mâna părinților și am făcut ascultare. Mă spovedeam la părintele Paisie. După utrenie, părintele mă întreba: „Cum de-ai venit prin pădure? Nu te-ai temut?" Eu îi răspundeam: „Cum să mă tem? Îs temut gata, m-a înșelat diavolul." Părintele îmi zicea: „Uite, este odaia aceea, stai până dimineață acolo." Iarăși îi răspundeam cu închipuire de sine: „Nu! Știu eu de ce nu stau. Las' mai bine să mă mănânce fiarele sălbatice, decât să mă mănânce diavolul."

Vă plimbați prin pădure…

În unele dăți făceam priveghere. Mă necăjea somnul, dacă nu dormeam câte o noapte întreagă… Oooolееuuu, mi-era somn. Dar unde să dorm? Omătul mare, pe colo mai trecea câte un porc sălbatic, pe colo mai vedeam doi ochi, pe colo parcă ar fi lupii și mergeam înainte, știi. Le făceam anume aeste, ca să pot priveghea. În chilie mă biruia somnul. Și câte o lună de zile eram în pace.

O venit o bucurie? Să ne gândim că de îndată va veni și necazul. Dacă atunci când vine scârba, noi suntem deja pregătiți, nu ne mai tulburăm așa rău. Da' când ne punem

în minte: „Gata, de aici încolo noi o să avem numai pace și bucurie”, ne înșelăm.

Care este cea mai mare piedică la rugăciune?

Dacă osândim, pierdem totul. Că uite cum îi. Prima dată, noi trebuie să putem zice *Tatăl nostru*. Acolo zice: „Și ne iartă nouă…, precum și noi iertăm.” Cineva m-o ocărât și nu l-am iertat. Înseamnă că mint când spun *Tatăl nostru*. M-am ostenit, am făcut rugăciune, dar nu vreau să iert. Degeaba m-am ostenit. Mulți se nevoiesc prin post, nevoință, priveghere mare, dar, dacă nu ierți, e egal cu nimic. Este câte unul care răstoarnă câte un munte, prin nevoință. Altul două paie abia le îndoaie și-l întrece pe acela care răstoarnă un munte. Adică, vreau să spun că unul care are smerenie multă și chiar de n-are fapte bune multe, nu judecă nici pe unul, întrece pe acela care are zile de post, ani întregi de nevoință. Smerenia! Smerenia pe mulți i-a făcut să câștige mântuirea fără multe fapte bune și alții care au avut nevoință, s-au dus în iad. Or stat aici în suferință și s-or dus și-n iad, pentru că nu s-or lăsat de răutate. Nerăutatea face pe Duhul Sfânt să locuiască în inima noastră.

Odată, m-am întâlnit cu cineva și mi-o spus că nu-și poate plânge păcatele, iar eu, neavând de lucru, i-am spus: „E… n-are nimica! Nu le poți plânge aici, ai să le plângi dincolo!” Și ce să vezi? La acea persoană i-o intrat în minte de tot Duhul Sfânt, o început a o mustra. Și tot se batjocorea singură într-una: „Da! N-ai să plângi aici, ai să plângi negreșit dincolo!” Și făcând așa, gândindu-se așa, s-a întors la pocăință. Și amu o spus, că sunt vreo zece

ani de atunci, că n-a mai uitat cuvântul ista. Și ista cuvânt așa îl aude în sufletul lui: „N-ai să plângi aici, ai să plângi negreșit dincolo!"

Cum să scăpăm de gândul de a ne răzbuna?

Când ne răzbunăm asupra oamenilor, facem pace cu dracii. Și când cauți să rabzi de la oameni, abia atunci cauți să te lupți cu duhurile cele rele, când cauți să nu superi pe nimeni. Atunci Duhul Sfânt te ajută, te înțelepțește, te luminează. Să răbdăm pentru toate și, cândva, ne vom bucura de ceea ce am răbdat. Când te pui la rugăciune, să n-ai nimica cu nimeni, că acela-i cel mai mare spor. Dacă ai pomenirea de rău atunci când te rogi, este foarte greu. Așa am pățit eu, când eram mai tânăr. Și am fost la părintele Cleopa și i-am spus: „Preacuvioase, uite ce am pățit. Când stau la rugăciune, persoana aceea, cu care am avut unele contraziceri, se sfădește cu mintea mea și eu nu mă pot folosi defel de rugăciune." El o zis: „Să te rogi așa: *Doamne, nu-l pedepsi. Întoarce-l cu milă și iartă-l Doamne, că el din cauza mea a greșit. Eu îs mai păcătos*." Și când am căutat să fac așa rugăciunea, gata! S-o iertat cu mine și am devenit cei mai buni prieteni. Că am observat: cu cât ajungi să nu ai dușmani, ai cea mai mare pace. Te poți ruga, te duci liniștit la biserică, te simți fericit. De aici începe ridicarea noastră: de la iertare. Am văzut cum, prin unele mănăstiri, în fiecare seară, părinții și frații își cer iertare unul de la altul.

Pocăința aceea dă rezultate, care are lacrimi. Toate faptele bune, fără curăția minții, nu valorează nimic. Și

curățirea minții așa este: să auzi mai puțin, să vezi mai puțin și mai mult viață liniștită, că așa era pe la Sfinții Părinți. Când te duceai în mănăstire, dacă erai parte femeiască, te păzeai să nu ai legături cu partea bărbătească și în chilii n-aveai voie să primești pe nimeni. Adică, dacă ești maică, tot numai maici primești, călugării la fel, să primească numai pe călugări în chilie. Și, cu timpul, după ce au sporit în viața duhovnicească, pe ei nu-i mai vatămă aceste mărunțișuri. Dar pentru creștere, pentru a avea o minte curată, așa e bine: a ne păzi de mărunțișuri.

Cât timp ești păcălit prin somn, nu te sfătuiesc să te faci nici diacon, nici preot.

Cum adică păcălit prin somn?

Păcălit, uite cum îi. Vine diavolul și îți aduce unele figuri pământești, așa, ca să te atragă la cele pământești. Dacă este să capeți rugăciunea inimii, atunci Duhul Sfânt te-a luminat prin somn și știi că dormi, știi că te rogi. În timpul ista începi a te ruga la Dumnezeu și nu te unești cu vicleșugurile diavolului. Pe măsură ce te nevoiești și alergi la Dumnezeu, pe atâta te ajută Duhul Sfânt.

Într-o iarnă, când a fost omăt mare, trebuia să vină preotul cu ajunul. Am pregătit ca să vie preotul și, în loc să vie preotul, o venit diavolul. O luat chip de preot, ca să spun așa. Era și cu un cârd de copii, aceia erau toți diavoli. Or venit la mine și or făcut un fel de sfeștanie așa, știi, unele rugăciuni, că poate să fie, că doar nu-i doare gura. Așa. Ca să cred eu că-i de la Dumnezeu vedenia ceia. După aceea, ce să vezi? Or plecat cu toții.

Asta era ziua sau noaptea?

Apăi noaptea a venit, ca să nu-l vadă nimeni, numai eu să-l văd. Pe urmă vine o fată la care am fost eu cândva biruit de patimă, adică eram pătimaș cu mintea. Vine ea cu o mulțime de pomelnice la mine. Și i-am spus: „De ce nu le-ai dat părintelui, că amu a fost cu ajunul? Du-te repede și le du!" „Nu! Nu! Că am venit aici să le aduc", tot zicea ea. Dacă Duhul Sfânt mi-a descoperit, am fost foarte conștient și mi-am dat seama. Și am zis: „În numele lui Hristos să fii legat!" Și am făcut semnul Sfintei Cruci. Întâi am făcut semnul Sfintei Cruci pe fața mea și, apoi, pe fața ei. Și mereu Sfânta Cruce! Am căutat să-mi păzesc mintea a nu privi la ea. Și mereu, mereu, mereu, semnul Sfintei Cruci și ce să vezi? O fost un diavol mascat care o luat chipul la acea persoană. I-am zis așa: „Pentru ce ai venit aicea la mine? Cine te-o trimis?" Și o zis așa: „Eu am fost cel care i-am înșelat pe Adam și pe Eva și te-am înșelat și pe tine, te-am înșelat gânditor. Dar, fiindcă m-ai legat, am să te fac de râs unde a fi lume mai multă!" I-am zis: „Păi așa am făgăduit în fața Sfântului Altar, că, orice s-ar întâmpla, trebuie să rabd." Și ce să vezi? El și-a luat masca aceea de femeie și l-am văzut ca pe diavol și atunci s-o repezit asupra mea. Doar atât am zis: „Maica Domnului!"

Am observat un lucru: dacă ești molatic cu mintea și vrei să duci o viață duhovnicească, vei lua multe bătăi. Dacă ești ager cu mintea și zici mereu *Doamne Iisuse*, cu multă smerenie, iei mai puțină bătaie. Ăștia îs diavoli mascați.

Și v-a făcut de rușine?

Ce să vezi? Am avut unele necazuri și a trebuit să merg la București, pe timpul comuniștilor. Aveam mari probleme cu autoritățile. Când a trebuit să mă duc la Patriarhie, la slujbă, că era spre duminică, persoanele unde stăteam în gazdă mi-or dat haine de mirean, mi-or tăiat barba, ca să nu mă găsească autoritățile. Gazdele erau niște oameni cu frică de Dumnezeu. Mi-or pus și o bască în cap. În noaptea aceea, diavolul mi-o făcut critică: „Să știi că din mâna noastră n-ai să scapi și, unde-a fi lume mai multă, o să te facem de râs!" Pentru că am făcut gestul ista și l-am legat, s-o tulburat diavolul atâta de tare, grozav. Când rânduiește Bunul Dumnezeu și-l legi pe diavol, el atunci nu mai poate spune minciuni, spune numai adevărul. Iar cât timp nu-i legat, spune numai minciuni.

Și-l poate lega oricine?

Nu! Nu! Duhul Sfânt îl leagă, da' prin rugăciunea noastră; dar nu oricând, ci numai atunci când rânduiește Bunul Dumnezeu. Duhul Sfânt lucrează și ajută pe măsură ce cineva are smerenie și nu-i vinovat. Și mai mult, când duce cineva viață de pocăință. Duhul Sfânt îl leagă pe diavol prin tine, prin om. Dar cât timp eu mănânc bine și dorm bine, Duhul Sfânt stă departe. Așa. Când m-am trezit, le-am spus la persoanele acelea unde stăteam: „Să știți că diavolul mi-a spus că are să mă facă de rușine, unde a să fie mai mulți." Și le-am povestit întâmplarea ce am pățit-o cu diavolul. După ce am ieșit noi de la slujbă, numai ce am văzut o țigancă, o căldăriță neagră, parcă s-o

jucat cu ceaunul. Neagră! Și-o început să mă batjocorească, de față cu toată lumea: „Oi moldovene băi, oi căciulatule măi, ai venit și tu, bă, la București, bată-te să te bată!” Eu i-am spus: „Da’ dumneata de unde vii?” „Apăi, vin și eu tot din Moldova și acum mă întorc la Iași, că acolo am niște treburi de rezolvat.” Eu mi-am dat seama, era pentru mine. Că eu aveam treabă și la Iași.

Diavolul atâta se luptă, nu cumva să te vadă că păzești mintea. De aicea i-o venit tulburarea diavolului. Cum vede că tu cauți să îți aduni mintea în rugăciune, cum se tulbură. Dacă eu fac rugăciune și mintea se duce când la deal, când la vale, nu-mi face nimic. Ooo, pot să stau și singur. Pot să stau și între munți, nu-mi face nica diavolul. El atunci se tulbură, când caut să păzesc mintea și, atunci când vine un gând, zic mereu *Doamne Iisuse* și nu iau aminte la draci.

Și altă dată ce o făcut? M-am biruit de m-am lăcomit și am adormit sătul. Atunci eram scos cu decretul, aveam barba tăiată, eram ca un copil nebun. Și, după ce am adormit, vin unii diavoli, năluciri de astea de noapte, vin și îmi spun porcării; întâi o început cu glume ușoare, că am și eu patima asta, mai zic glume, dar ușoare, nu spurcate. După aceea, au început a spune vorbe urâte că trebuie să mă însor, nu știu ce. Eu le-am spus: „Ia stați oleacă, mă. Nu vi-i rușine la obraz, nerușinaților! Eu sunt călugăr, măi! Eu am făgăduit să fiu călugăr!” Apoi le-am zis: „În numele lui Hristos, să fiți legați, toți!” Și așa au rămas cu gurile căscate, niciunul nu mai mișca. Cât i-am ținut legați, am căutat să țin mintea cât de adunată în rugăciune și rugăciune pe scurt, și cu multă smerenie: „Doamne, nu mă lăsa!” Apoi a

venit șeful lor și a zis: „Ia stai oleacă! De ce i-ai legat?" „Da' ei de ce spun porcării?" Am început să ne sfădim. Și el mi-a zis atunci: „Nu veneau să te necăjească, dacă nu erai tu pricina!" Am fost cu stomacul sătul. Ai văzut? N-a fost nici mintea adunată. Dacă aveam mintea adunată, ziceam *Doamne Iisuse* și ei nu se puteau apropia de mine. Am avut o minte întunecată și îngreuiată de mâncare. Dacă eu vorbesc cu o persoană îndrăcită, după aceea am nevoie de pocăință, pentru că nu trebuia să vorbesc.

Nu-i voie să vorbești cu diavolul?

Nu, nu! Nu-i voie!

Dar prin somn, în năluciri, cum vorbeați cu ei?

Pe scurt, că nu stau cu mintea la ei. Și părintele Cleopa de mai multe ori îmi spunea: „De se întâmplă cumva unele năluciri, să nu te gândești ce-o fost și cum o zis." Nu, nu, nu! Odată au apărut ca Sfinții Arhangheli; trei duhuri, ca îngeri luminați. Au zis că sunt Sfinții Arhangheli. Foarte bine. Și m-au întrebat: „Cum înțelegi cutare capitol din Sfânta Scriptură?" Eu, atunci, am zis: „Întâi să zicem *Doamne Iisuse*." Și i-am pus și pe ei să zică: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul." Atunci și-au luat masca de pe față și s-au repezit asupra mea. Nu că-și luau ei anume masca de pe față, dar Duhul Sfânt i-a descoperit cine sunt. Când sunt îndrăciți, cât timp dracii din ei vorbesc, eu trebuie să mă rog. Dacă ducem viață de pocăință, diavolii n-au putere, căci ne ajută Duhul Sfânt.

Astăzi nu prea este o lucrare a pocăinței, deși este foarte mare nevoie de ea. Oriunde te-ai duce, ori în ce colț al pământului, găsești doi-trei care sunt în dușmănie. Cam aici e un semn al sfârșitului lumii: când se ajung doi-trei, toți dau vina pe celălalt, din cauza celuilalt nu mă mântuiesc. Mai în toate casele e la fel. Nu numai prin case, ci și prin mănăstiri. Am observat că duhurile care erau în iad, au ieșit pe fața pământului. Și fiecare în parte este cernut, este ispitit să vadă ce face, cum îl poate trage. Diavolii au făcut o ședință mare în privința omenirii, despre sfârșitul lumii. Și au spus așa: „Pe creștinii care cred în Dumnezeu și care au fost mângâiați de Duhul Sfânt, nu-i putem păcăli ca să le spunem că nu există Dumnezeu." Atunci a vorbit un drac ghebos: „Pentru creștini cel mai bine este să aibă multe griji, multe ocupații, să nu aibă când să se gândească la Dumnezeu, la pocăință, la rugăciune." Și pe lângă griji, tulburări multe, că tulburările slăbesc mintea. Și când te-au slăbit tulburările, nu mai ai râvnă în rugăciune, ai vrea să te pocăiești, dar nu poți. Tulburări și griji multe, și răceală mare, și uite, asta e. Numai aceia care se vor îmbogăți în smerenie, vor câștiga mult. Tot ceea ce faci cu smerenie, nu aduce tulburare. Dacă vor fi mulți părinți care să ducă o viață după Dumnezeu prin mănăstiri, care să se roage zi și noapte, atunci va fi mai bine. Dacă vor fi creștini în lume care se vor pocăi și se vor păzi să osândească pe slujitorii Bisericii, atunci Bunul Dumnezeu va înfrâna lucrarea diavolească, căci în mâna lui Dumnezeu este sfârșitul lumii.

A-i judeca pe preoți, este un păcat mare?

Îi mare nenorocire pentru creștinii care judecă pe duhovnici, pe preoții Bisericii. Știi de ce-i nenorocire? Că porunca lui Dumnezeu este legată de preot. Preotul se roagă pentru noi. Dacă îl judecăm, rugăciunea pentru noi nu mai este primită la Dumnezeu. Că am spus la mulți: dacă vrei să sporești, păzește a nu judeca persoanele bisericești și a nu te sminti de clerici. Dumnezeu îi Judecătorul și al lor, și al nostru. Preoții duc dorințele, necazurile noastre la Tronul lui Dumnezeu. Și dacă noi îi judecăm, noi ne-am depărtat de Dumnezeu. Prin preoții Bisericii, noi ne ridicăm. De înțeles, sunt cazuri și cazuri, dar pentru mireni nu-i bine a judeca.

Cum putem spori în viața de obște?

Îi fericesc pe cei din viața de obște, care nu cârtesc. Călugării în mănăstire sunt ca niște flori în grădină. Toți au ceva bun, pentru slava lui Dumnezeu. În viața de obște, sporirea vine din iertarea aproapelui, din ascultarea fără cârtire, din mărturisirea sinceră și din a nu contrazice. Mare sporire are și acela care își ia asupra sa, chiar mințind, greșelile aproapelui. Și, ca să spun așa, foarte mult ajută câte o perioadă de liniște, chiar și în viața de obște. Nu vezi? Părinții în mănăstire fac rugăciune de obște, în biserică, cu toții și, pe urmă, se duc la chilie fiecare și fac rugăciuni singuratice. Care se roagă în timpul nopții, aceia câștigă plată precum pustnicii… Și mirenii care se roagă noaptea sporesc mult. Doar se fac sfinți și dintre oamenii din lume.

Pot să-i întreacă și pe călugări?

În unele dăți îi întrec, în alte dăți sunt mai sporiți călugării. În mănăstire sporești foarte mult în smerenie.

Dar și în lume sporesc în smerenie. Când bărbatul are o nevastă foarte cicălitoare, care-l ocărăște toată ziua, el dobândește o smerenie mai abitir ca în mănăstire.

Părintele Cleopa zicea că, pentru călugărul păcătos, Dumnezeu îi rânduiește o femeie rea ca să-l bată zi și noapte.

Pentru cine? Pentru creștinul păcătos?

Nu! Pentru călugărul păcătos. Unui călugăr, dacă se însoară, Dumnezeu îi rânduiește o femeie rea și o asprește ca să-l bată, să-l chinuiască. M-am întâlnit odată cu cineva care se tânguia ca un copil: „Vai de mine! Cine m-a pus și m-am căsătorit! Vai de mine și de mine!" Cum se pocăia și plângea! Și ca să spun așa, unii dintre aceștia care au smerenie mai ajung cumva și se întorc în mănăstire, dar majoritatea mor în lume de moarte rea. Unul a murit când l-o dat niște oameni cu capul într-un butoi, pe altul l-au dat în apă. Unul s-a dus la lucru și niște ciobani beți l-au bătut până l-au omorât. Fel și fel de morți rele.

Și s-au mântuit prin moartea aceasta rea?

Apăi, numai Dumnezeu știe. În timpul acela când ne-a scos cu decretul din 1959, cineva era gata să moară și m-a chemat. Mereu a trimis la mine ca să mă duc. Și mi-a zis: „Te rog, până ce mor, până să iasă sufletul din trup, să-mi

faci canonul meu și, după ce ai văzut că a ieșit sufletul, să nu-l mai faci.” Și a adăugat: „Mai am o rugăminte: să te rogi la Bunul Dumnezeu să mă mai lase măcar 40 de zile, ca să mă pot pocăi așa cum se cuvine. Acum m-a ajuns săgeata morții și m-am trezit. Acum văd cu adevărat toate lipsurile… Eu, dacă aș fi simțit mai înainte trezvia asta, mă pocăiam demult.”

Sunt unele clipe pe care le primește cineva înainte de a muri și, atunci, el își vede toate lipsurile, felul cum ar fi trebuit să fie și nu-i mai place viața pe care a trăit-o. El caută atunci, măcar puțin, ca să mai câștige timp pentru pocăință. Eu le-am spus și la maicile de aici, surorile mele, Georgeta și Zenovia: „Să știți asta: prin ce vom trece în momentul morții, nu poți să spui la nimeni.” Diavolul ne ia cu grijile astea pământești și noi spunem: „Lasă că a să ne pocăim mâine sau la iarnă, că a să ningă și o să avem timp liber.” Asta este cea mai mare nenorocire, nesimțirea, împietrirea. Văd că moare fratele meu, îl duc la groapă și tot nu mă trezesc.

Dar vreau să spun așa: începutul și sfârșitul sunt suspinul inimii și lacrimile. Spun Părinții că mângâierea monahilor apare pe măsură ce ei plâng și suspină din adâncul inimii.

Cine poate să biruiască firea îi lucru mare, dar fără smerenie îi primejdie. Dacă cineva se nevoiește, postește, ca să întreacă pe cineva, să-i facă în ciudă că el e mai bun, acea nevoință nu e primită de Dumnezeu, nu-i primită de Biserică. Acea nevoință e primită de Dumnezeu, când eu n-am treabă cu nimeni, eu știu că-s păcătos și trebuie să mă

nevoiesc, ca nu cumva să aud cuvântul acela: „Aruncați-l în întunericul cel mai din afară” (Matei 22, 13). Pentru ca să nu aud cuvântul acesta, trebuie să mă rog până ce va ieși sufletul din trup. Și nu numai eu, toată omenirea trebuie să se roage ca să nu audă cuvântul ăsta, ci să aibă parte numai de mila lui Dumnezeu.

Vrem, nu vrem, ne vom întâlni cu două situații foarte grele: ceasul morții și ceasul judecății. Toți Sfinții Părinți au plâns pentru aceste ceasuri și, de aceea, toată viața lor au folosit-o numai în slujba lui Dumnezeu. Toți care au smerenie, aceia vor reuși, vor câștiga mila lui Dumnezeu.

Atât e adevărul, cât e mintea adunată în rugăciune, ca în fața lui Dumnezeu. Tot timpul care e împrăștiat, fără Dumnezeu, e păcat. Căci așa ne îndeamnă Biserica: *Tot ce faceți, faceți spre slava lui Dumnezeu*! Dacă nu e spre slava lui Dumnezeu, atunci este păcat.

Părinții și frații care trăiesc în mănăstire, aceia sporesc foarte mult în smerenie, că ei nu-și fac voia lor, ei trăiesc mai mult prin tăierea voii. El, dacă vrea să se ducă undeva, îi spune starețul: „Nu te du azi, lasă că îți dau drumul mâine, ori altă dată, ori deloc.” Și el câștigă smerenie, e păzit și trăiește duhovnicește.

Eu, vai de capul meu… Dar eu îi fericesc pe aceia care țin cu tărie la blagoslovenie. Dar pe cei care fac mai mult de capul lor, cum fac eu, vai de capul meu și de-al lor, care umblăm așa, de capul nostru…

Mila lui Dumnezeu, părinte.

Numai mila lui Dumnezeu. Datoria noastră este să

biruim păcatul. Cine a biruit păcatul și a curățit inima, îl odihnește Duhul Sfânt aici, pe pământ, și îl va odihni în Împărăția lui Dumnezeu. De pe pământ cresc și raiul, și iadul. Dacă nu vreau să iert, iată, astea sunt semne că iadul e în inima, în sufletul meu și sunt înconjurat de duhurile întunericului.

Adevărata pocăință este întotdeauna a mă socoti mai mic decât toți, pe toți să îi văd mai buni și pe mine mai rău. Pe toți să îi văd egali, nu pe unul să-l pun la masă și la altul să-i dau cu piciorul. Asta este o cale rătăcită, o cale foarte îndepărtată de Dumnezeu. Asta este culmea dragostei, a nu face deosebire între bătrân și tânăr, adică pe toți să îi ai egali și atunci Duhul Sfânt te va mângâia și nu te va lăsa.

Toți cei care doresc să se mântuiască iubesc liniștea. Cât timp va fi liniștea hulită și prigonită, Biserica va da înapoi și va rămâne fără urmași. Că de aici sporesc călugării, de la liniște. Sunt mai multe trepte de liniște. Bineînțeles că, pentru liniștea de unul singur, trebuie să mai crească monahul și, totodată, dacă se retrage fără povățuitor, e pagubă. Chiar eu am dorit mult timp liniștea și am plecat nevindecat, și unii părinți s-au cam necăjit cu mine. Dar și eu îi pomenesc la rugăciune că au avut răbdare, că un duhovnic care are răbdare, acela câștigă mulți fii duhovnicești. Dacă e grăbit și își pierde răbdarea, câștigă mai puțini fii duhovnicești. Părintele Paisie avea răbdare cu toți și, de multe ori, chiar câte trei zile și trei nopți nu se culca, până ce nu mărturisea pe fiecare și pleca fiecare împăcat.

Vin la sfinția voastră tot felul de oameni. Reușiți să-i ajutați pe toți cu sfaturi potrivite?

Când văd sau simt eu că cineva Îl dorește pe Domnul Iisus Hristos, atunci, pentru dragostea Mântuitorului față de oameni, chiar dacă sunt un om simplu, Bunul Dumnezeu îmi dă ce să-i spun acelui creștin. Am observat un lucru: când cineva vrea să dea sfaturi la lume, la cei credincioși, dacă el le spune ca din dragostea de Dumnezeu și cu dorul de a se mântui acele suflete, Duhul Sfânt îl luminează; iar pe el, așa cum s-ar afla, îl acoperă Duhul Sfânt ca să nu-l vatăme vrăjmașul, pentru că vorbește cuvântul lui Dumnezeu. Dar el să spună acele cuvinte ca pentru Dumnezeu, ca pentru dragostea de frații care doresc să se mântuiască. Un lucru pe care îl tot spun este că, pentru un călugăr sau pentru un mirean, dacă nu a ajuns să adoarmă din rugăciune, să știe că îi foarte în urmă.

Dar cum se poate adormi din rugăciune, părinte?

Uite cum e: eu cât timp am stat în mănăstire la părintele Cleopa Ilie, sau la părintele Paisie, sau la alți mari duhovnici, nu prea mai încăpeam la spovedanie, așa erau ei de ocupați cu oamenii. Și atunci luam cuvinte de folos mai mult de la călugării foarte simpli care erau la ascultările de jos. Dar nu orice fel de călugăr, ci din aceia care aveau o nevoință interioară. El nu apărea că ar fi om de valoare, nuu… El era, ia, acolo… un călugăr neînsemnat, adică nu fudul, nu boieros, foarte simplu, nu dădeai doi bani pe el, adică era nebăgat în seamă de lume sau de alți călugări. Ei bine, și el mă întreba așa: „Frate

Gheorghe – că așa îmi spunea cât am fost în mănăstire – când te culci zici rugăciunea *Doamne Iisuse*? La care eu i-am răspuns: „Da, o zic."

„Din ce te fură somnul, din cugetare sfântă sau din *Doamne Iisuse*?"

Eu i-am răspuns: „Preacuvioase, nu mă fură somnul nici din una, nici din alta, ci din oboseală."

„Când te duci la ascultare sau oriunde te afli prin mănăstire, să zici *Doamne Iisuse*, că tot ce aduni în timpul zilei – cugetări la cele sfinte, rugăciuni – Duhul Sfânt te ajută și te acoperă în timpul nopții."

După un anumit timp, iar m-am întâlnit cu părintele și iar nu am răspuns bine la întrebare. Părintele mi-a spus atunci: „Pentru că în timpul zilei, cât ai făcut ascultare sau ai stat liber prin mănăstire, n-ai avut nicio lucrare duhovnicească, de asta Duhul Sfânt nu te ajută în timpul nopții. Pot să adorm din rugăciune, pe măsură ce caut în timpul zilei a nu sta de vorbă cu gândurile, pentru că, dacă stau de vorbă cu gândurile, în clipele acelea am stat de vorbă cu diavolul." M-a ajutat mult călugărul acela sporit. El mă învăța: „Cât poți, să nu adormi din împrăștiere. După ce ți-ai făcut rânduiala dimineața, să te duci la ascultare și mereu să zici *Doamne Iisuse* și rugăciuni la Măicuța Domnului. Atât să vorbești, doar dacă te întreabă cineva, strictul necesar. Nu te mânia pe frați; iartă-i și roagă-te pentru ei. Nu te răzbuna. Și atunci, dacă tu cauți să zici rugăciunea *Doamne Iisuse*, când vine timpul să te culci seara, să cauți ca și cum te-ai lupta cu moartea, ca să nu adormi din împrăștiere. Dacă nu ne ajută Duhul Sfânt,

noi, cu puterea noastră, nu putem face nimic. Numai atât putem face, să dublăm smerenia și să ne punem în minte că toți sunt mai buni decât noi. Când te duci la biserică, să ai asta în minte: *Toți sunt mai buni și eu sunt cel mai păcătos*. Aceea este adevărată pocăință, când plânge inima."

De atunci, eu m-am apucat să-mi păzesc mintea în timpul zilei. Și când am început să-mi păzesc mintea în timpul zilei, am început să adorm din rugăciune și chiar în timpul nopții, în somn, mă rugam. Dar diavolul mi-a arătat unele năluciri și m-a trezit din somn, ca să nu adorm iară din *Doamne Iisuse*. Și i-am spus părintelui Cleopa că am adormit din *Doamne Iisuse*, dar, trezindu-mă vrăjmașul prin năluciri, a doua oară am adormit din împrăștiere. Iar el mi-a spus că nu-i bine așa, ci ori de câte ori voi adormi, tot de atâtea ori să mă nevoiesc să adorm din *Doamne Iisuse*. Am observat lucrul acesta că, în ce măsură nu îmi las mintea robită de vrăjmașul și în ce măsură îmi dă Dumnezeu smerenie și căință în inimă, în aceiași măsură Duhul Sfânt mă ajută.

În cazul în care am adormit cu stomacul sătul, atunci am pierdut toată lucrarea cea duhovnicească. Am mai observat, de asemenea, un lucru foarte important: când eram în mănăstire, deși nu voiam, totuși, mi se întâmpla să jignesc pe cineva. Ei bine, când simțeam că am făcut fapta asta, două-trei nopți pierdeam lucrarea cea duhovnicească și, mergând la spovedanie, la părintele meu duhovnic, el îmi spunea: „Dacă i-ai supărat, caută să-ți ceri iertare și caută să te rogi pentru ei, ca să-i ierte Dumnezeu. Să te rogi și pentru tine ca să te pocăiești, pentru ca să te ridici

înapoi de unde ai căzut. Are mare însemnătate a nu avea răutate sau supărare pe cineva.”

Să ne rugăm în timpul nopții pentru a căpăta pacea Duhului Sfânt! Timpul de dormit să-l împărțim. Să dormim, să ne trezim și să ne rugăm, apoi iarăși să ne culcăm. Când dorm somn împărțit, Duhul Sfânt mă liniștește în timpul zilei și mă scol ca un călugăr. Când dorm somn continuu, mă scol ca un mirean. Să ne luptăm cu somnul, ca și cu moartea. Dacă nu te culci obosit, nu devii călugăr. Pe măsura ostenelii vin bucuriile duhovnicești și se înmulțește darul lui Dumnezeu. Întotdeauna călugărul trebuie să aibă o lucrare interioară.

Cât de periculoasă este patima judecării aproapelui?

Cea mai mare primejdie a creștinului, atât în lume cât și în mănăstire, este aceea de a te lăsa biruit de patima de a judeca pe altul. Cei care stau în mănăstire și îl judecă pe stareț, pe duhovnic, pe frați, sunt în pericol. Nu ai voie niciodată ca să judeci pe stareț sau pe duhovnic. Să socotești că Duhul Sfânt lucrează și vorbește prin ei. Sau mirenii care judecă pe aproapele lor, sau pe șefi, sau pe subalterni, sau pe oricine altcineva, toți aceștia rămân închirciți duhovnicește, iar, cu timpul, am observat că Biserica nu se mai poate folosi de aceste persoane, ei rămânând oameni slabi duhovnicește, oameni neputincioși. Cine sunt eu ca să-i judec pe ceilalți? Astăzi a căzut el, iar mâine cad eu. Dumnezeu îi va judeca și pe ei, și pe mine; nu-i treaba mea să judec pe cineva.

Eu, dacă îl judec pe cel desfrânat, sunt călcător de

lege ca și el. El a călcat o poruncă, iar eu am călcat o altă poruncă pentru că l-am judecat și amândoi suntem călcători de lege. Dumnezeu va judeca pe fiecare după cum știe El. Să știți că ne putem mântui foarte ușor, prin păzirea acestei porunci: a nu judeca, a nu osândi pe nimeni. Mi-a spus Dumnezeu să mut munții? Nu. Mi-a spus să păzesc poruncile lăsate de El. Dacă am clevetit și am judecat într-o zi, să spunem: „Doamne, iartă-i pe cei pe care i-am clevetit și i-am judecat!"

Toți aceia care sunt biruiți de păcatul de a judeca pe altul, nu pot spori în credință. Mă refer aici chiar și la acei duhovnici care îi judecă pe ucenicii lor, fiindcă nu pot face câte fac ei. Acei duhovnici scad în credință fiindcă îi judecă pe alții; ei nu-și dau seama că sunt ajutați de Duhul Sfânt ca să nu cadă.

Nu este al nostru a ne ridica, ci numai mila Domnului ne ajută. Duhul Sfânt ne ridică dacă ne smerim, dacă ne recunoaștem greșeala prin mărturisire la duhovnic și, bineînțeles, dacă luptăm împotriva păcatului. Iar cei care sunt plini de răutate, de îngâmfare, de mărire deșartă, Duhul Sfânt îi lasă să cadă, căci scris este: „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har" (I Petru 5, 5).

Să facem totul din dragoste!

Mă bucur că sunteți în căutarea Domnului Iisus Hristos. Cine se ține de Biserică, acela va câștiga raiul. Cine are pe Biserică drept mamă, va avea pe Dumnezeu drept Tată. Altfel, degeaba mai spunem rugăciunea *Tatăl nostru*. Cine zice rugăciunea *Tatăl nostru*, are datoria să aibă pe Biserică drept mamă. Când ajungem acolo unde scrie: „Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri", trebuie să ne gândim dacă am supărat pe cineva cu ceva și nu i-am cerut iertare, sau dacă cineva ne-a cerut iertare pentru o greșeală, iar noi nu l-am iertat. Dacă nu fac ce se spune în rugăciune, înseamnă că mint atunci când mă rog, înseamnă că sunt un copil vitreg.

Acela poate spune *Tatăl nostru* cu adevărat, care îi iartă pe cei care i-au făcut necazuri, greutăți, care i-au greșit cu ceva. Cel care nu iartă, nu știu cum va putea spune această rugăciune. Asemenea oameni se înșeală amarnic. Cea mai mare nenorocire a timpului de acum este dușmănia. Inima cu răutate nu primește pe Duhul Sfânt! Când te biruie pomenirea de rău, inima se umple de răutate, sufletul se simte ca-n iad.

Cât putem, pe persoanele care ne supără, să nu ne răzbunăm. Să nu avem pomenire de rău asupra nimănui, iar dacă cineva ne-a tulburat, să ne rugăm pentru dânsul: „Doamne, iartă-l pe cel care m-a tulburat!” Cel mai bine îl birui pe diavol prin răbdare. Pe cât răbdăm și nu ne răzbunăm, duhul păcii ne liniștește. Pe măsură ce ne rugăm pentru dușmani și dăm vina numai pe noi, vom simți o mare pace în suflet. Iar când ne spune gândul și ne biruie, că și cutare este vinovat, nu numai eu, atunci Duhul Sfânt ne lasă în părăsire, simțim o greutate în suflet și nu mai putem răbda.

Vă rugăm să ne spuneți dacă acum este perioada lui antihrist și dacă mai este mult până vine acest dictator?

Venirea lui antihrist este un lucru foarte acoperit, aproape că este în întuneric. Mântuitorul ne spune că antihrist și slugile lui vor fi în stare să-i înșele chiar și pe cei aleși (Matei 24, 24). Dar noi avem sfaturile Sfinților Părinți. S-ar putea ca Bunul Dumnezeu să prelungească timpul ăsta, ca să nu vină chiar acum antihristul.

Când vei vedea că frați, surori, fete, băieți, cu mic cu mare, se duc la mănăstire să se facă monahi, că oamenii se duc la biserică la Sfânta Liturghie, alții se spovedesc la preot și se luptă să ducă o viață curată, atunci, încă nu vine sfârșitul. Dumnezeu amână sfârșitul ca să treacă cu pace dincolo toată omenirea creștinească, cei care vor să se mântuiască. Iar dacă se vor împuțina acești creștini care aleargă la pocăință și vor rămâne foarte puțini, atunci da, vine sfârșitul omenirii și nu ne mai rămâne altceva decât să

facem o rugăciune în gând, sau în șoaptă, dar, mai ales, să plângem cât putem. Toți aceia care s-au trezit cu sufletul nu au altceva de făcut decât să plângă pentru păcatele lor și ale celorlalți, că atâta ne-a mai rămas – plânsul. Numai prin plâns vom scăpa de primejdia lui antihrist.

Ucenicii lui antihrist sunt aceia care spun că nu există Dumnezeu, cei care propovăduiesc cele împotriva poruncilor lui Dumnezeu, cât și toți sectarii care s-au rupt de Biserica lui Hristos. Acești ucenici au fost de la începutul lumii printre oameni.

Deci cam acestea sunt semnele: conducătorii țărilor se vor retrage, guvernele se vor schimba cât mai des, ca să nu se mai poată conduce țara, să nu se mai știe nici de cap, nici de coadă. Nu vor mai putea face față ca să conducă lumea asta în care nu mai este înțelegere; se vor descuraja și se vor dezgusta. Care mai de care va căuta să fugă în altă țară ca să nu-l mai cunoască nimeni. Nu le va mai trebui mărire, nu le va mai trebui să fie o autoritate. Va avea grijă fiecare numai de viața lui. Atunci, omenirea, având nevoie de conducător, va veni la antihrist. El se va lăsa convins de oameni, se va face că este un om milos, credincios, iar lumea are să-l pună pe el domnitor. Atunci, după ce va căpăta puterile în mâna lui, prima dată va prigoni Biserica lui Hristos. Pe urmă va prigoni pe toată lumea. Doamne ferește, să nu ajungem noi vremurile astea!

Ce ne puteți spune despre „frații cei mincinoși" (II Corinteni 11, 26). Cine sunt aceștia?

Frații mincinoși pot fi cei care vorbesc de Dumnezeu,

dar cu inima nu sunt pentru Dumnezeu. Sau cei care vorbesc despre Dumnezeu, dar învățătura lor este o amăgire, așa cum sunt sectanții.

Sau un alt model de frate mincinos: una zice, alta face. Frații mincinoși sunt destui și printre creștini, sunt chiar și în Biserică. Ia să vezi de o prigoană – atunci o să se vadă care este călugăr cu adevărat, care-i preot cu adevărat sau care-i creștin cu adevărat. Atunci se va descoperi fiecare pe el înaintea celorlalți, ca la sfârșitul lumii, ca la Judecata de Apoi.

Poate să fie unul care a ajuns mare în Biserică, dar suferă de boala măririi, de mândrie, vrea bani și să-l laude lumea și să-i zică: „Brava!" El nu s-a lăsat descusut de preotul duhovnic la spovedanie, pentru a i se descoperi boala de care suferă – mândria. Și a primit duhovnicul un suflet, crezând că este oaie, dar el era lup. Acesta poate ajunge până la urmă sectar. Doamne ferește de așa ceva!

Mai sunt și creștini care crapă de ciudă asupra fraților lor și nici nu vor să ierte. Asta e o mare nenorocire. Creștinii aceștia sunt de plâns.

Iar care are Duhul lui Dumnezeu, acela iartă, nu ține mânie, inima lui îi plină de bunătate, îi plină de Duh Sfânt, de milă, e îndelung răbdător. *Rugăciunea lui Iisus* sporește în sufletul nostru, în funcție de cât iertăm. Creștinii care duc o viață curată și au ajuns de și-au curățit inima de patimi, nu se poate să nu-i odihnească Duhul Sfânt și aici, în viața asta, și dincolo de mormânt.

Sunt unele persoane, prin biserici, prin mănăstiri, prin lume, peste tot, care se luptă cu păcatele pentru ca,

biruindu-le, să se milostivească Domnul și să-i mântuiască. Să știi că pentru aceștia s-ar putea să mai amâne Dumnezeu sfârșitul lumii. Mai sunt încă creștini care doresc să se mântuiască, sunt călugări, sunt maici care își plâng păcatele și care luptă să ducă o viață după poruncile lui Dumnezeu. Pentru rugăciunile lor, ne mai ține Dumnezeu. Dar, pe de altă parte, dă năvală peste noi și sfârșitul.

Acum, numai Dumnezeu știe ce va face, dar El a spus: „Privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului" (Matei 25, 13), iar noi trebuie să împlinim aceasta. Dacă omul ar ști când e sfârșitul lumii, ar duce o viață cu grija numai pentru cele pământești. Dar așa, dacă el nu știe ceasul când îi vine sfârșitul, creștinul este tot timpul atent pentru viața de dincolo și cât este atent, atâta sporește; iar timpul cât doarme sau îi umblă mintea pe dealuri, ca să nu spun după rele, asta-i pagubă. Dacă mintea este împrăștiată și nu este la rugăciune sau în meditație la Dumnezeu, atunci ea doarme, ori greșește. Căderea sau ridicarea stau în mintea noastră. Un ucenic a întrebat pe un părinte bătrân, foarte sporit, dacă îl mai poate săgeta diavolul. Iar el a răspuns: „Nu, niciodată; doar dacă mintea mea nu mai este la Dumnezeu, atunci mă poate săgeta diavolul."

De aceea, la tot creștinul, de la cel mai mic până la cel mai mare, mintea trebuie să fie tot timpul ocupată cu rugăciunea, iar dacă nu mai poate cu rugăciunea și obosește, atunci să treacă la cugetarea despre Dumnezeu și cele scrise în Sfintele Scripturi.

Dacă omul nu are smerenie, atunci numai prin multă

durere, prin lovituri și necazuri își dă seama că nu este decât un animal, un dobitoc, iar uneori chiar mai jos decât dobitoacele. Atunci începe să caute Adevărul, să caute Lumina, îi este rușine de ceea ce a greșit. Dacă mai are zile, începe să se pocăiască, iar dacă nu… ferească Dumnezeu! Necazurile, greutățile ne ajută să căpătăm darul nepătimirii și al smereniei. Darul nepătimirii îl capătă, mai ales, acele persoane care caută să nu se răzbune.

Dacă vreau să ajut pe cineva, atunci să-l ajut cu milă, să am milă de el și toate câte îi voi spune, să i le spun cu milă. Nu voi rezolva ceva scrâșnind din dinți, că porunca Domnului este să facem totul din dragoste (Ioan 13, 35).

După 1989, au început să se călugărească destul de mulți tineri, deși rudele, prietenii lor le spuneau că pot fi credincioși și stând în lume…

În cele mai multe cazuri, tinerii vin la mănăstire pentru că în lume nu pot duce așa cum trebuie o viață curată, nu pot spori duhovnicește mai mult. Și atunci, ei spun: mă duc la mănăstire, mă dau în mâna stareţului, în mâna duhovnicului, să mă ajute la mântuire cum știu ei, după cum sunt ei luminați de Duhul Sfânt. De exemplu, azi-noapte, din neatenţie, am dormit mai mult și nu m-am sculat la rugăciune, ori am avut alte ispite, gânduri, năluciri. Și, atunci, monahii se ajută unul pe altul. Unul zice: „Hai la rugăciunea de noapte, la utrenie!" Apoi, de la utrenie se întorc la chilie și își fac canonul lor călugăresc, apoi dorm câte puțin, ca să poată a doua zi să facă treabă acolo unde sunt rânduiți. În felul acesta, ei își

smeresc sufletul și își topesc trupul, prin ascultare și prin priveghere.

După o anumită perioadă, ei constată că nu mai au ispitele acelea care îi biruiau pe când erau în lume, nu mai au acea răutate. Văd că în ei este o pace duhovnicească și doresc doar veșnicia, nu mai doresc nimic din veacul acesta. Se miră și dau slavă lui Dumnezeu că i-a scos din prăpastia în care se aflau.

Pe un părinte bătrân care tocmai scăpase din temnițele comuniste, unele maici, din evlavie, l-au întrebat: „Preacuvioase părinte, vrem să ascultăm un cuvânt de folos de la sfinția voastră. Cum ați petrecut în închisoare, cum ați ieșit de acolo?"

La care el, cum era amărât, ca toți cei care ies din închisoare, în loc să le spună ce a pățit acolo, le-a spus direct: „Dacă nu vă pocăiți fiecare pentru păcatele voastre, vă ia diavolul la iad!"

Cuvântul spus de acel părinte care a ieșit din închisoare tot timpul mă mustra când făceam ceva, sau când mergeam pe drum. Oriunde eram, numai ce îmi apărea în minte cuvântul ăsta: „Adu-ți aminte că, dacă mori așa cum ești acum, te ia diavolul la iad." Și atunci, începeam a mă trezi și a mă întreba: „Ce-i cu mine? Unde mă aflu eu acum cu gândul? Ce fac eu acum?" Și căutam ca imediat să mă îndrept, să mă spovedesc și să-mi păzesc mintea.

Să știi că mare este groaza pentru cei care nu vor să ierte pe cei care le-au greșit cu ceva, cât de puțin, dar au venit apoi și le-au cerut iertare. Uite eu, câte necazuri n-am avut până acum în viața asta, dar am luptat cu mine și

i-am iertat pe fiecare, că și eu, ca om, am greșit. Ș-apoi, Mântuitorul, în rugăciunea *Tatăl nostru*, ne spune să ne iertăm unii pe alții, ca și Tatăl nostru Cel din ceruri să ne ierte pe noi (Matei 6, 12).

Odată, îmi spunea părintele stareț că l-au întrebat cei de la Securitate despre mine, iar el le-a zis: „Păi ăsta-i așa de înțelept că, atunci când se suie într-un tren, nu știe încotro merge trenul." Îi interesa cu ce mă ocup eu prin mănăstire și prin lume. Eu, chiar dacă acuma nu stau în mănăstire cu chilia, dar cu ascultarea aparțin de ei, deci cu mintea nu sunt despărțit de ei, tot timpul mă rog pentru ei și ei se roagă pentru mine.

Altă dată, întâlnindu-mă cu părintele stareț, după ce mi-a dat unele sfaturi duhovnicești, i-am spus că eu mă rog Bunului Dumnezeu și pentru el, ca să-i facă parte Dumnezeu de un colțișor de rai. Că rugându-mă eu pentru binele lui, îmi va face parte și mie Dumnezeu de mila Sa. Ce doresc eu pentru altul, aceea îmi dă Dumnezeu și mie. Mă rog să se îmbolnăvească cineva? Apoi boala aceea mi-o dă mie Bunul Dumnezeu. Mă rog eu la Dumnezeu ca toată lumea să se mântuiască? Se va milostivi și de mine Bunul Dumnezeu.

Am găsit într-o carte veche cum un ucenic îl întreba pe duhovnicul său: „Părinte, de ce nu mai sporesc frații de mănăstire ca altădată?" Și i-a răspuns duhovnicul: „Pentru că nu se mai roagă unii pentru alții. Înainte, când un frate avea o ispită, toți ceilalți frați posteau și se rugau Bunului Dumnezeu ca să-i ierte fratelui păcatul. Iar acum, când cineva are o ispită, toți dau năvală cu mic, cu mare, ca să-l dărâme, nu să se roage pentru el; nuuu... ci să-l

dărâme. Îl bârfesc, îl judecă în fel și chip.” Astăzi, călugării și creștinii mireni nu mai sporesc duhovnicește ca altădată pentru că, în ispite, de multe ori, nu se ajută unii pe alții, ci se bucură de răul și de ispita celuilalt.

Nu vedeți, că doar sunteți oameni duhovnicești, înainte, pentru a scoate demonii dintr-un om, toți ai lui, părinți, frați, veri, rude, copii, toți, cu mic, cu mare, se spovedeau la preot, posteau și se rugau pentru cel bolnav. Și, iacă așa, se îndura Bunul Dumnezeu și, pentru credința lor, îl slobozea pe cel bolnav de duhul necurat. Mai fac astăzi oamenii așa ceva? De asta Duhul Sfânt ne lasă acum în părăsire. Cât timp vom avea milă de alții și vom căuta să-i ajutăm pe cei care cad, în aceeași măsură Duhul Sfânt ne va ajuta și nouă și nu ne va lăsa orfani niciodată.

Sunt destui oameni astăzi care se plâng de atacul vrăjitorilor. Cum de îngăduie Dumnezeu așa ceva?

Uite cum îi: vrăjitorii, prin duhurile demonice la care slujesc, numai pe acei creștini nu-i pot birui, care au ajuns la un anumit nivel de rugăciune interioară. Este vorba de creștinii care, fie că dorm, fie că sunt treji, ei neîncetat zic rugăciunea *Doamne Iisuse*, deci care au căpătat o anumită putere duhovnicească de la Duhul Sfânt. Prin această scurtă rugăciune se poate curăți mai ușor inima, iar cele cinci simțuri ale omului nu sunt lăsate să fie robite de duhurile diavolești sau lumești. Pe acești creștini, atunci când vrăjitorii sau diavolii se apropie de ei, nu-i pot ataca în niciun fel, pentru că rugăciunea îi arde pe vrăjmași cu puterea numelui Mântuitorului. De asemenea, mintea

lor fiind ocupată cu rugăciunea, la inima lor nu poate intra altceva decât ceea ce este în minte. Cum spunea Părintele Cleopa: „Unde îți sunt gândurile tale, acolo îți este și mintea și, deci, într-acolo se îndreaptă și inima ta." Iar toți aceia care nu zic rugăciunea în gândul și în inima lor, iaca îi înșală vrăjmașul.

Acum, chiar dacă cineva n-a ajuns la nivelul rugăciunii inimii, însă are smerenie și credință în Dumnezeu și crede cu hotărâre în sfaturile Sfinților Părinți, în Sfânta Scriptură și în canoanele Bisericii, atunci Duhul Sfânt îl păzește. Dar, oricum, este neapărată nevoie de alergat la duhovnic pentru spovedanie curată și, prin Sfântul Maslu, prin rugăciuni, cu mila Domnului, creștinii vor scăpa de tot felul de ispite, dureri și duhuri necurate care îi necăjesc. În toate trebuie smerenie, post și rugăciune.

Taina Sfântului Maslu are și puterea de a alunga demonii sau este doar o slujbă de sănătate?

Se plângea cineva: „Am fost la Sfântul Maslu și nu m-am făcut bine." Eu am întrebat-o: „Dar când stăteai în genunchi la Sfântul Maslu, ce rugăciuni spuneai în mintea ta?"

„A… mă gândeam și pe acasă, îmi era ciudă și pe cutare că m-a nedreptățit, mai spuneam și câte o rugăciune."

„Ei bine – i-am spus – atunci când stai la Sfântul Maslu trebuie să zici o rugăciune în gând, iar când preotul zice rugăciunile acelea prin care îl alungă pe diavolul și pe slujitorii lui, tu trebuie să ai o lucrare duhovnicească, trebuie să te rogi în gând. Pentru a cunoaște puterea

rugăciunii Sfântului Maslu, ești datoare ca toată ziua să zici rugăciunea *Doamne Iisuse*, iar seara să te fure somnul din rugăciune. Atunci Sfântul Maslu, Spovedania și rugăciunile preoților te vor ajuta. Altfel, unul zidește și celălalt dărâmă." Dacă preotul se roagă, iar mintea mea umblă pe dealuri, nu iese nimic bun din asta, nu mă folosesc cu aproape nimic.

Bolnavul vătămat sau stăpânit de duhurile cele rele trebuie să aibă credință neîndoielnică. Cea mai bună cale de a scăpa de vrăjitori sau de duhurile rele este să nu stai de vorbă cu ei; de îndată ce-ți vine în minte să te gândești la ei, imediat zi în gând rugăciunea *Doamne Iisuse*, ori altă rugăciune, ori fă semnul Sfintei Cruci cu mâna pe față. Cuiva i-a intrat un broscoi în casă și a picat jos de frică. I-am zis: „Măi, omule, dar dacă ai vedea un lup, o fiară sălbatică, ce ai face? Mori, înseamnă! Te temi de o broască?" Nu trebuie să te temi, să te frângi din astea, chiar dacă poate să lucreze diavolul prin astea.

Să știți că foarte mult se bucură diavolii când cineva face Sfânta Cruce aiurea, strâmbă, așa, de parcă s-ar apăra de muște. Cu adevărat Sfânta Cruce are o mare putere, mai ales la cei care au o viață curată.

Când treci prin orașe, te întâmpină de multe ori pornografia sau femei îmbrăcate foarte sumar, după moda care vine din Occident. Lipsa aceasta de rușine nu este un semn prea bun.

N-ai văzut la Sodoma și la Gomora, când au ajuns la culmea păcatului, atunci a venit prăpădul. Oamenii

întrecuseră orice închipuire a păcatului. Nici animalele nu fac ceea ce făceau aceia atunci – cam ce se face și astăzi la noi în țară, cu aprobare și cu sprijin din afara țării. Când va fi culmea răutăților și va dispărea rușinea de la creștini și de la păgâni, atunci vine sfârșitul lumii. Vai de noi! Vai de noi! Cu cât creștinii nu vor mai merge la biserică să se spovedească, să-și facă canonul rânduit de preot și să lupte din toate puterile împotriva păcatului, în aceeași măsură este un semn foarte clar că vine sfârșitul lumii. Pentru ce să mai țină Dumnezeu pe oameni pe pământ, dacă creștinii nu vor să se mântuiască?

Diavolul ar fi în stare să-i sfâșie pe creștini, dar încă nu-i este îngăduit de Dumnezeu, căci puterea diavolească este îngrădită de Bunul Dumnezeu. Atâta are putere diavolul, cât creștinul nu luptă să ducă o viață creștină. Dacă el îi slab în smerenie, atunci Dumnezeu îl mai lasă, doar, doar, se va trezi. Iar care nu se îndreaptă, iaca se pierde. Dumnezeu nu primește la dânsul sufletul care este mândru. Eu n-am găsit în nicio carte și nu am auzit că în cutare timp Dumnezeu a mântuit un suflet mândru. Chiar dacă omul a fost păcătos, dar a fost smerit, și-a recunoscut neputința la preotul duhovnic și a luptat împotriva păcatului, deci a dorit să se pocăiască, iaca mai are o șansă de mântuire, că vede Dumnezeu lupta lui. Unii zic că au dragoste de aproapele, au dragoste de Dumnezeu. Însă adevărata dragoste, după cum arată Sfinții Părinți, începe cu pocăința, iar începutul pocăinței este frica de Dumnezeu și apoi, în ce măsură postește și priveghează, biruie firea trupului, care este stricată.

Și unii sectanți se folosesc de ideea de dragoste pentru a încerca, într-un mod viclean, să-i rupă pe ortodocși de la adevărul Bisericii.

Ceea ce spun sectarii despre dragostea de Dumnezeu și de aproapele este o dragoste vicleană, este de la diavolul. Cu sectarii să nu ne întindem la vorbă, căci vorbim cu duhul care îi stăpânește și care nu este Duhul Sfânt. Unde nu este adevărul de credință, nu este adevărata dragoste și comuniune cu Dumnezeu. Toți cei care nu cred în Sfânta Treime ca Dumnezeu și în Iisus Hristos ca Mântuitor, sunt niște rătăciți de la Adevăr. Toți care aleargă după bani și se leapădă de dreapta credință pentru bani și alte ajutoare, să știe că s-au lepădat de Dumnezeu. Nu mai pot avea o dragoste vie față de Dumnezeu.

Cât timp am avut evlavie la duhovnic și la preoți, că Duhul Sfânt lucrează prin ei, atâta am sporit duhovnicește. Tot timpul am avut multe pagube sufletești din cauză că am fost cam molatic, n-am fost ager și atent, n-am avut adevărata smerenie, ba am slăbit și din câtă mai aveam, foarte mult am pierdut. Dar, după cum m-au învățat alții și pe mine, călugărul sau mireanul care este râvnitor pentru mântuire trebuie să ajungă la lucrarea asta de rugăciune a inimii și atunci nu-l mai poate înșela diavolul nici în timpul somnului.

Cel care vrea să se mântuiască, acolo trebuie să ajungă: chiar și atunci când doarme, inima lui să se roage. Dar lucrarea aceasta nu-i a noastră, ci când binevoiește Duhul Sfânt. A noastră este doar osteneala, voința, lupta. Prima dată este răstignirea trupului, adică biruirea patimilor care ne luptă prin trup. În ce măsură biruim patimile

trupești, în aceeași măsură Duhul cel Sfânt ne descoperă Împărăția lui Dumnezeu din inima noastră (Luca 17, 21). Toți cei care doresc să-L capete pe Iisus Hristos în inima lor și se nevoiesc să viețuiască după sfatul Sfinților Părinți (nu după capul lor), toți cei care se smeresc și ascultă de duhovnicul care îi povățuiește spre mântuire, nu se poate să nu primească arvuna Duhului Sfânt chiar de aici, de pe pământ. Cu timpul, un astfel de nevoitor ajunge să aibă pace în Duhul Sfânt, cu el și cu toți ceilalți din jurul său.

Pentru a birui unele patimi trupești este de mare nevoie să zici rugăciuni cât mai scurte și cât mai des, iar mintea să ți-o îndepărtezi de la acea patimă; în felul ăsta diavolul nu mai are cum să-ți robească mintea și trupul. Apoi, după ce obosești rugându-te și te dor tâmplele, te oprești din rugăciune și te gândești la o cugetare sfântă. Atunci vine diavolul și îți spurcă lucrarea, iar tu treci din nou la rugăciune și zici *Doamne Iisuse*.

Dacă omul are smerenie, căința inimii și dor de Dumnezeu, atunci Duhul Sfânt îl odihnește și izgonește duhurile rele. Când nu ești înțeles de nimeni, îți pierzi poate curajul, dar în felul acesta se poate aprinde inima de dorul lui Dumnezeu. Cu cât nu ne va înțelege nimeni și ne vom sprijini numai pe Dumnezeu, ni se va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu.

Uneori vin peste noi ispite foarte mari și nu mai știm ce să facem.

Eu am fost salvat de la tot felul de ispite numai atâta timp cât am alergat la duhovnic, iar dacă nu m-am dus am avut

pagube mari şi grele. Cred că pentru rugăciunile părintelui duhovnic şi ale altor părinţi, m-a acoperit Bunul Dumnezeu. De asemenea, m-au ajutat foarte mult privegherea de noapte din mănăstire şi cea de la chilie. Te rogi cât poţi şi stai la rugăciune până adormi din rugăciune. Apoi dormi o jumătate de oră, o oră şi, când te trezeşti, iar treci la rugăciune şi tot aşa, până ce capeţi dragoste de rugăciune.

Când, cu mila lui Dumnezeu, nu te mai poate birui diavolul prin patimile trupeşti, iar tu nu te mai învoieşti la păcate nici cu mintea, atunci diavolul va încerca să te păcălească prin vedenii, să te înşele ca să crezi că tu eşti cineva. Când mi s-a întâmplat aşa ceva, m-am dus şi m-am spovedit la părintele Cleopa, că el cunoştea cel mai bine viaţa asta singuratică. I-am spus: „Preacuvioase părinte, mie îmi apare Mântuitorul, Maica Domnului, Sfinţii Îngeri şi îmi prorocesc, iar a doua sau a treia zi se împlineşte ceea ce mi-au spus." La care părintele mi-a răspuns: „Când apare cineva, să-i spui aşa: «Dacă eşti trimis de la Dumnezeu, să zici cu mine *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul.*» Dar să-ţi păzeşti mintea şi să nu priveşti la acele chipuri, să îndeseşti rugăciunea şi să nu mai bagi în seamă acele persoane şi atunci Duhul Sfânt îţi va descoperi dacă sunt de la Dumnezeu sau de la diavol." Şi cu adevărat au fost năluciri diavoleşti. Odată a venit un diavol în chipul Sfântului Nicolae şi mi-a zis: „Am venit să-ţi aduc o veste de la Dumnezeu." La care eu i-am spus: „Dacă eşti de la Dumnezeu, zi cu mine rugăciunea *Tatăl nostru*. Şi atunci, ce să vezi, el a zis foarte repede rugăciunea *Tatăl nostru*. La care eu i-am spus: „Nu

am înțeles ce ai zis, spune cu mine *Doamne Iisuse*....” „Ce crezi că nu zic?”, a spus imediat. Și când a zis *Doamne*, a scos o sabie și mi-a băgat-o în inimă, iar eu m-am trezit. Deci, toate astea erau o mare înșelare. După ce m-am trezit, mi-a trecut frica și m-am apucat de rugăciune. Părintele Cleopa mi-a mai spus că orice închipuire ar apare, să-mi păzesc mintea și să nu mă mai gândesc cum a fost și ce a zis. Ei bine, chiar dacă mi-am păzit mintea, tot au mai rămas câteva cuvinte diavolești prin capul meu, iar eu caut să lupt prin rugăciune împotriva lor.

Are o foarte mare însemnătate să ne păzim mintea tot timpul de tot ce este păcat. Cine se păzește de păcatele mici, la care aproape că nici nu le dai importanță, acela nu ajunge să lupte cu păcatele mari, că îl acoperă Domnul, văzând lupta și smerenia lui. Dar diavolul în multe feluri m-a înșelat și numai pentru rugăciunile unor părinți bătrâni, pe care numai Bunul Dumnezeu îi știe, nu m-a înșelat pentru totdeauna.

Eu am fost de mai multe ori înșelat, vătămat și trântit prin minte, chiar dacă m-am străduit să zic rugăciunea „Doamne Iisuse”...

Uite cum e: prin smerenie, prin căință și prin rugăciune se poate recupera timpul și păcatele făcute, dacă mai sunt zile de la Dumnezeu. Dar când am pus mâinile pe piept și a ieșit sufletul, gata, cu atâta rămânem. Mântuirea este în mâinile noastre. Așa cum zice un părinte: „Omule, de aici, de pe pământ, crește și raiul, crește și iadul!”

Sunt unii oameni care nu pot să se roage și, în același

timp, să asculta strana și pe preotul din Sfântul Altar. La aceștia eu le-am zis: „Dacă nu vă puteți ruga, atunci faceți ce puteți, adică stăpâniți-vă mintea la slujbă repetând și voi, în gând, cu smerenie, rugăciunile și cântările pe care le auziți." Dar acele persoane care pot zice rugăciunea *Doamne Iisuse* și, în același timp, pot urmări și slujbele, ajung la o mare sporire duhovnicească.

Puteți să ne mai spuneți ceva despre sfârșitul lumii?

Prima dată, trebuie să am grijă de sfârșitul meu. Pentru că n-o să mă întrebe Dumnezeu despre sfârșitul lumii. Despre sfârșitul lumii deja se vede că au început a se înmulți răutățile pe fața pământului. Nu vedeți? Atâta dușmănie este, că, în aproape fiecare casă, nu auzi să fie o viață de creștin, o viață de pace, de dragoste și de înțelegere. Numai dușmănie, contrazicere, discuții de tot felul și asta, mai ales, la creștini. Se observă că diavolul îi luptă și îi tulbură tot pe creștini; pe sectari nu-i mai tulbură, fiindcă deja îi are în mâna lui. Pe săracii creștini, în toate felurile îi luptă și îi tulbură diavolii. Dar, prin mărturisire sinceră, prin participarea cât mai deasă la slujbele Bisericii și prin a ne împăca cu toți cei cu care suntem certați, lucrurile se rezolvă, încetul cu încetul. Cel care merge la mărturisire și nu crede că Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic, degeaba se mai nevoiește. Unul ca acesta pierde foarte mult, rămâne sărac. Cel care crede că Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic, sporește foarte mult și capătă mila lui Dumnezeu. Orice lucru important vrem să facem, trebuie să-l întrebăm pe duhovnic, ca să ne putem mântui.

Cât despre sfârșitul lumii, noi știm, doar, că Bunul Dumnezeu într-o clipă ar putea să facă pe fața pământului un iad. Dacă însă lumea, cu mic cu mare, se va întoarce și va lupta din toate puterile să împlinească poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, adică să se ierte unii pe alții, să nu se mai urască între ei, să-l ajute pe cel necăjit, să se întoarcă de la secte, să nu umble pe la femeile altora, să urască păcatul și nu pe aproapele său, atunci, tot într-o clipă, Dumnezeu ar putea să facă pe pământ un rai de bunătate duhovnicească. Din păcate, după cum se vede, s-a umplut pământul de răutăți, ca în Sodoma și Gomora, și nu ne mai putem aștepta decât la ceea ce a spus Mântuitorul în Sfintele Scripturi: „Luați aminte, privegheați și vă rugați" (Marcu 13, 33), că nu știm ziua sau ceasul când va veni sfârșitul.

Iată că se împlinește ceea ce s-a spus prin Sfinții Părinți, că cei care nu citesc și nu cunosc Dreapta Credință lăsată de Sfinții Apostoli și care nu au tot timpul frica de Dumnezeu și ascultarea de preoți, vor pica în înșelăciunile diavolului și pe aceștia îi vor vâna sectele și se vor pierde. Pe cei care au smerenie și se roagă, Dumnezeu nu-i lasă, că El este plin de milă, este plin de dragoste; noi numai să întrebăm pe duhovnici și să citim din cărțile Sfinților Părinți.

Cât de importantă este citirea cărților duhovnicești?

Nici nu vă dați seama ce pomană face creștinul care cumpără două cărți duhovnicești, una pentru el și una să o dea celui care nu are bani. Prin el, Dumnezeu întoarce la credință un suflet care nu știe cum să se mântuiască. Ce,

credeţi că diavolul are nevoie de trupul ăsta al nostru, de hoitul ăsta? Da' de unde! Nu a spus Însuşi Mântuitorul că toate bogăţiile acestei lumi nu valorează cât un suflet? (cf. Marcu 8, 36–37)?

Dacă noi nu ne vom strădui să avem smerenie, ne lasă Dumnezeu să cădem în tot felul de primejdii şi ne vom pierde sufletul. Dumnezeu nu mântuieşte pe omul care nu are smerenie, că aşa i-ar mântui şi pe diavoli, dar diavolii sunt îndărătnici, iubitori de sine şi vicleni. De aceea, demonii vor să-i facă pe oameni asemenea cu ei şi, dacă se poate, şi mai rău decât ei. Noi însă aşa vom putea să biruim mândria din noi, luptându-ne cu noi ca să-i iertăm pe cei care ne-au greşit cu ceva, luptând să nu ne duşmănim, să nu ne lăsăm de rugăciune. Iar când vine timpul de mers la biserică, să lăsăm totul şi să mergem ca să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, iar cei care pot să plângă, să-şi plângă păcatele, că pentru unul ca acesta ne mai ţine Dumnezeu pe pământ. Iar după ce vom pleca din biserică să păstrăm în inimile noastre rugăciunile, cuvintele şi toate câte am auzit şi, mai ales, să nu ne lăsăm vânaţi de cele cinci simţuri.

Ce să facem ca să nu mai uităm mesajul Sfintei Evangheli care se citeşte într-o duminică? Se mai întâmplă să ne întrebe alţii ce s-a citit sau ce s-a predicat, iar noi n-am reţinut mai nimic.

Să fim mai atenţi, mai cu frică de Dumnezeu. Vreau să vă povestesc ceva de râs şi de plâns. La câţiva ani după Revoluţie, chiar după hramul Sfintei Cuvioase Parascheva

de la Iași, a venit o persoană la mine și am întrebat-o:

„Cum a fost la Hram la Cuvioasa? A fost multă lume? A fost frumos?”

„Da – mi-a răspuns – a fost foarte multă lume, au venit și din Ucraina, și din Basarabia, cu autocarele. A ținut Dumnezeu cu noi, că a fost un timp foarte frumos, cu soare, iar la sfârșit s-au dat baloane colorate din avion, au fost și parașutiști, a cântat și fanfara cu paradă, că mergeau pe stradă, ca la armată.”

„Și când ai ajuns acasă, la ai tăi, ce le-ai spus din ceea ce ai auzit de la cuvântul de învățătură ținut de părintele?”

„A…, păi, ce v-am spus și sfinției voastre până acum…”

Iată ce le rămâne creștinilor noștri în cap, după Dumnezeiasca Liturghie, la hramul unui mare Sfânt, unui om bineplăcut lui Dumnezeu. Cât de bine plăcuți suntem noi lui Dumnezeu, noi, cei care păstorim pe credincioși, eu cred că se vede atât din ceea ce le rămâne în mintea lor după asemenea evenimente, cât și din modul cum se prezintă ei la spovedanie. Ferească Dumnezeu, nu care cumva să păstorim noi frunzele smochinului neroditor, iar roadele să le ia satana.

Păi, creștinul, după ce s-a terminat Sfânta Liturghie, cască gura la scamatoriile și la lucrarea asta diavolească și, când ajunge omul acasă, începe să spună la ai săi ceea ce a văzut la bâlci, nu ce a înțeles din Sfânta Evanghelie sau din cuvântul de învățătură al preotului. Și uite așa sărbătoarea duhovnicească se transformă în bâlci drăcesc, iar creștinul nu știe să păzească ceea ce a semănat Dumnezeu în acea zi în inima lui. Vai nouă! Vai nouă!

Să știți că cea mai bună spovedanie este atunci când omul, zilnic, dar mai ales seara, își notează într-un carnețel păcatele pe care le-a făcut în ziua aceea. Asta, dacă se poate, să o facă în fiecare zi, ca și negustorul care, zilnic, își calculează câștigul sau pierderea. Spovedania, însă, trebuie să o facă începând cu păcatul cel mai mare și să continue până la cele mai mici, dar toate să fie scrise pe hârtie ca să nu le uite și ca să meargă mai repede spovedania, să lase timp de mărturisit și pentru alții. Tot păcatul care te mustră să-l mărturisești la duhovnic, altfel pierzi și ce ai mărturisit mai înainte.

Dacă păcatele noastre, ale creștinilor, vor fi mai multe și mai mari decât ale păgânilor, atunci Dumnezeu va înfrâna puterea Bisericii și ne va da în mâna păgânilor, să ne robească până ce ne vom pocăi sau până ce ne vor distruge cei fără de Dumnezeu, după cum, de altfel, se și vede că a început în țărișoara noastră. Doamne ferește, să nu ajungem în așa prăpastie! Diavolul nu-i prost, cum am crede unii dintre noi. El știe foarte bine că, dacă noi facem păcate și nu ne spovedim, atunci Dumnezeu Își retrage harul Său de la noi și suntem ca și în buzunarul lui satana. Mântuirea noastră stă în voința noastră, așa a lăsat Bunul Dumnezeu. Care-i acel tată al cărui copil toată ziua să-l batjocorească, să-i întoarcă spatele, să-l înjure, făcându-l de râs în tot satul, iar tatăl său să-l tot lase nepedepsit?

Cum să le vorbim oamenilor ca să-i convingem de adevărul Ortodoxiei?

Să le vorbim din trăirea noastră, să le vorbim despre

sfinți. Să le spunem: „Fiți atenți la prorocii mincinoși (Matei 24, 11; Marcu 13, 22), că s-au înmulțit în ultima vreme. Să nu vă înșele nimeni. Chiar dacă ați făcut și cele mai mari păcate, să nu cumva să părăsiți Biserica Ortodoxă! Aici este vindecarea și scăparea sufletului! Ortodoxia este singura care păstrează neștirbit poruncile și rânduiala lăsată de Mântuitorul prin Sfinții Apostoli. Dacă vă spovediți fără de viclenie la preot și începeți lupta cu păcatul, avem mărturia Bisericii că Domnul Hristos nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă de la păcate și viu va fi sufletul lui, cum se spune și în molifta de la spovedanie. Nu vă luați după cei nebuni care se duc pe la secte sau care vor să schimbe dogmele Bisericii. Nebun este cel care calcă poruncile lui Dumnezeu și, în nebunia lui, se consideră a fi înțelept, dar înțelepciunea lui este de la diavol. Țineți-vă în smerenie, în pocăință și în înțelepciunea lui Dumnezeu lăsată nouă prin Biserica Ortodoxă! Plângeți-vă păcatele și cereți de la Dumnezeu să ne dea duhovnici tari în credință și rugători, luminați de Duhul Sfânt, duhovnici care să-și pună sufletul pentru fiii lor duhovnicești!"

Vai de noi! Vai de noi, că ne încurcăm în lucrurile veacului acestuia și uităm de Împărăția lui Dumnezeu. Fiecare se înșală și se păcălește cu necazurile și cu valurile lumii, însă numai aceia vor spori, care se scoală noaptea la rugăciune. Suntem nevoiți să dormim, așa ne-a făcut Dumnezeu, dar începând de dimineață, cu rugăciunile dimineții și apoi cu *Doamne Iisuse* sau cu *Tatăl nostru*, toată ziua trebuie să ne ocupăm cât mai mult cu rugăciunea. Dacă nu ne rugăm, sufletul se îmbolnăvește.

Noaptea, când ne trezim și ne întoarcem pe partea cealaltă, trebuie de asemenea să ne rugăm; dacă ne-am învârtit pe partea cealaltă și nu ne-am rugat, rămânem creștini săraci de Duhul lui Dumnezeu. Veți cunoaște dacă Duhul Sfânt este sau nu într-un om după roadele pe care le face omul acela. Duhul Sfânt vine cu darurile Sale în inima omului, în măsura în care și omul se pocăiește și se smerește tot mai mult. Abia atunci Duhul Sfânt îl înțelepțește pe om, dacă omul are smerenie; iar dacă nu are, atunci Duhul Sfânt îl ajută pe om prin alte persoane, mai ales prin duhovnic, și prin alți preoți și chiar prin creștinii mai îmbunătățiți, cărora Dumnezeu le dă în gând ce să spună și cum să facă. Ascultarea desăvârșită, însă, este prin duhovnic.

Duhul Sfânt vrea să ne ajute să creștem în smerenie, să ne socotim și să credem că suntem cei mai păcătoși și mai nevrednici, iar cine zice că a ajuns viață sfântă, acela îi înșelat de diavol. Sfinții Părinți fugeau de gândul că sunt sfinți, fugeau de frica de a nu cădea în păcatul groaznic al diavolului: mândria. Numai sectarii, săracii, se cred sfinți. Atunci când îl ajută Duhul Sfânt, creștinul se vede mic, iar pe toți ceilalți îi vede buni. Numai pe el se vede sărac de fapte bune și păcătos. Și așa se smerește și plânge la Dumnezeu, cerând ajutor ca să-l miluiască la Judecată.

Dați-mi un program pentru somn, masă, pentru rugăciune, pentru o viață trăită în trezvie. Recunosc că nu am un program ordonat și nici nu știu cum să mi-l fac.

Pentru că nu știi și m-ai întrebat cum să-ți faci un program pentru somn, masă și rugăciune, îți voi spune

cum m-a învățat duhovnicul meu, când eram începător. Mai întâi, să-ți spun programul pentru somn.

Seara va trebui să faci *Paraclisul Maicii Domnului* înainte de masă, ori imediat după masă și apoi rugăciunea de seară. Eu așa am pățit: când mă ridicam de la masă veneau părinți, frați cu vreo veste și se înmulțea vorba. Pe urmă, pentru că se înmulțea vorba, trecea timpul de rugăciune și nu mai apucam să-mi fac *Paraclisul* și rugăciunile de seară, că trebuia să plec la Utrenie, care începea la miezul nopții. Numai așa aveam scuză, în fața lui Dumnezeu, de a nu face toate rugăciunile, dacă aveam vreo ascultare pe timpul serii.

Dacă vrei să sporești, va trebui să-ți împarți somnul așa cum m-a învățat pe mine părintele duhovnic. Cât timp somnul nopții este grămadă, dimineața mă scol ca un mirean. Astfel, acele ceasuri pe care le am de dormit, le împart în două și, de câte ori vreau să mă culc, mă lupt să mă fure somnul din rugăciune și nu din împrăștiere. Iar dacă n-am putut să adorm din rugăciune, măcar să adorm dintr-o cugetare sfântă, ori mâhnit că nu pot face voia lui Dumnezeu, sau să adorm gândindu-mă la moartea mea și la judecata lui Dumnezeu. Cum este o vorbă: „Moarte, mai bine te-aș numi viață!”

De câte ori cugeți la moarte, se trezește sufletul prin adunarea minții la rugăciune.

Foarte mult trebuie să te păzești seara a nu bea vin, căci asta stârnește patimile trupului.

Așa mi-a spus părintele duhovnic: să mă culc obosit și să mă scol tot obosit, să mă culc plângând și să mă scol

tot plângând! Şi îţi spun frăţiei tale, când am auzit astea, câteva minute n-am mai putut respira. Mă gândeam: „Asta este o cale care duce de-a dreptul la cer!” Această osteneală o poţi căpăta prin canon, metanii şi ascultare cu *Doamne Iisuse* în gând.

Dacă s-a unit osteneala cu înfrânarea, Duhul Sfânt îţi va da harul acela de a te ruga prin somn. Duhul Sfânt îţi descoperă vicleşugul vrăjmaşului. În ce măsură duci o viaţă de pocăinţă şi de smerenie, în aceeaşi măsură Duhul Sfânt îţi va da puteri ca să biciuieşti duhurile necurate. De vei reuşi, din mila lui Dumnezeu, ca mintea să se dezrobească de cele cinci simţuri, vei căpăta rugăciunea inimii şi se va sălăşlui Duhul Sfânt în inima ta. Ca să ajungi însă la această lucrare, trebuie să te faci ca o vietate neînsemnată, ca o furnică, ca un om nevrednic de Dumnezeu, cu multă căinţă, fiindcă L-ai supărat pe Dumnezeu.

Iar când nu te poţi ruga cu *Doamne Iisuse* la treburile pe care le faci, pentru că la acea ascultare trebuie să lucrezi şi cu mintea, atunci să zici în gând: „Doamne, pentru dragostea Ta fac ascultarea aceasta!” Şi socotesc că Dumnezeu, fiind de faţă, vede cum faci ascultarea pentru El. Această lucrare este o treaptă a rugăciunii. Iar timpul care rămâne după ce-ai făcut ascultarea depinde de tine. Pentru acest timp vom da socoteală în faţa lui Dumnezeu, de l-am folosit pentru pocăinţă sau pentru ceva duhovnicesc, ori l-am pierdut.

Demonul ştie că, dacă eu capăt rugăciunea lui Iisus, nu mai fac isprăvile lui. Dacă spunem rugăciunea din inimă, diavolul îşi poate retrage lupta şi-l lasă pe suflet în pace,

nu-l mai ispitește, ci vine prin duhul slavei deșarte și începe a-l ispiti, fericindu-l și lăudându-l! Vine chiar în chipul Mântuitorului și caută să-ți dea mâna să i-o săruți, ori ia chipul Maicii Domnului, ori ia chipul unui înger. Când te rogi în somn, te ispitește și te întreabă cum înțelegi tu un cuvânt din Sfânta Scriptură sau îți proorocește ceva, care trebuie să se împlinească și chiar se împlinește, ca să crezi cu adevărat că acel duh este de la Dumnezeu. Atunci, de ai smerenie, Duhul Sfânt te luminează și-ți dă înțelepciune: știi că dormi și ești conștient că te-a luminat Duhul Sfânt. Atunci, imediat, îl pui pe diavol să zică *Doamne Iisuse*, dar și tu ai datoria de a zice rugăciunea, cât mai scurt și des, fără a înmulți cuvântul cu el și fără a privi la chipul lui. Duhul Sfânt îl va biciui pe măsură ce tu ceri ajutorul lui Dumnezeu cu smerenie.

Cu masa este așa: a nu te ridica niciodată sătul de la masă! Nu trebuie să te simtă cei din jur că te înfrânezi, că altfel cazi în duhul slavei deșarte. De poți, cel mai bun post este din masă în masă; adică să nu mănânci printre mese, dar nici să nu bei apă. Când te culci, să nu fie stomacul plin, pentru că, în timpul nopții, vine diavolul să ne atace cu ispitele, iar noi avem nevoie de rugăciune. Când stomacul este plin nu ne putem lupta cu duhul lăcomiei, de aceea el trebuie să fie cât mai gol, pentru a putea face metanii, pentru a putea să te nevoiești. Când cineva ajunge să mănânce mult, îl poate birui somnul și nu se poate îndoi la metanii.

În mănăstire, ascultarea fără de rugăciune este argăție, iar dacă se face și cu cârtire, nu sporești niciodată. Dacă ne păzim să nu osândim și facem ascultare în tăcere, ne

folosim mult. După felul cum ai lucrat ziua, așa te ajută Duhul Sfânt în timpul nopții.

Când ești singur în chilie, privește cu ochii minții asupra ta și gândește-te că nu ești singur! Când îți faci pravila în chilie și bate cineva la ușă, economul ori vreun frate, du-te imediat, că mai mare e ascultarea decât rugăciunea. Aceasta e ascultarea! Pravila la chilie trebuie să fie în așa măsură ca să poți face ascultare în timpul zilei. În cele mai grele cazuri rămâne ascultarea, smerenia și rugăciunea în gând, iar nu cârtirea!

Pravila cea mai sănătoasă, care smerește, este cea pe care ți-o dă duhovnicul! Prin pravila duhovnicului va crește smerenia. Dacă duhovnicul nu-ți va da pravilă, rămâne rugăciunea în gând și ascultarea. Când va binevoi Dumnezeu și se va curăți mintea și inima și vei birui patimile, Duhul Sfânt îți va descoperi altă treaptă, mai înaltă, care se descoperă mai târziu. Te va învăța Duhul Sfânt în taină cele ce trebuie să faci.

Adeseori să-ți întrebi conștiința: „Conștiință, spune-mi drept, dacă mor acum, mă mântuiesc? Îi place lui Dumnezeu cum trăiesc eu acum?" Dacă avem o conștiință care a adormit în patimi, nu ne poate da un răspuns bun. Atunci ești nevoit a întreba un părinte sporit. Dacă nu-i adormită conștiința, începe a mă mustra, pentru că nu mi-am făcut canonul, care mi-a rămas în urmă, nu plâng noaptea la rugăciune pentru păcatele mele și altele. Plânsul de noapte ne ajută să răbdăm în timpul zilei.

Trebuie să-ți păzești ochii trupești, ochii minții și ai sufletului.

Tot timpul să ai mintea trează, că Dumnezeu este de față și știe gândirea ta. Căderea sau ridicarea creștinului stă în gândirea lui și în lucrarea pe care o are. Dacă lucrarea lui e duhovnicească, este acoperit de Duhul Sfânt. Dacă lucrarea nu e duhovnicească și stă de vorbă în gând cu duhurile cele necurate, aceste duhuri, de care a fost robit în timpul zilei, îl robesc și noaptea în somn. Cum stau puțin de vorbă cu aceste duhuri spurcate, cum, gata, Duhul Sfânt mă lasă în părăsire. Iar ca să se întoarcă înapoi Sfântul Duh, va trebui să am o viață de pocăință.

A te jelui la femei, chiar la maici, e ispită. Trebuie să te jeluiești numai la duhovnic și la Maica Domnului. Să te păzești a avea prieteșug cu femeile.

Dacă vrei cu adevărat să te păzești, ferește-te să mănânci carne. Carnea și femeile îl scot pe călugăr din mănăstire și pe mirean din ascultarea de duhovnic. Fiind tânăr, e primejdios pentru frăția ta să mănânci carne și să bei vin, pentru că acestea stârnesc patimile trupului. Tinerețea va bucura sau va întrista bătrânețea. Vorbirea cu gândul naște patimile; apare apoi fărădelegea și, la urmă, ferească Dumnezeu, moartea sufletească. Vorbirea cu gândurile spurcate trezește patimile și, chiar de nu te-ai învoit cu ele, te vor chinui zile și săptămâni întregi. Când ai vorbit cu gândul, ai stat de vorbă direct cu diavolul. Atunci, Duhul Sfânt s-a depărtat, pentru că n-ai vrut să lupți. Ca să te ajute Duhul Sfânt din nou, trebuie să pui început bun de pocăință, prin multă smerenie și, cât poți, să nu judeci pe nimeni, să dorești mântuirea tuturor și, mai ales, să-i vezi pe toți mai buni decât tine. Judecându-i pe unii și pe

alţii, Duhul Sfânt se retrage de la tine şi atunci dă năvală duhul spurcăciunii asupra minţii şi, în acel timp, nu mai ai minte de bărbat, ci de femeie. Toţi care reuşesc să îşi biruie gândurile cele rele, diavoleşti, au minte de bărbat, fie că e parte bărbătească, fie parte femeiască. Iar toţi care sunt biruiţi de aceste duhuri necurate capătă minte de femeie, pentru că se smintesc şi-i judecă pe ceilalţi. De multe ori, Biserica nu se mai poate folosi de cei care sunt biruiţi de judecare şi de osândire.

Numai aşa poţi birui, dacă pui început bun, dacă duci o viaţă de pocăinţă şi te rogi pentru aceia pe care i-ai judecat şi i-ai osândit. În viaţa de obşte, numai aceia pot spori, care nu judecă şi nu se smintesc!

Canonul, în viaţa de obşte, trebuie făcut ca şi cum l-ai fura: mai mult în timpul nopţii, că atunci sunt cele mai grele ispite şi duhurile cele mai puternice şi noi trebuie să dublăm rugăciunea. Aceasta este o cale care merge de-a dreptul la rai! De poţi să-l faci, fă tot canonul noaptea. Canonul poţi să-l faci într-o cameră unde e mai răcoare. Să ieşi din când în când la aer, afară, iar pe măsură ce te vei ruga cu smerenie, în acea măsură Duhul Sfânt îţi va aduna mintea la rugăciune. Cât timp mintea e plină de griji pământeşti, Duhul Sfânt nu te ajută.

Prin această nevoinţă şi prin atâtea lovituri, noi căpătăm smerenie şi nu ne mai bazăm pe puterea noastră, nu ne mai încredem în noi înşine, ci alergăm cu toată inima la Dumnezeu şi, pe măsură ce ne smerim, Duhul Sfânt îl leagă pe diavol şi ne dăruieşte înţelepciune spre viaţa veşnică. Atunci mintea nu mai vrea veacul acesta. Pentru

cei care și-au dat interesul, care au dus această rânduială, lupta aceasta se duce o perioadă de timp, iar ceilalți, care nu au căutat a se nevoi cu râvnă, au de luptat până la mormânt. Celor smeriți, Duhul Sfânt le va descoperi tainele lui Dumnezeu.

Noi aducem jertfa rugăciunii, iar aceasta, dacă are viermi, nu este primită înaintea lui Dumnezeu! Viermii sunt gândurile de orice fel din timpul rugăciunii. Pe măsură ce te rogi în timpul nopții, Duhul Sfânt îți va aduna mintea în timpul zilei. Din cauza vorbirilor și a grijilor, care s-au unit în suflet, nu poți spori la rugăciunea lui Iisus, pentru că mintea e plină de griji lumești.

Prin privegherea de noapte noi ne vom dezbrăca de omul cel vechi al păcatului. Această nevoință, însă, trebuie s-o măsurăm după puterea noastră, nu după cum scrie în cărți.

Omul, când e tulburat, este în căruța diavolului și demonul a încălecat pe minte și cheamă adunarea patimilor. Diavolul are năravul de a se amesteca cu nervii și duce căruța în prăpastie. Omul nervos poate spune niște vorbe, de-l doare capul și pe el și pe alții.

Dacă te duci în Sfântul Munte, să te duci ca să mori pentru Dumnezeu, iar dacă te duci cu gând de viață lungă, ai de suferit și nu vei putea spori. Dacă te duci să mori pentru Dumnezeu, toate sunt ușoare!

În încheiere, vă voi spune o glumă adevărată: a venit cineva la mine și m-a întrebat dacă a ajuns aici un domn care îi zice Nicolae. Și m-am bucurat în sinea mea că a ajuns „domn.” I-am răspuns că eu am rămas tot rob,

întrucât, de câte ori sunt luptat și biruit de păcate, sunt unealta și robul diavolului. Dacă, din mila Domnului, mă mustră conștiința, alerg la spovedanie, la preot, și atunci nu mai sunt robul diavolului, ci sunt robul lui Dumnezeu. Iar când am biruit patimile și păcatele și am căutat să-mi curăț inima pentru Dumnezeu și să duc viață de pocăință, atunci Duhul Sfânt mă face fiu al lui Dumnezeu, după har! *Domn* e numai acela care e biruitor peste patimi. Deci, când aud de vreun domn, mă bucur și-mi aduc aminte de veșnicie. Să mă iertați, căci sunt foarte în urmă și sunt neputincios.

Osândirea aproapelui alungă lucrarea Duhului Sfânt

La cazuri grele, cum ar fi închisoarea, foarte mult ajută rugăciunile de seară. Să ne rugăm cu toată inima Bunului Dumnezeu! În timpul acela, ca să fie primită rugăciunea noastră, să nu avem răutate asupra nimănui, iar dacă are cineva răutate asupra mea, nu se întâmplă nimic, numai eu să nu am răutate asupra nimănui și atunci rugăciunea noastră va fi primită la Dumnezeu. Mare lucru este să te rogi fără să ai cu cineva vreo neplăcere! Rugăciunea de noapte e de mare valoare.

Vin la mine unele persoane și îmi spun: „Cutare mi-a făcut vrăji și a intrat diavolul în mine; mă chinui și am fost la Sfântul Maslu, am fost la biserică, dar nu am cunoscut nimic." I-am spus: „Uite ceva – toate rugăciunile astea ajută foarte mult dacă, atunci când vine timpul să ne culcăm, nu adormim cu mintea împrăștiată, adormim din rugăciune și dacă nu avem pomenirea de rău asupra cuiva. Cât timp eu nu am ochi să văd pe cutare, că acela mi-a făcut vrăji, atunci rugăciunea mea nu are putere. Duhul Sfânt atâta ne ajută, cât timp eu nu am răutate asupra nimănui. Dacă

s-a întâmplat de am judecat, sau am vorbit pe cineva de rău, pot repara această greșeală prin spovedanie, prin a-l pomeni la rugăciune și a nu-l vorbi de rău. Dacă vedem pe cineva că se uită urât la noi, trebuie să zicem o rugăciune în gând pentru el, ca Bunul Dumnezeu să-l liniștească. Foarte mult ajută ca să poți câștiga pe cineva care te dușmănește. Pe un dușman așa îl poți câștiga, printr-un dar și printr-un cuvânt bun. Atunci Duhul Sfânt izgonește acele duhuri care l-au cuprins și se liniștește.

Pe cel care nu mai vrea să meargă la biserică și nu mai vrea să pună început bun, nu-l mai mustră conștiința și Dumnezeu îl lasă în părăsire. Și atunci, dacă l-a lăsat Duhul cel Sfânt în părăsire, diavolul îl conduce forțat și poate să ajungă ori într-o apă, ori în fața unei mașini, ori chiar să se spânzure. Noi nu trebuie să avem lupta asupra omului, ci trebuie să avem lupta asupra duhului celui rău. Lupta noastră este așa: noi cu puterea noastră nu putem face nimic, Duhul Sfânt ne ajută pe măsură ce zicem rugăciunea cu smerenie.

Fericesc pe toți creștinii care au duhovnici buni care îi pot duce în rai prin povețele lor. Totodată, când se întâmplă să ai un duhovnic foarte simplu și nu te poate ajuta, atunci trebuie, înainte de a ne duce la mărturisit, a ne ruga așa: „Doamne, luminează-i mintea duhovnicului, dă-i cuvânt bun ca să mă ajute la mântuire!” Și așa, pentru credința ta, Duhul cel Sfânt îi va lumina mintea ca să te poată ajuta.

Preotul te binecuvântează și te dezleagă, căci Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic. Eu am observat lucrul acesta.

Cei pe care i-am trimis la mărturisit mi-au spus că, după ce s-au spovedit, au simțit o mare bucurie și o împăcare cu Dumnezeu. Duhul Sfânt e un duh de pace. Foarte mult ne ajută să citim scrierile Sfinților Părinți. Cărțile acestea sunt scrise din trăire și au o mare însemnătate. Nimic nu adună sufletul și mintea la rugăciune, ca citirea Sfinților Părinți.

Odată, un pustnic a trecut printr-o cetate și lumea de pe lume s-a strâns ca să-l vadă. El doar atât le-a spus: „Oameni buni, cea mai frumoasă viață este viața creștinească și viața de mănăstire. Aceste vieți le fericesc că sunt foarte aproape de Adevăr. Dar un singur lucru îi strică și pe mireni, și pe călugări: *Mi-a zis și am să-i zic!*" Atât le-a spus și a plecat. De aici se umplu tribunalele și le face de lucru la cei care conduc, le dă ocupație. Dacă mie mi-a zis cineva ceva și nu-i mai zic nimic, am scăpat. Dar dacă eu îl chem la lege ca să-l port pe drum, întâi mă doare capul pe mine și pe urmă îl doare capul și pe el, mă lasă în părăsire Duhul Sfânt și, dacă m-a prins moartea așa, am pierdut mântuirea.

Cât de importantă este viața monahală pentru întreaga lume?

Dumnezeu i-a scos din lume pe călugări și pe maici ca să se roage pentru popor. Au timp mai mult pentru rugăciune și au datoria să se roage cu smerenie pentru toată lumea, și pentru cei mari, și pentru cei mici. Chiar de nu crede cineva în Dumnezeu, chiar dacă este sectar, noi suntem datori să ne rugăm pentru toți. Noi trebuie să ne rugăm și pentru ei, ca Bunul Dumnezeu să le lumineze mintea.

Odată, pe vremea lui Ceaușescu, a trecut un sectar prin mănăstire și părinții l-au trimis aici, la mine. Sectarul a început să-mi bată în poartă, și-mi spunea că vrea să doarmă la mine. Eu i-am spus: „Nu-ți dau drumul, că nu te cunosc! Dacă mă strângi de gât la noapte?” El a răspuns că, dacă nu-i dau drumul, se culcă la poartă. Atunci, ce-am făcut? Am zis: „Vai de mine și de mine, cum să dormi la poartă, mă tem că te-ar mânca niște jigănii și, după asta, trebuie să te plătesc ca bun. Eu nu am nici bani, nici salariu, cu ce să te plătesc de bun?” Așa că l-am luat în casă și i-am spus sub formă de glumă ca să nu se sperie prea tare de mine, văzându-mă așa buhos. El a început a-mi spune de sectele lui, iar eu am pus degetele în urechi ca să nu mai aud, că eram sătul de ale mele. Pe urmă mi-a pus întrebări despre Maica Domnului și despre Sfânta Cruce. I-am spus că de aici s-au rătăcit ei. L-am lămurit că Dreptul Iosif fusese căsătorit, era bătrân, cum este un patriarh, un mitropolit, un om cu viață sfântă. Duhul Sfânt locuia în sufletul lui și îngerul Domnului l-a încredințat că, prin Sfânta Fecioară, tot prin puterea Duhului Sfânt, se va ridica neamul creștinesc. Atunci, cu multă evlavie, el a ajutat-o pe Maica Domnului. Mi-a tot pus întrebări, până s-a făcut ora patru dimineața. El avea două facultăți învățate la București, era om deștept. Dar, cu toată deșteptăciunea lui, diavolul i-a sucit mintea. La sfârșit mi-a spus o trăscănaie: „Noi învățăm pe creștini cu frumosu’ și, dacă nu o să putem dovedi, fixăm o noapte și îi omorâm pe toți, de la mic până la mare, și pe mitropolit, și pe toți, într-o oră îi terminăm.” Eu i-am răspuns: „Vai

de mine și de mine, așa v-a învățat Hristos să faceți, să omorâți oamenii?” Atunci nu a mai zis nimic, stătea numai și se uita în ochii mei ca să vadă ce mai zic. N-am mai zis nimic. Ne-am dus fiecare să ne culcăm, iar eu l-am luat cu binișoru’ și i-am zis: „Să te rogi la Maica Domnului cu multă smerenie, fără a bârfi, fără a huli. Și, dacă vrei să te apropii de Dumnezeu, fă-te ca o furnică, mic, nevrednic, păcătos! Roagă-te cu toată inima.” L-am pus să zică așa: „Măicuța Domnului, mă rog, ai grijă de sufletul meu, descoperă-mi adevărul ca să nu mă ia diavolul la iad.” El a zis după mine rugăciunea asta și atunci am stins lumina. Eu nu m-am culcat, făceam o cruce asupra mea și o cruce asupra lui. Atunci i-a venit un somn adânc. Când s-a trezit, mi-a spus că a avut o descoperire cum că toate Tainele lui Dumnezeu sunt în Biserica Ortodoxă. Apoi mă întreba: „Părinte, ce să fac cu cărțile mele?” I-am spus: „Cărțile tale eretice să le dai pe foc!” M-a ascultat, le-a dat pe foc și l-am îndemnat să se ducă la un duhovnic. S-a dus, s-a mărturisit și vreo 6 ani de zile a tot ținut legătura cu mine. Nu mă mai contrazicea cu nimic. Se ducea la biserică, lua sfânta anafură, se împărtășea, își făcea canonul, ca un creștin râvnitor. A îngăduit Bunul Dumnezeu, când a fost Revoluția în 1989, să moară. Dar nu a murit ca un păgân, ci a murit ca un creștin și s-ar putea să fie chiar mucenic.

Să-L caut în inima mea pe Dumnezeu și, dacă văd că nu-L am viu în inima mea, atunci trebuie să mă smeresc mai mult. Când Duhul Sfânt aprinde inima de dorul lui Dumnezeu, acesta-i un semn mare, nu te mai temi de moarte. Dar cât timp inima mea e rece, atunci mă tem de moarte.

Când cineva are evlavie la preot și crede că Duhul Sfânt lucrează prin el, chiar dacă acel preot nu are pregătire cum ar trebui, dar pentru că acel creștin respectă darul lui Dumnezeu, Duhul Sfânt îl miluiește prin acel preot.

Cum să facem ca să ne păstrăm râvna în viața de mănăstire?

Are mare însemnătate dacă cineva iubește lucrarea Sfinților Părinți. Au mare însemnătate primele zile când, hotărât, fratele a ajuns la mănăstire. În primele trei zile atâta bucurie simte, încât nu se mai uită că este ocărât. Cine poate reuși să-și aducă aminte de primele zile în mănăstire, Bunul Dumnezeu îi va veni în ajutor și lupta lui va fi mai ușoară. Dacă frații se apucă să judece pe alți viețuitori din mănăstire, treptat, treptat, Duhul Sfânt îi lasă în părăsire. Cu timpul, ajung să spună: „Când am venit în mănăstire, i-am simțit pe toți ca pe niște sfinți, iar acum nu mai am evlavie la unii dintre ei." Eu i-am zis la unul dintre acești frați: „Când ai intrat în mănăstire, Duhul Sfânt îți dădea niște bucurii, o dragoste de părinți, de rugăciune, de toate. Dar acum, pentru ca să te întorci de unde ai căzut, trebuie să pui în minte că toți sunt mai buni decât tine. Oriunde ai fi să-ți spui – *toți sunt mai buni și eu sunt cel mai păcătos și nu sunt vrednic să stau între ei, dar stau atât cât mă îngăduie părinții*."

Mie, când m-am dus la mănăstire, diavolul a început să-mi arate niște lipsuri ale unor persoane și mi-a dat în gând că ele nu corespund cu viața călugărească. I-am spus ispita pe care o aveam duhovnicului meu. Atunci el mi-a

zis: „Ca să poți scăpa de ispita asta, spune-i sufletului tău: *Acesta are un păcat foarte mic față de ale mele, care sunt mai mari și mai multe; el poate s-a mărturisit, poate se scoală noaptea, plânge, se pocăiește și judecata nu e a mea, este a lui Hristos*."

Cât mă lupt cu firea mea și nu îmi dau voie să judec pe alții, atâta Duhul Sfânt nu mă lasă în părăsire. Cum m-am lăsat biruit și am judecat unele persoane, ani întregi am suferit apoi. Cea mai mare nenorocire când intră cineva în mănăstire, este atunci când începe a judeca, a osândi.

În mănăstirea unde am stat, la început, părintele Cleopa îi mărturisea pe toți. Venea multă lume la părintele și, încetul cu încetul, sfinția sa n-a mai avut așa mult timp și pentru noi. Bunul Dumnezeu a rânduit un călugăr cu care mă sfătuiam, un călugăr tot de părintele Cleopa crescut, care citea mult din Sfinții Părinți și se ocupa cu rugăciunea lui Iisus. Și mă duceam la călugărul acela și îi spuneam ispitele mele, gândurile mele. Că acela, ce-i spuneam, nu spunea pe la frați, pe la părinți; își vedea de drumul lui. Acela e bun de duhovnic, dacă nu se smintește și nu divulgă mărturisirea. El mi-a spus odată: „În viețile de obște, de certuri nu ești scutit, nici nu știi din ce s-a făcut o tulburare, dar scăparea noastră este prin iertare." Și, dacă am putut ierta din inimă, atunci este cel mai bine. Unii spun că iartă cu gura, dar cu inima nu pot ierta. Nu-i lasă inima. Înseamnă că nu ești stăpân pe ea, e altul stăpân. Când ești stăpân pe inimă, ierți din inimă! Era odată un pustnic de care m-am folosit. El se ruga așa: „Iartă-i, Doamne, pe cei care mă judecă și pe cei pe care

i-am judecat." Când te rogi în felul acesta, poți spune cu adevărat *Tatăl nostru*.

Odată stăteam în fața bisericii, în Mănăstirea Sihăstria, iar un călugăr nevoitor mi-a spus cuvântul acesta: „Chiar dacă merg mulți la biserică și slăvesc pe Dumnezeu, mulți sunt bolnavi." M-am tot gândit ce a vrut să spună. Toți suntem într-un fel bolnavi. Eu mă gândesc însă că toți aceia care au vedenii și cred că sunt de la Dumnezeu, nu sunt deloc bine. Aceștia se pot vindeca numai prin smerenie și prin ascultare de duhovnic. Dacă o fi vreo vedenie de la Duhul Sfânt (ceea ce este foarte rar), nu se supără Dumnezeu dacă o respingem. Era în Sihăstria unul, atâta l-a sfărâmat înșelarea, încât au intrat duhurile în el și arunca cu pietre în geamurile bisericii. Atunci l-au luat și l-au dus la spital.

Uneori apar în mănăstire ispite foarte mari. Ce să facem ca să nu ne pierdem răbdarea?

Să știți că mare răspundere au cei care ajută la mântuirea altora. Trebuie în așa fel să-i ajuți ca să nu-i dărâmi. Vai, Doamne ferește! Le-am spus unor frați așa: „Aceia care rabdă ocări și zic *Doamne Iisuse* nu se vatămă, din contră, se învață a ierta." Atâta vă spun: numai cei care au lucrarea asta duhovnicească pot suporta. În ziua de azi au preț numai minciuna și banul. Ca să putem birui, trebuie să avem frica de Dumnezeu și, pe cât putem, să nu ne luptăm cu oamenii. Pe măsură ce ne luptăm cu oamenii, facem pace cu dracii. Dacă i-ai spus o dată, de două ori și dă rezultat, e bine; dacă nu, dă-i pace. Toți cei

care rabdă și nu se răzbună câștigă mult și au pace. Când nu mai putem răbda, să ne punem în minte gândul: „Dacă eu nu pot răbda aici, cum voi putea răbda în iad?" Să nu răspundem celor care ne ceartă, să nu dăm frâu mâniei, ci să ne rugăm. Necazurile, chinurile sunt prilej de cunună. Când cineva te năpăstuiește și nu ești vinovat, Duhul Sfânt te încununează cu cununa de mucenic în ziua în care ai fost osândit și nu te-ai răzbunat. Dacă ai răbdare, Duhul Sfânt va descoperi adevărul într-o zi, ca să se liniștească lucrurile.

Să vă mai spun ceva. Toate ispitele astea care sunt în mănăstire sunt foarte ușoare față de celelalte, care vin direct de la diavol. Acelea care vin direct de la diavol, numai atâta le poți birui, dacă ai rugăciunea inimii și poți plânge din suspinul inimii. Ispitele care vin prin oameni sunt mult mai ușoare. Am observat că cele mai grele încercări și foarte periculoase sunt la tinerețe; ele hărțuiesc sufletul. Și am observat, cum a zis și părintele Cleopa odată, la masă, că, dintre călugării care au trecut prin mănăstire, aceia au dat rezultat, care au dus viață aspră și care au fost bolnavi tare. Pe cei bolnavi, i-a ajutat boala ca să crească duhovnicește.

Dar să zici că nu o să ai tulburări, asta nu se poate. Nu ai acum, dar ai mai târziu și tot le ai. Și atunci, mărturisirea deasă te poate ajuta și vei reuși să ajungi la treapta a doua. Dacă ai ajuns la treapta a doua, de nu te lași vânat de vedenii, atunci e bun. Așa mă învăța un părinte: să mă fure somnul din *Doamne Iisuse*. Și, dacă mă fură somnul din *Doamne Iisuse*, atunci Duhul Sfânt

mă va ajuta în timpul zilei și voi fi mult mai întărit în fața ispitelor. Nu mă mai consum, cum mă consumam cândva. Cine a ajuns să adoarmă din *Doamne Iisuse*, e lucru mare. Dacă în timpul zilei pot să mă păzesc ca să nu mâhnesc pe Duhul Sfânt, mă ajută și în timpul nopții. Dacă în timpul zilei nu m-am ocupat de *Doamne Iisuse*, atunci, în timpul nopții mă simt ca și cum aș fi legat de mâini și de picioare, nu am nicio putere. Omul, cât este în luptă cu firea lui și nu se lasă de *Doamne Iisuse*, câștigă un mare dar de la Dumnezeu. Cei care se roagă prin somn și încă sunt în luptă, când se trezesc dimineața se simt foarte obosiți. Și bine este dacă duhovnicul lor îi poate ajuta. Atunci când era părintele Cleopa stareț la Slatina, pe unii care au biruit firea prin înfrânare, prin priveghere, nu-i mai punea la unele ascultări mai grele, ca să poată duce înfrânarea. Dacă îl pui tot timpul să bată cu ciocanul și să sape cu cazmaua, atunci el nu mai poate duce înfrânarea. Pe acei părinți îi ajuta ca mintea lor să fie ocupată cu lucrurile duhovnicești, nu cu acestea pământești. Dar, în zilele de astăzi, s-au cam amestecat, s-au cam încurcat ițele. Unii își dau seama, dar nu au încotro: în cinstea ascultării merg așa, cum pot și ei.

Cum putem dobândi Duhul Sfânt?

Noi atât putem crește duhovnicește, cât ne ajută Duhul Sfânt. Și dacă nu mă ajută Duhul Sfânt, atunci sunt un om neputincios. Am observat că trebuie să mă păzesc ca de foc în a nu osândi pe alții. Pe măsură ce omul duce o viață de pocăință, Duhul cel Sfânt se sălășluiește în sufletul lui și alungă duhurile cele rele. Duhul Sfânt este

foarte fin și sensibil. Este suficient un gând de osândire, de încântare de sine, cu care te-ai învoit și Duhul Sfânt se retrage.

Aceia care se smintesc din toate mărunțișurile, aceia vor avea ispite mai grele. Odată, cum stăteam la rugăciune, undeva, mai retras, numai văd un om, dar n-a intrat pe ușă, că eu eram chiar lângă ușă. Și a început a mă batjocori: „Ce tot te smerești, doar noi știm cât ești de păcătos!" A zis „noi." Cu unul mă pot descurca mai ușor, dar a zis că sunt mai mulți. Înseamnă că toți diavolii știu cât sunt de păcătos. Și atunci am început să fac semnul Sfintei Cruci. Și când să fac semnul Sfintei Cruci asupra lui și să zic *Doamne Iisuse*, în clipa aceea nu l-am mai văzut ca om, l-am văzut exact așa cum îl vezi prin vis. Și ce să vezi? S-a repezit asupra mea și atâta am zis, am strigat tare: „Maica Domnului, nu mă lăsa!"; cred că am făcut gura până aproape de urechi. Atunci a dispărut diavolul și a dispărut și frica. Mi-am dat seama că el a căutat prin figura asta să-mi ocupe mintea. Atâta-i de viclean, atâta-i de șmecher. I-am spus părintelui Cleopa și el mi-a zis: „Când se întâmplă ispite de astea, trebuie să zici *Doamne Iisuse* cât de scurt, cât de des și cu multă smerenie." Noi suntem ajutați de Dumnezeu, pe măsura smereniei. Dacă smerenia este mică, ispitele și păcatele se prelungesc.

Are mare însemnătate lucrarea gândirii. Prin gândirea bună ne ajută Duhul Sfânt să ne ridicăm și prin gândirea cea rea ne ajută diavolul să ne coborâm. În văzduhul acesta sunt două feluri de duhuri. Eu atâta vă spun, ca la părinții mei apropiați. Când simt că au apărut gânduri spurcate,

atunci știu că sunt înconjurat de diavoli. Când vedem că nu mai avem de acestea și putem cugeta sănătos la lucrurile Sfinților Părinți, la lucrurile Bisericii, la viața cea veșnică, atunci e prezent Dumnezeu și avem o dragoste față de toți, avem milă față de toți.

Vă aduceți aminte ce spunea Sfântul Constantin cel Mare: dacă știa el de bucuriile pe care le câștigă călugării în cealaltă viață, nu se mai făcea împărat, se făcea călugăr. Eu când văd tineretul că se duce la mănăstire, mă gândesc: „Săracii, va avea cine să-i ajute?" Trebuie să-i ajuți, mai faci și câte un pogorământ, că, dacă ești prea tăios, îi pierzi. Să-l simți pe duhovnic ca mamă și mai puțin ca tată. Monahii care fac ascultare ca pentru Dumnezeu, cu timpul sunt ajutați de Duhul Sfânt, ei se îmbogățesc în smerenie și în rugăciunea lui Iisus. Dacă ei ascultă de duhovnicul lor, ferice de ei, că merg din putere în putere. Mănăstirea este pentru desăvârșire, mântuirea o poate câștiga creștinul și în lume. Cine se duce la mănăstire va avea unele bucurii duhovnicești și, când va căpăta acele bucurii, nu va mai boli de vreun gând de necredință.

Erau odată trei părinți, ca un fel de pustnici, și unul vorbea despre rugăciunea inimii. El spunea că a fost de trei ori răpit de la *Doamne Iisuse*. Adică îl ia rugăciunea și pe urmă este condus de puterea sfântă, se simte ca în fața lui Dumnezeu; el atunci numai se bucură, nu se mai roagă, numai se bucură. A spus că de trei ori a avut mângâierea asta, răpirea asta. Un altul dintre călugări i-a zis: „Aceste bucurii nu sunt ale tale, acestea Dumnezeu ți le-a descoperit ca să știi pentru ce lupți." Am văzut părinți

care au sporit prin rugăciunea lui Iisus. Când simți că rugăciunea lui Iisus curge ca un izvor, atunci lași toate și zici *Doamne Iisuse*. Cine a căpătat darul Duhului Sfânt în rugăciunea inimii este plin de bucurie și nu mai are nevoie de nimeni, căci are pe Dumnezeu. Aceste bucurii le primește cel ce sporește în smerenie. Acestea le primesc cei care trăiesc nebăgați în seamă și care nu se tulbură din acest motiv.

Când vezi că Duhul Sfânt s-a retras într-o măsură și nu te mai ajută, atunci iar treci la pravila pe care ai avut-o. Mai este ceva: trebuie să ai povățuitor, căci lucrarea asta este înconjurată de multe rătăciri. Duhurile necurate ne pândesc tot timpul.

De aceea, nevoitorul caută să nu aibă niciun gând rău. Când apare un gând rău, iar zice *Doamne Iisuse* și, cu timpul, pe măsura smereniei, Duhul Sfânt scoate gândul rău din inimă, și el rămâne doar în mustul cărnii. Cu timpul poate ieși și din trup, dar asta este o mare înălțime. Foarte mult ajută dacă cineva se ocupă cu *Doamne Iisuse*. Rugăciunea să iasă din inimă. Și fie că dormi, fie că faci treabă, să auzi un glas și glasul acela să-l pui să zică *Doamne Iisuse*. Dar eu, în momentul de față, sunt jos, la pământ, nu am nicio lucrare. Dar știi de ce vorbesc? Ca nu cumva să mă mustre Mântuitorul că am ascuns, că din atâția câți vin la mine doar va pune cineva în practică și voi avea și eu, cât de cât, o răsplată și o bucurie.

De multe ori am vrut să mă ascund de mine, dar oriunde mă duc, numai de mine dau. Este o luptă mare, pentru că diavolul s-a făcut prieten cu trupul meu. Dacă

ei s-au împrietenit, trebuie să caut să mai întreb și pe conștiință. Și atunci conștiința începe a mă ciopli câte puțin. Mă gândesc: „Uite, a venit cutare, l-am jignit, să caut să nu mai fac așa”, adică începe a mă mustra conștiința. Și cum împac conștiința, cum vine pacea.

Cum să facem ca să nu ne mai supărăm, atunci când auzim că suntem bârfiți sau atunci când suntem ocărâți cu mânie?

Când aud pe cineva că-mi spune: „Uite, am fost în cutare loc, uite așa a spus de dumneata…”, eu atunci îi răspund: „A spus puțin. De aş fi fost în locul lui, aveam să zic mai mult.” Știi de ce? Pentru că trebuie să stau contra mâniei. Eu atât vă spun, ca la părinții mei: cât am iubit cinstea, atâta m-am tulburat și nu am putut-o păzi. Și, ce să vezi? Când nu am mai ținut la cinste, nu m-am mai tulburat, am fost în pace. Dacă cineva mă fericește, dar pe mine mă mustră conștiința, atunci eu nu mai am nevoie de lauda lui. Am nevoie de conștiință, nu de ce zice el.

Dacă cineva ne spune că a auzit ceva rău despre noi, să fim veseli. Atunci crapă diavolul de ciudă. Să spunem acelor persoane: „Acum am prilej de câștig.” Iar nouă să ne spunem, în gând: „Doamne, întărește-mă să nu mă răzbun!” Când cineva te vorbește de rău, să spunem cât mai mult *Doamne Iisuse*. Noi trebuie să ne împăcăm conștiința față de Dumnezeu; ceilalți sunt liberi să spună ce vor. Este multă răutate și invidie. Să răbdăm cum au răbdat Sfinții Părinți. Pe măsură ce răbdăm și nu ne răzbunăm, Duhul Sfânt ne dă cuvinte de înțelepciune. Un cuvânt de-al Lui

poate dărâma totul. Este posibil ca Dumnezeu să te lase în necazuri în mod voit, pentru ca să sporești, încât toți sfinții, la Judecată, vor arăta ce-ai suferit pentru dragostea de Dumnezeu.

Unii caută să se smerească și spun: „Sunt păcătos, sunt rău de tot!" Bunul Dumnezeu, ori chiar și diavolul, îi pune la încercare și se găsește cineva care îi ocărăște: „Băi, păcătosule, uite ce-ai făcut!" și altele. Atunci eu nu trebuie să mă supăr. El a spus drept despre mine, doar nu a spus minciuni. A spus adevărul, a spus așa cum sunt. Și atunci, dacă eu nu mă supăr, crește smerenia. Dacă eu nu-i las pe ceilalți să zică despre mine că sunt păcătos, nu crește smerenia și rămân închircit. În viețile de obște, Duhul Sfânt dăruiește darul smereniei acelor persoane care rabdă și nu cârtesc. Ei devin mai luminați și nu mai văd nimic bun al lor, văd numai mila lui Dumnezeu.

E foarte grea și mânia. Dacă te biruie mânia, te poți îmbolnăvi de nervi, rămâi nebun. Omul care e vesel, vrea să-i vadă pe toți veseli ca și el. Acela care e mânios, dacă taci e rău și dacă te sfădești cu el, e și mai rău. Trebuie răbdare și să te lași împroșcat cum vor ei, să nu le dai nicio atenție, să zici mereu *Doamne Iisuse* și ei, pe urmă, după ce-i lasă duhurile, se calmează.

Când vin persoane cu duhuri necurate, atunci trebuie numaidecât să zicem *Doamne Iisuse*. Aceste duhuri se pot lipi de mintea acelora care nu au o lucrare duhovnicească. Ca să nu te atace, să zici *Doamne Iisuse* cât poți. Când te-ai dus să te culci și diavolul îți aduce în minte figurile pe care le făceau demonizații, atunci trebuie să zici *Doamne Iisuse*

cât de scurt, cât de des și cu multă smerenie. Odată, a venit o mașină în Mănăstirea Sihăstria cu persoane stăpânite de duhuri necurate și, când au început toți a răcni, m-am simțit ca la gura iadului. A venit o persoană din mașină și mi-a zis: „Ce zici? Se vor mântui aceștia cu atâtea duhuri”? Eu i-am răspuns: „Dacă se pocăiesc, se duc la mărturisit, Dumnezeu îi va primi.” Și a zis persoana aceea: „Noi toți avem duhuri, avem și crime, și avorturi!” și tot a spus ba una, ba alta… Parcă am stat la gura iadului.

Un părinte mi-a spus așa: „Dacă cineva îți servește *o cafea* și te lasă tulburat, trebuie să-ți spui în gând: *M-a ocărât prea puțin, pentru păcatele mele trebuia mai multă ocară!*” Așa îmi învăț mintea ca să se poată smeri și ca să nu dea vina pe nimeni. Pe măsură ce ne smerim, Duhul Sfânt ne ajută și ne liniștim. Ce diavoli au dat năvală asupra lumii! Aceia vor simți ajutorul lui Dumnezeu, care vor căuta să adoarmă din rugăciune. Diavolul ne luptă prin cele cinci simțuri. El face vrajbă ca să nu se vadă om cu om, ca să treacă timpul cu mintea împrăștiată, ca să nu ne adunăm în rugăciune. Altă cale nu este, decât a mă smeri. Toți cei care se lasă biruiți și judecă sunt de plâns. Într-o bună zi se vor umple de duhuri. Toți cei care se lasă biruiți și îi osândesc pe alții își fac bube în cap, Duhul Sfânt îi lasă în părăsire și vor simți adeseori iadul. Doamne ferește! Cei care se lasă biruiți și judecă fețele bisericești… cea mai mare nenorocire… aceste duhuri vor intra în ei și îi vor chinui. Prima dată ei nu mai au pace; deși zic că se răcoresc prin grăirea de rău, mai tare se depărtează de Dumnezeu. Ar trebui să mă feresc a sta de vorbă cu aceste

persoane. Ei trebuie să se roage pentru cei pe care i-au osândit și Duhul Sfânt îi va primi prin pocăință. Cea mai mare primejdie este atunci când cineva începe a judeca. Diavolul lucrează și în ascuns, și la arătare; el caută pe toate căile să ne răcească inima. Dacă dracul vede că sunt slab de credință, îndeamnă și șoptește că nu este Dumnezeu, nu este rai sau iad… Orice faptă bună, orice faptă rea pleacă dincolo. Trebuie să caut să mă iert cu toți, să mă rog pentru toți și să doresc mântuirea tuturor. Atunci să ne supărăm, când cineva ne desparte de Dumnezeu. Într-o asemenea situație avem dreptul să ne supărăm; în rest, nu.

Este foarte periculoasă mânia, am văzut la mine. Și înainte mă învățam să mă apăr și, ca să mă pot apăra, dădeam vina pe altul, nu pe mine. Atunci duhurile au dat năvală asupra mea. Din tot nimicul mă mâniam și am văzut că sunt într-o mare nenorocire. M-a învățat odată un părinte: când gândul îmi spune să jignesc pe cineva, îi spun așa gândului (dacă văd că sunt biruit; dacă a trecut numai prin minte, nu-i dau atenție): „Am să-i zic, dar nu azi. Am să-i zic mâine.” Și până mâine îmi trece. Dacă stau de vorbă cu acel gând – „mi-a zis și am să-i zic”, atunci, fără de veste, m-au înconjurat duhurile cele rele. Și, după ce m-au înconjurat și mi-au robit mintea, numai pe acela cu care sunt în ceartă îl văd în minte, pe Iisus nu-l mai văd.

Cât de importantă este dreapta socoteală în viața duhovnicească?

A venit la mine un pustnic. Am vrut să-i spun ceva și nu am putut să mă prind cu el; îi sucise mintea vrăjmașul

cu vedeniile. Diavolul, când vede pe cineva că vrea să ducă o nevoință aspră, ori îl pune să facă peste puterea lui, ori să nu mai facă nimic, numai să mănânce și să doarmă. Nu-l lasă vrăjmașul să ducă o cale de mijloc. Sfinții Părinți ne învață că viața duhovnicească trebuie să fie măsurată.

Dreapta socoteală se dobândește prin smerenie. Dacă nu ne vom osteni să avem smerenie, în toate primejdiile vom cădea, ne vom prăpăstui. Dumnezeu nu mântuiește pe altă cale, adică fără smerenie, pentru că așa ar putea mântui și pe diavoli, dar diavolii sunt îndărătnici și iubitori de sine și vicleni, iar ei vor să-l facă pe om asemenea lor. Dumnezeu când vede că lumea se pocăiește, se duce la biserică, se mărturisește și se păzește fiecare ca să trăiască într-o viață curată, atunci trece neamul nostru cu pace și va veni sfârșitul când lumea se va umple de răutate. Dacă acum lumea s-a umplut de răutate, s-ar putea să fie sfârșitul în orice clipă. Dar Mântuitorul așa a spus: „Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Matei 24, 36).

Veacul acesta e foarte păcălitor. Dacă ne vom ruga la Bunul Dumnezeu să aprindă inima noastră de dorul după El, cu acest dor vom putea birui toate. Dorul acela îl putem căpăta dacă ne păzim a osândi pe alții.

În ultima vreme s-au înmulțit sectele în România. Nu ar trebui să existe o misiune ortodoxă mai puternică?

Bisericile noastre sunt pline. Unde sunt preoți râvnitori, există și râvnă pentru misiune.

Sectarii vorbesc de Duhul Sfânt, dar ei nu-L cunosc.

Duhul Sfânt se lasă simțit de om, pe măsură ce acesta se pocăiește cu adevărat, dacă are smerenie. Cine zice că a ajuns la o viață de sfânt, nu este sfânt, e înșelat de diavol. N-am găsit nicăieri să spună Sfinții Părinți despre ei că sunt sfinți, așa cum spun sectanții. Cine se ține de Biserică cea Una, acela se va salva.

Trebuie păstrată credința ortodoxă, atâta a mai rămas curat pe fața pământului. Mărturisirea este slava Bisericii, trebuie să mărturisim Adevărul și prin fapte, și prin cuvânt. Ereticii sunt gura iadului. Diavolul lucrează prin ei. Sfinți numai în Biserica Ortodoxă se fac. Toți sfinții de asta au ajuns sfinți: au fost luați în râs, au fost batjocoriți, au fost chinuiți, prigoniți și Duhul Sfânt prin ei a arătat că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Dacă un preot a slujit cu catolicii, Duhul Sfânt îl lasă în părăsire. Adevărul este unul.

Au venit niște domni cândva și le-am spus că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Unul din ei mi-a răspuns: „Dragă, să știi că te contrazic – toate credințele sunt de la Dumnezeu.” Eu i-am zis că dumnezeii păgânilor sunt draci. S-a supărat, dar nu am avut ce-i face. Adevărul este numai în Biserica Ortodoxă. Bunul Dumnezeu nu vrea să ne ducă în rai forțat; numai aceia vor câștiga, care vor spori în smerenie. Până la urmă, pentru mine trebuie să am o minte de judecător, iar pentru aproapele trebuie să am o inimă de mamă, dar inima mea încă nu a ajuns aici, e o inimă de fiară. Sfinții Părinți, chiar dacă se supărau pe cineva, nu se supărau pe dinăuntru, se supărau pe dinafară, dar eu mă supăr și pe dinafară, și pe dinăuntru.

Cât putem, să ne păzim de erezii. Când ne întâlnim cu ereticii trebuie să zicem rugăciune în gând, fără să observe ei, ca Duhul Sfânt să izgonească duhurile rele de la ei.

Adevărul este în Biserica Ortodoxă și, dacă nu se vor liniști cu prigoana dreptei credințe, vine sfârșitul. Părintele Cleopa a spus: „Cât timp mai sunt oameni sfinți pe fața pământului, Dumnezeu mai ține pământul. Pe toată lumea, și pe cei credincioși, și pe cei necredincioși, pe toți ne ține Dumnezeu pentru sfinți." De câțiva ani parcă se împlinesc scrierile din sfintele cărți, au început pedepsele și moare lumea cu sutele și cu miile. Nu vor înceta pedepsele lui Dumnezeu, până ce nu se vor liniști să mai robească Biserica… Dacă ei se țin tare să o robească, are să-i doară capul.

Cum să facem ca să biruim rușinea și să fim sinceri până la capăt atunci când ne spovedim?

Să ne considerăm cei din urmă dintre oameni, fără să deznădăjduim. Să avem nădejde la mila lui Dumnezeu. A avut cineva o descoperire. La o biserică a văzut că multă lume s-a dus la mărturisit și a văzut un diavol cum fugea când la unul, când la altul. Duhul Sfânt i-a descoperit aceasta creștinului. Atunci, el l-a mustrat pe drac și l-a legat în numele lui Hristos, ca să spună de ce fuge așa repede printre oameni. Când un creștin smerit îl leagă pe demon în numele lui Dumnezeu, Duhul Sfânt îl constrânge pe drac și el nu poate spune minciuni, spune drept. Dracul a zis atunci: „Am venit să le dau înapoi rușinea pe care le-am luat-o. Când i-am îndemnat la păcat, le-am luat

rușinea ca să-i prind în cursa păcatului, iar acum văd că s-au dus la mărturisit, așa că mă duc să le dau înapoi rușinea pe care le-am luat-o, ca să se rușineze să spună tot la spovedanie." Diavolul, cât este legat în numele lui Hristos, spune adevărul; iar după ce nu mai este legat, spune minciuni. Asta-i la el: unde vede doi, trei, trăind în pace și în dragoste, caută să-i învrăjbească, să nu se vadă unul cu altul și pe urmă zice: „Doamne, nu eu sunt de vină, ci făptura ta." Noi, prin smerenie și prin pocăință, să știm că nu ne va lăsa Bunul Dumnezeu.

Prin smerenie, prin căință, se pot repara multe, dacă mai sunt zile, dacă mai este viață. Când am pus mâinile pe piept și a ieșit sufletul, cu atâta am rămas. Omul cât este în viață se poate îndrepta, poate să facă din cele bune, mai bune și s-ar putea să facă din cele bune, mai rele. Mântuirea a rămas în mâinile noastre.

Lacrimile și suspinul inimii sunt o rază a Duhului Sfânt, când binevoiește Duhul Sfânt să-l mângâie, să-l ajute la mântuire, dacă cineva a răbdat ceva într-o faptă bună sau a răbdat ceva pentru Dumnezeu. Avem două momente foarte grele în viața sufletului nostru: ceasul morții și ceasul Judecății. Toți Sfinții Părinți plângeau pentru aceste ceasuri și toată viața lor au folosit-o numai în slujba lui Dumnezeu. Toți cei care au smerenie vor reuși, vor câștiga mila lui Dumnezeu. Și mai este o luptă diavolească: când diavolul îți spune că ești mai bun ca altul și, dacă te învoiești cu gândul, atunci acesta este semn că e nevoie de pocăință, iar dacă am murit cu gândul ăsta, am pierdut toată lucrarea. Alta e când trece prin fața minții și

alta când se învoiește cineva cu acest gând. Dacă el numai a trecut prin fața minții, încă e slab. Iar dacă a trecut prin fața minții și s-a învoit, atunci a căzut de pe scară, s-a sfărâmat și are nevoie să-l ajute duhovnicii și creștinii din jur, ca să vină înapoi de unde a căzut. Eu sunt simplu, numai mila lui Dumnezeu mă ține, nu am nimic bun.

Unii oameni, deși știu că vor ajunge în iad dacă nu se opresc, totuși nu vor să renunțe la unele patimi foarte urâte. Ce sfaturi le-ați da acestora?

Părinților, cine vrea să se ducă în rai, se duce, îl ajută Duhul Sfânt. Care vrea să se ducă la iad, este primit. Bunul Dumnezeu nu vrea să robească voia omului, chiar de face rău ceva, nu-i oprit, da' *cafeaua* și-o ia cândva. Suntem pentru un timp foarte scurt pe pământ. Anii durerilor au început și când nu vor mai fi oameni sfinți, Dumnezeu nu va mai ține pământul și toți diavolii din iad vor ieși pe fața pământului; și au început chiar în vremurile noastre a se băga în oameni. Înainte, când trăia Ceaușescu, sau mai în vechime, se auzea că în cutare loc un om este chinuit de diavol și erau speriați oamenii cum de se întâmplă una ca aceasta. Acum sunt o sumedenie de astfel de cazuri. Dacă nu bagi de seamă, te scoate și vinovat și te și căpăcește diavolul prin oameni. Dacă se răscoală un om asupra mea, ca să pot birui, trebuie să spun așa: „Diavolul s-a băgat în el și caută să mă dărâme.” Și atunci, prin rugăciune, prin smerenie, Duhul Sfânt mă ajută să scap. Dacă eu zic: „Omul s-a răsculat asupra mea!”, atunci, gata, sunt biruit și Duhul Sfânt mă lasă în părăsire. Iar dacă greșește cineva,

atunci, ca să nu cad în judecată, eu trebuie să pun în minte: „Diavolul s-a băgat în el, de a căzut în acea greșeală”; iar dacă am greșit eu, nu mai dau vina pe diavol, spun așa: „Eu am greșit.”

Ce aduce mai mult spor duhovnicesc: slujbele de la Biserică sau pravila de la chilie?

Biserica ajută pravila de la chilie și chilia o ajută pe cea de la biserică. Pe măsura pregătirii de la chilie, pe atâta simt bucuria bisericii. Și cu cât mă rog la biserică cu atenție și multă căință, mă ajută să sporesc în chilie sau la ascultare. Când era părintele Cleopa la Slatina, atâta dragoste aveau părinții de rugăciune, de nevoință! Cât a fost părintele Cleopa, au fost ca niște îngeri, toți erau ca unul. După ce a plecat părintele Cleopa, au apărut niște persoane care au făcut vrajbă în mănăstire, apoi părinții s-au împrăștiat și, până la urmă, s-a făcut mănăstire de maici.

Odată, a venit părintele stareț cu o mașină plină de părinți. Au vrut să le spun cum a fost în viața de obște atunci când era părintele Cleopa stareț. Din partea mea nu am avut ce le spune, dar le-am spus ca din partea altuia. Știu că au fost părinți foarte sporiți și mi-aduceam aminte cum se nevoiau acei părinți. Mi-au mulțumit și, la plecare, părintele stareț mi-a spus așa: „Bogdaproste că ne-ați dat sfaturi pentru viața de obște, dar să-mi spui și mie un cuvânt de folos, ca stareț.” Am spus: „Vai, Doamne ferește, altceva nu-mi trebuie! Eu, în loc să-mi plâng păcatele mele, să dau sfaturi la stareț!?” Și mi-a zis să fac ascultare. Eu dacă nu am nimic bun, i-am spus o glumă: „Nu învăța

pe popa carte.” El a zis: „Gluma asta o știu și eu de-acasă.” Atunci i-am spus: „Sfinția ta, ca părinte stareț, dacă vrei să câștigi mântuirea, să cauți să nu lași pe Marta să o robească pe Maria. Dacă o vei lăsa pe Marta să o robească pe Maria, va veni pedeapsa lui Dumnezeu peste sfinția ta și peste cei asemenea sfinției tale.” Știi ce a zis? „Bogdaproste.” S-a suit în mașină și am scăpat.

Cum vi se par timpurile pe care le trăim?

Cât timp vor huli și se vor răzbuna unii oameni asupra Bisericii Ortodoxe, va avea necazuri toată suflarea. Acum este o luptă, o răutate asupra Bisericii Ortodoxe. Dar Bunul Dumnezeu îi lasă, îi așteaptă și, chiar dacă vor face unele nemulțumiri Bisericii, *cafeaua* o vor lua așa cum nu se gândesc. Cât putem, să ne rugăm și pentru ei, ca Bunul Dumnezeu să-i liniștească. Dacă nu vor vrea, nu vor înceta suferințele și groaza care vor cuprinde pe toată lumea. De când este creștinismul nu s-au întâmplat atâtea hule asupra Mântuitorului, asupra Maicii Domnului, vai, Doamne ferește! Caută în diferite feluri, cum să hulească pe Dumnezeu, dar Bunul Dumnezeu îi va lăsa, știe El cum o să-i judece pe fiecare. Dar atâta spun: dacă ei vor înceta a prigoni Biserica Ortodoxă, a o robi, Bunul Dumnezeu ne va ține pe toți ca să trecem cu pace în celălalt veac, că aici suntem pe un timp foarte scurt. Dacă se vor agăța de Biserică, ei sunt exact ca niște copii mici care aruncă cu piatra în sus și le vine înapoi piatra în cap și îi doare capul, dar ei nu știu de ce. Vina este a lor, că hulesc Biserica și caută să o prigonească. Până la urmă, e un amestecuș. Știi

cum? S-a întâmplat cam așa: unii ciobani au un cârd de oi, nu au grijă de oi și le mănâncă lupul. Fiecare va răspunde; eu trebuie să răspund în direcția mea și fiecare în direcția lui. Dar cât pot, eu mă rog la Bunul Dumnezeu pentru toți, și pe toți care doresc rugăciunea Bisericii, Duhul Sfânt nu-i va lăsa să se prăbușească.

O foarte mare nenorocire este atunci când unii, la mânie, ajung să spună: „Mă duc să mă spânzur!"; se omoară sau caută să-l omoare pe altul. Au venit niște persoane, din nu știu ce țară, care povesteau că, pe la ei, când a fost o tulburare, unul s-a spânzurat, altul s-a împușcat și altul a pus dinamită ca să sară în aer. Doamne ferește! E de plâns lumea. Știi de ce? Pentru că nu se mai duc la biserică, nu se mai roagă și nu au ochi să se vadă unul cu altul, s-a îndrăcit lumea, e nenorocire… Așa vom putea scăpa: prin mărturisire, prin a ne scula noaptea la rugăciune, să nu adormim din împrăștiere, să zicem rugăciune, să iertăm, să nu stăm de vorbă cu gândurile și, cât putem, să nu ne dușmănim. Bunul Dumnezeu nu lăsa Biserica să cadă în robie, dar, din cauză că nu avem ochi să ne vedem unul cu altul, fiindcă este dușmănie multă s-a ajuns într-un moment greu. Și acum, atât rămâne: cât putem a ne ierta, a ne ruga, a ne îndemna la pocăință și a trece cu vederea neajunsurile aproapelui. Să ajutăm pe cei mâhniți, să ne bucurăm de cei care merg pe calea cea bună. Să nu osândești pe cel care se încurcă în ițe și nici pe cel căruia îi merge bine. Când treci cu vederea neajunsurile altuia, Duhul Sfânt se sălășluiește în sufletul tău și îți aduce pace.

A spus așa un părinte care a plecat la veșnicie: „Cât

pot, mă rog. Dacă mă rog și nu pot plânge, am o piedică. Este ceva care mă oprește, mă împiedică de la mântuire și, atunci, trebuie să mă rog și pentru aceia care nu au ochi să mă vadă. Dacă mă rog pentru ei, Bunul Dumnezeu le va face ochii mai mari, ca să mă vadă și pe mine." Am datoria de a mă ruga pentru toți. Așa spune un Sfânt Părinte: „Călugării și maicile avem datoria de a ne ruga pentru toată lumea. Tuturor celor care doresc rugăciunile Bisericii Ortodoxe, Bunul Dumnezeu le va veni în ajutor acolo unde sunt." Cei care hulesc rugăciunea Bisericii, aceia, săracii, sunt de plâns; trebuie să avem milă și de ei, că sunt frații noștri. Să ne rugăm: *Doamne, ai milă de viața noastră!* Atâta mi-a mai rămas: să mă retrag din toate părțile și să vorbesc numai de mine și pentru mine și, când mi-aduc aminte de toți cei care m-au împuns, să mă rog pentru ei. Cât pot, să iert pe toți și să trec cu vederea neajunsurile altora, că altă cale nu-i.

Atâta e de încurcată lumea! Vezi câte un suflet luminat, dar vezi și de aceia care sunt gata, gata, să-ți dea în cap. Doamne ferește! Mai ales că la toată poarta este câte-o crâșmuliță. Cu alcoolul multă lume s-a distrus, au murit din cauza alcoolului, vai, săracii! Eu, cât pot, dacă mi-a ajuta Bunul Dumnezeu, nu ies, că am multă liniște. Dacă ies, pe urmă mă doare capul și simt că acea zi e pierdută. Dacă o săptămână, două, nu m-am întâlnit cu nimeni, vai de mine ce bucurie am. Să nu am nimic cu nimeni, chiar de are altul, dar să nu am eu… Și înainte iertam, dar mai păstram câte o rezervă, iar acum am ajuns să iert pe toți, pe cel rău, pe cel bun. La toți le doresc să aibă parte de

mântuire. Știi cum mă simt când gândesc așa? Ca un câine dezlegat de lanț care nu mai poate de bucurie, așa ajung și eu când nu am nimic cu nimeni. Dumnezeu să vă ajute și cât pot vă pomenesc la săracele mele rugăciuni și cât o să puteți, măcar atâta să vă rugați: „Doamne, dă-i lacrimi moșneagului aceluia Proclu, ca să poată căpăta mântuirea."

Vine multă lume la sfinția voastră, pentru sfat?

Mai vin. Nu știu cine i-a păcălit, de ajung pe aici. Odată a venit cineva pe la mine și a zis să-i trimit părintelui stareț un cuvânt și i-am spus să scrie așa: „Dacă-mi păzesc mintea mă cheamă monahul Proclu și, dacă nu-mi păzesc mintea, mă cheamă porcu, dar fără șorici."

Are mare însemnătate iertarea, a ne învăța a ierta. Și cu cât ne învățăm a ierta, putem să zicem cu adevărat *Tatăl nostru*. Mare lucru este a nu plăti răul cu rău. Cine a ajuns să plătească rău pentru rău, e într-o mare primejdie. Cât pot, să mă păzesc a nu osândi pe alții. Are mare însemnătate să-i văd pe toți mai buni. Când am ajuns să mă uit în jos la ceilalți, vai, cea mai mare primejdie. Numai atâta, dacă a trecut prin minte că eu sunt mai bun ca cei răi, e gata.

Mi-a zis un părinte să nu le mai dau atâtea sfaturi la oameni, pentru că ei au conștiința care îi mustră și se îndreaptă fără să-i învăț eu. Dar eu ce fac? Până ce îi scot pe poartă, le spun cam ce ar trebuie să le zică duhovnicul. Să avem grijă să-i odihnim pe alții, să-i folosim, să plece de la noi cu pace, jertfind timpul nostru și, chiar dacă facem canon, putem să-l întrerupem, căci ne folosim mai mult dacă îi odihnim pe alții.

Altădată, au venit trei domni voinici, bogați de știință, luminați la minte, dar eu sunt simplu și prost. Ce au făcut? Ei stăteau și se uitau la mine și eu mă uitam la ei. Ei, dacă au venit, trebuia să-mi spună de ce au venit, dar noi stăteam și ne uitam unii la alții. Am văzut că timpul trece și am spus așa: „Să știți că, dacă eu mor acum, mă ia diavolul la iad. Nici mie nu-mi place cum trăiesc, nici lui Dumnezeu nu-i place cum trăiesc." Dar unul dintre ei a zis: „Dacă zici că diavolul te ia pe dumneata la iad, dar de noi ce să mai zicem!?" Eu le-am răspuns atunci: „Dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș căuta un duhovnic bun la care să mă mărturisesc și acel duhovnic mă va îndemna cum să mă scol noaptea la rugăciune, cum să mă duc la biserică, cum să adorm din rugăciune și nu din împrăștierea minții, mă va învăța cum să iert, cum să fac voia lui Dumnezeu." Am înșirat ba una, ba alta, iar când au plecat mi-au mulțumit și au promis că vor mai veni. Eu sunt simplu și cu mintea scurtă. Numai atâta pot vorbi, dacă îmi pune vreo întrebare cineva. Uite așa am pățit și cu ei.

Eu, când mă rog, înainte să mă culc și în timp ce fac semnul Sfintei Cruci pe pernă și pe față, zic așa: „Măicuța Domnului și toate Puterile Cerești, Sfinte Nicolae, Sfinte Mina, Sfinte Spiridoane și toți Sfinții rugați-vă la Milostivul Dumnezeu să izgonească duhurile rele de la mine." Dacă trebuie, mai zic și altfel: „Doamne, te rog, rupe zapisul diavolului în care sunt scrise păcatele mele." Duhul Sfânt, văzând smerenia noastră, căința noastră, ne va veni în ajutor. Dar am observat, cu cât dau vina pe altul, nu scap de duhurile rele.

Duhul Sfânt atât îl ajută pe om, cât aleargă prin căință

Când vin frați pe la mine și vor să se ducă la mănăstire, eu le spun: „Dacă ți-ai pus în minte să mori, poți să te duci la mănăstire. Dar dacă dorești să mai trăiești, mai stai acasă până ce îți vine cu adevărat gândul să te duci la mănăstire." Dacă ți-ai pus în gând să mori în mănăstire, nu te mai mânii atunci când te batjocoresc alții.

Când eram frățior la mănăstire, părintele stareț m-a dat la vaci. Așa este în mănăstire, cum se spune la Scriptură: „Mulți sunt chemați, dar puțini aleși" (Matei 22, 14). Și, ce să vezi? Când îmi găteam ascultările, unii își aduceau aminte cum era acasă; unii mă încălecau, mă trăgeau de mustăți... Și m-am dus la duhovnic și i-am spus: „Părinte uite, cutare face râs de mine. Râd de mine." Duhovnicul mi-a zis așa: „Ca să poți birui mânia, să râzi și tu cu ei, dar tot de tine să râzi. Dacă râzi de ei, pierzi." Când au văzut că eu râd tot de mine, s-au întristat, nu a mai zis niciunul nimic. Mi-au zis: „Iertați-mă." Și asta a fost tot.

În mănăstire a trebuit să am răbdare. Asta mi-a fost fericirea: am avut un duhovnic bun.

La cine vă spovedeați?

La părintele Macarie. Un an am stat acolo, la mănăstirea Sihăstria, după care m-a luat părintele Cleopa și m-a dus la Slatina. Tare mi-a fost dragă Sihăstria, avea un aspect de pustie și călugării erau deosebiți. Aveai de unde te folosi. Mănăstirea era minunată. Avea o atracție duhovnicească. Cu timpul, însă, a dispărut duhul. Vechea mănăstire a rămas numai în fotografii. Acum au rămas cam de-a dura mănăstirile…

Cât a fost părintele Cleopa stareț, ne-am simțit ca într-un colțișor de rai. De minune! După ce a plecat părintele Cleopa, au apărut comuniștii și au băgat zâzanie între călugări, între frați, adică au făcut mai multe partide – și la Slatina, și la Sihăstria, și la Sihla. Chiar și un părinte din mănăstire ne-a batjocorit, că era pus anume. A zis că vin femeile cu traista cu fasole și că mâncăm acolo pe gratis, și că stăm degeaba, și alte prostii.

Odată, un securist de la Piatra, s-a dus la călugări în Sihla și le-a spus: „Proclu vă toarnă!” Până la urmă am căutat să îi lămuresc. Eu nu știam care e treaba, dar unii mi-au zis cum a venit și i-a instruit, ca să mă poată fugări de pe acolo. Au fost ispite… Dar, până la urmă, a fost o rânduială bună și în Sihăstria, și în Sihla, și în Slatina. Acum așa a rămas: dacă te duci la mănăstire de tânăr, să fii citit și în mănăstire numai să pui în practică.

De ce, nu mai ai timp să citești?

Eu nu știu cum e la sfințiile voastre, dar la alte mănăstiri este așa: ca să nu piardă călugărul ascultarea și rugăciunea

inimii, oriunde te trimite nu poți să zici: „Ai răbdare, că trebuie să îmi fac canonul și pravila, că nu le-am făcut." Nu, canonul și pravila sunt exact ca și cum ai fura timpul. La Slatina veneau unii și mă țineau de vorbă și nu auzeam toaca, clopotul. Rugăciunea de seară nu, *Paraclisul* nu, canonul nu. Și m-am dus la duhovnic și el mi-a spus: „Uite ce e, fii pe pace, nu te supăra. Când vin la frăția ta ca să te mai întrebe câte ceva (eram prost, mă țineau de vorbă și nu știam cum să îi ajut), să le spui întâi să facem *Paraclisul*, mai facem și rugăciunile de seară, facem canonul, metanii, închinăciuni. Și, după ce le terminați pe toate, stați de vorbă." Și, când terminam canonul, numai ce auzeam clopotul la biserică, ca să ne ducem – că toți aveam setea asta, să căpătăm binecuvântare de la începutul slujbei. Aceia care se plictiseau de rugăciuni nu au mai venit, veneau numai cei care erau iubitori de pocăință.

Astăzi noi suntem împrăștiați. Nu avem nici pocăință, nici rugăciunea inimii…

Rugăciunea inimii nu se vede. Inima e inimă, știi?

Am spus unor persoane: „Când vrei să înveți rugăciunea inimii, să înveți întâi rugăciunea gurii, până când te doare limba zicând mereu rugăciunea. Dacă ai căință, Duhul Sfânt are să îți dea rugăciunea minții. După rugăciunea minții, Duhul Sfânt va duce mintea cu tot cu rugăciune în inimă și, acolo, dacă stărui cu multă smerenie, Duhul Sfânt te poate duce chiar și la răpire." Când a venit ceasul de plecare la veșnicie, atunci se alege: am câștigat, sau am pierdut.

Am văzut pe cineva că atâta s-a nevoit, încât diavolii s-au răsculat împotriva lui. El a încuiat uşa şi a făcut o mie de metanii, una după alta, cu capul până la podea. Şi, când zicea – *miluieşte-mă pe mine, păcătosul*, lovea cu fruntea de pământ. Iar se scula şi iar zicea: *Doamne Iisuse*… La o mie de metanii, a schimbat o cămaşă, şi a doua cămaşă, şi a treia cămaşă. La urmă, abia mai stătea în picioare, nu mai putea. Atunci diavolul s-a răsculat ca să îl ucidă. Şi un tânăr a venit ca un fulger şi i-a spus aşa: „Nu e poruncă de la Dumnezeu ca să îl ucizi!" Eu m-am folosit din ce mi-a spus persoana aceea. Trebuie zdrobit trupul, pentru că trupul cel mai mult se împrieteneşte cu diavolul. Dacă vrei să birui, faci în felul ăsta: te aspreşti asupra trupului şi ai milă pentru aproapele. Să folosim mila pentru a îndrepta pe alţii, să nu ocărâm pe nimeni, să ne punem noi în locul lor. Asprimea este permisă, atât cât nu ucide dragostea. Sunt suflete sensibile care nu suportă cuvinte urâte. Ele înfloresc şi cresc atunci când sunt înconjurate de lucruri frumoase, de bunătate, de vorbe bune, de blândeţe. Trupul e cel mai viclean vrăjmaş şi diavolul se poate uni cu trupul. Când s-au înjugat amândoi, te duci în prăpastie. Dacă ai duhovnic, repede te duci la mărturisire, ca să nu uiţi, şi îi spui: „Părinte, uite ce am păţit, uite ce gânduri, uite ce ispite!" Atunci Duhul Sfânt îl ruşinează pe diavol şi, treptat-treptat, nu o să mai aibă putere.

Am observat că Duhul Sfânt le va da puteri la toţi care vor să ducă o viaţă de pocăinţă, dar prin semnul Sfintei Cruci. Dar să credem că, prin puterea noastră, putem aduna mintea, e foarte greu. Pe măsură ce ne smerim, pe

măsură ce căutăm să nu judecăm pe nimeni, în acea măsură ne ajută Duhul Sfânt ca să putem zice rugăciunea. Dacă eu, în timpul zilei, stau mai mult cu mintea împrăștiată, în timpul nopții nu mai pot zice rugăciunea inimii și mă simt ca și cum aș fi legat de mâini și de picioare, nu mai am putere. Cât sunt luptat de patimi trupești, sunt în mâna diavolului, sunt ca un prizonier.

Dacă noi ne străduim să adormim din *Doamne Iisuse*, Duhul Sfânt ne trezește la rugăciune, adică rugăciunea asta, prin vis, o zici cât ești ajutat de Duhul Sfânt. Pe măsură de cum ți-a fost lucrarea, smerenia. Dacă te smintești, judeci, te mânii și nu vrei să ierți, aceste rânduieli nu le vei simți. Dacă Duhul Sfânt te ajută să adormi din rugăciune, mintea rămâne trează. Dacă mintea e trează, zice rugăciunea prin somn și ești foarte conștient de rugăciune, în timpul somnului.

Odată, cum ziceam eu *Doamne Iisuse*, diavolul mi-a arătat niște jucării de-ale lui, ca să mă prind cu mintea și să mă gândesc la acelea. Eu, ce am făcut? Mi-aduc aminte că atât m-am forțat… „Doamne, nu mă lăsa!" Și, atunci, zicând mereu rugăciunea una după alta, diavolul ce a făcut? S-a făcut mai urât. Întâi mi-a arătat niște jucării de-ale lui și atunci am căutat să îmi păzesc mintea. Pe urmă, s-a făcut mai urât și m-a speriat, ca să mă trezesc. După ce m-am trezit, mi-a adus un somn rapid și am adormit, și am pierdut rugăciunea. Părintele Cleopa mi-a spus că trebuia, chiar dacă m-am speriat, să zic mereu *Doamne Iisuse*. Dar eu am pierdut. Asta face diavolul. El are un fel de vedenii spurcate și îi spurcă mintea călugărului și cum a spurcat-o,

Duhul Sfânt nu te mai ajută. Atât te ajută, dacă duci viață de pocăință, dacă ai milă de aproapele.

Unii vor să guste prea devreme din bucuria vieții de liniște. Ce sfaturi le-ați da acestora?

Bucuriile acelea la care ajung unii părinți, nu se aseamănă cu acestea pe care le înțelegem noi. Și cei care le-au căpătat se ascund undeva, să nu îi vadă nimeni, nu se mai pot opri din plâns. Aceia, cu timpul, sunt nevoiți a se retrage la liniște, chiar în obște fiind, pentru a putea spori. Totuși, de multe ori, liniștea la viața de obște e mai garantată, mai fericită, decât la aceia care în zilele noastre se retrag mai la pustie. Părintele Ioanichie Bălan a spus într-o predică: „Părinților și fraților, vă rog să nu mai căutați liniștea prin munți. Adevărata liniște este chilia și inima monahului! În inimă nu știe nimeni cum te rogi. În chilie, adică în viața de obște, ești ferit de multe ispite. Astăzi nu mai sunt pustii din acelea, în care să mergi trei zile și să nu dai de om. Unde-i fi, adevărata liniște este a te păzi, a nu te contrazice cu nimeni."

Unii călugări vor să se retragă la liniște și vin pe la mine. Îi întreb: „Cum te-ai despărțit de stareț, de iconom?" Unii îmi spun: „Ei, s-a făcut tulburare mare și nu au ochi ca să mă vadă, m-au legat" sau nu mai știu ce. Eu, atunci, le zic: „Te duci la liniște cu lumânarea stinsă. Trebuie să te întorci înapoi și să te rogi la Bunul Dumnezeu. Dacă îți este de folos, ca printr-o minune, îți va rândui liniștea." Noi nu am ajuns să plângem neîncetat.

Pe mulți care s-au retras și nu au avut duhovnic, i-a

înșelat diavolul cu vedenii. După ce îi înșeală diavolul cu vedenii, greu îi mai poți scoate din înșelare. Le-a sucit mintea. Ca să se obișnuiască cineva cu liniștea, trebuie să aibă duhovnic și, la două-trei zile, la o săptămână, să se spovedească.

Cea mai mare liniște pe care o capătă cineva este în viața de obște, când se nevoiește să dobândească aceste două virtuți: smerenia și dragostea. Dacă cineva a ajuns chiar om mare, dar nu a căpătat aceste două virtuți, nu are nimic, a rămas repetent. Dacă el a căpătat aceste două virtuți, se va folosi și Biserica de comportarea lui. Iar dacă nu le-a căpătat, atunci nu-i este de folos nici liniștea și nu e de folos nicăieri.

Ce să fac atunci când sunt în ispită?

În ispită, nu grăi nimic, ci spune o rugăciune scurtă în gând ca să te ajute Dumnezeu. Dacă poți, du-te repede la chilie sau în biserică și te roagă.

Ce să fac pentru a dobândi lacrimi de pocăință?

Să te culci ostenit, să te scoli ostenit, să cugeți la moarte și să citești rugăciunile de seară ca și cum ai boci.

Despre ținerea de minte a răului, ce ne puteți spune?

Ținerea de minte a răului e o ispită mare și ispita asta se unește foarte ușor cu nesimțirea. Adică, văd că moare, văd că îl duc la groapă, văd că îi iese sufletul cuiva și diavolul îmi spune că eu nu mor chiar acum, mai sunt alții până ce oi muri eu. Și mă tot amână. Și atunci, la ținerea de

minte a răului, trebuie să ne rugăm, să zicem așa: „Iartă-i Doamne, miluiește-i Doamne, pe cei care mă judecă, pe cei pe care am supărare."

La cele mai grele necazuri și ispite nu poți da înapoi, trebuie să mergi înainte. Văzând Duhul Sfânt smerenia noastră, are să ne ajute. Din necazurile pe care le suferim în smerenie, Duhul Sfânt va transforma sufletul, din suflet trupesc, în suflet duhovnicesc. Ne va transforma într-o minte duhovnicească și, cu timpul, nu ai să mai vrei să fii cum ai fost. Nu mai vrei – ți-e și frică, te și sperii!

Dar, în timpul de acum, este așa: câteodată cugeți înainte, câteodată cugeți înapoi și nu mai știi în ce parte să apuci. Atunci ne rămân acestea: mărturisire, pocăință, ascultare de duhovnic și a nu adormi din împrăștiere. Și, cât putem, să încercăm să avem o inimă ca de mamă pentru aproapele. Și să iertăm des. Atunci Bunul Dumnezeu ne va ușura, Duhul Sfânt are să ne ajute.

Dar atât spun: tot sufletul care vrea să-și îndrepte viața, care vrea să ducă o viață de pocăință și are duhovnic, în scurt timp va spori și va ajuta Biserica. Mănăstirea este o școală duhovnicească unde ai ocazia să câștigi. Dar unii vor rămâne repetenți, alții vor spori. Necazurile te ajută. Îți spune gândul să faci ceva, să te duci undeva… Fii cumpătat și rămâi în mănăstire! Cândva, ai să te bucuri de timpul ăsta cât ai stat la mănăstire, n-are să-ți pară rău că ai stat în mănăstire. În obște, ca să ai pace, este nevoie și de nevoință, și de ascultare. Cea mai mare pace este când asculți de altul. Smerenia de aici vine.

Cum putem ajunge să simțim prezența lui Dumnezeu? De multe ori ne rugăm, dar este o rugăciune mai seacă, mai slabă, nu simțim tot timpul prezența dumnezeirii.

Pe măsură ce are cineva smerenie, Duhul Sfânt îi rânduiește să capete prezența lui Dumnezeu. Sunt niște daruri, niște bucurii mari pe care le au aici părinții care au fost răpiți la cer, care au ajuns la rugăciunea curată. În această răpire nu-ți mai vezi trupul; dacă-ți vezi trupul, nu-i răpire, e altceva. Sunt mai multe trepte. Dar această bucurie, poți s-o pierzi. Cum au spus unii părinți, după ce te-a răpit Duhul Sfânt, nu te mai rogi, numai te bucuri și simți că ești în fața lui Dumnezeu.

Pe Bunul Dumnezeu, dacă Duhul Sfânt îți descoperă nevăzut, Îl înțelegi nu ca pe un om. Când apostolii I-au cerut Mântuitorului să li-L arate pe Tatăl, Mântuitorul a spus: „Nu crezi tu că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine?” (Ioan 14, 10). Altfel spus, această lucrare numai Duhul Sfânt ți-o va descoperi, e un dar prea mare. Dar eu, după cum m-a învățat un părinte, nu mă rog ca să-mi dea darul acesta, eu atâta mă rog: „Doamne, dăruiește să-mi văd păcatele, să le pot plânge!” Atât.

Eu sunt păcătos și ar trebui să tac, să-mi văd de păcatele mele; dar fiindcă am venit aici, la sfințiile voastre, trebuie să vă spun ce am simțit pe la părinții cei duhovnicești de pe timpuri.

Spuneți-ne ceva folositor despre acești părinți.

De atâția ani, ce să spun? S-a șters din cap. Am 78 de ani. Când eram de vreo 12 ani, căutam pustnici prin

pădure, căutam bordeie. Așa aveam în minte, dacă găsesc, să-mi spună ceva despre mântuire și să-mi spună pe ce cale să o apuc. Am stat la biserică, la mănăstirea Sihăstria, apoi am luat-o de-a dreptul, pe munte, către casă. Și mergând pe muntele acela, am găsit un bordei acoperit cu tablă, cu niște carton și cu brăduț. Nu știam pe unde să-l deschid. Și am găsit partea de la vale și am intrat pe acolo. În loc de pat erau niște băncuțe, mai erau niște bucăți de fag crăpate și o măsuță mică. Acolo, pe măsuță, erau două ulcele cu apă și câte doi posmagi. Și acolo scria așa, pe o hârtie: „Eu cu fratele am plecat la pustie și, de cumva găsiți acest loc, vă rog să nu spuneți nimănui. Dacă veți acoperi, și Bunul Dumnezeu are să vă acopere și are să vă ierte păcatele în ziua Judecății." Am tot așteptat să vină cineva, până ce a înnoptat. Acum, dacă nu mai vedeam pe unde să merg, am stat pe loc și am început să fac rugăciunile. Atunci au venit, cred, duhurile cele rele și m-au tras, încât m-am trezit cu picioarele prin ușița aceea mică. Apoi, m-a cuprins frica și am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!" Și am fugit repede pe băncuță.

Mi-au spus unele persoane, pe atunci, să mă duc în viața de obște și să fac acolo ascultare și să mă pregătesc ca pentru liniște, dar să nu mă duc la liniște. Ci să-ï ascult și să-i imit pe părinții cei nevoitori. Și atâta dragoste am avut de mănăstiri, de călugări!… Dar pe urmă, am început a mă răci. Am început a mai judeca, am pierdut mult.

Când m-am dus la mănăstire, i-am socotit pe toți ca pe niște sfinți și atâta evlavie aveam la monahi! Dar evlavia se poate pierde atunci când îi judecăm pe cei de lângă noi.

Când vine cineva din lume ca să se facă monah, îi spun Sfinții Părinți: „Vei câștiga mântuirea, dacă vei putea păstra acele prime trei zile când ai venit la mănăstire.” Atunci ești plin de bucurie, Duhul Sfânt s-a atins de inima ta și pe toți îi vezi buni și atâta sporești, nu te mai superi nici că te-a ocărât cineva, nu mai dai nicio atenție la nimicuri.

Pe măsură ce te întâlnești cu aceia care sunt luptați de ispite și îi asculți, și le mai bați și în strună, Duhul Sfânt te lasă, treptat, în părăsire. Și îți mai aduci aminte: „Măi, câtă evlavie aveam când am intrat în mănăstire și, acum, n-am ochi să-i văd pe unii dintre călugări!” Dacă te prinde moartea așa, că n-ai ochi să-i vezi, atunci ai pierdut. Zice un Sfânt Părinte – și cuvântul ăsta e foarte bun pentru mine: „Pe călugăr nu l-am câștigat, nici de mirean nu m-am lăsat.”

Dacă sunt bolnav și nu pot împlini o ascultare, ce să fac? Să cer să-mi schimbe ascultarea sau să-mi dea voie să merg la chilie?

Nu, uite cum e. Mai bine anunță că ești bolnav și fă ascultare până când te trimit ei la chilie. Nu te plânge altora că ești bolnav, pentru că pierzi din cununi. Nu cârti. Boala ține loc de nevoință. În general, dacă vrem să aflăm plată de la Dumnezeu, să nu ne plângem către alții despre cât am suferit, pentru un motiv sau altul.

Părinte, se vorbește acum că, poate, va veni iar o prigoană, poate va apărea iar un decret prin care să fie dați afară călugării.

Știi cum e? Toți să aibă duhovnic și să asculte de duhovnic și vor reuși, pe unde ar fi – prin munți, prin peșteri, prin ascunzători. Au venit pe la mine, într-o noapte, niște părinți și au spus că ei vor să se ascundă la mine. Și eu, râzând, le-am spus lucrul ăsta: „Casa mea este ca un smârc. Adică toți, și mici, și mari, toți știu că monahii se ascund la mine și îi găsește cum îi iei din oală." Eu pot să dau sfat, este bine să ne sfătuim, dar eu trebuie să nu-i întreb unde stau, că, dacă nu știu de ei, nici la constrângere nu știu. Dacă ei îmi spun unde stau, s-ar putea, dacă mă pune pe bătaie, să zic: „Uite, colo stă!" Și atunci pierd.

Părintele Cleopa a stat un timp, nu știu câte luni, la niște țigani credincioși pe care i-a miluit el. Și nu le-a venit în minte la autorități că părintele Cleopa stă printre țigani. Bineînțeles, s-a ascuns cât a fost o furtună mare; pe urmă a plecat, că el a stat în mai multe părți, a fost și în munți. Dar părintele Cleopa a avut așa viața: a avut ocazii când s-a împărtășit și de liniște, a avut ocazii când s-a împărtășit și de viața de obște. Dar nu trăgea clopotul că se duce la liniște, spunea că se duce la un spital. Și când s-a dus la spital, s-a dus la mai multe spitale, când încolo, când încoace și, până la urmă, nu i-au mai dat de capăt.

Acum nu știu, dar cam așa ar trebui: dacă ai legătură cu niște creștini, acolo unde te ascunzi să n-aibă copii, să fie crescuți de duhovnic, să nu fie parte femeiască tânără și, totodată, trebuie să stea tot câte doi, la nevoie și trei, dar mai bine câte doi și să aibă legătură cu duhovnicul. Spunea părintele Cleopa: „Nu vă veți duce, vă va duce!" Că, dacă

ne ducem singuri pentru mărturisire, Duhul Sfânt se poate să mă lase în părăsire, pentru că n-am smerenie cum trebuie. Dacă mă duc ei, atunci nu mai plătesc nici bilet la mașină, te duc ei, au grijă ei. Și ai nevoie să rabzi până la ultima suflare, în asta stă credința. În timpul acela, dacă o să răbdăm, pe măsură ce o să ne smerim și o să ne rugăm la Bunul Dumnezeu, El ne va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu și vom putea birui.

Se spune că un Sfânt Părinte care a fost prigonit de păgâni, atâta a fost bătut, până ce a făcut răni. Dar, răbdând el bătăile, a simțit că începe a se ușura și a văzut cu mintea un tânăr care îi ungea rănile, și cum îi ungea rănile, nu-l mai dureau. Și n-a murit atunci, apoi s-a retras la liniște. Și-l întreba ucenicul cum simțea bătăile acelea care i-au făcut răni mari pe corp. El a răspuns că și-a adunat mintea în adâncul inimii, s-a rugat la Bunul Dumnezeu și, atunci, a văzut cum a apărut un tânăr, îngerul lui Dumnezeu, care a început a-i unge rănile și nu-l mai durea nimic.

Părintele Dimitrie Bejan, când era la închisoare, îl băteau la tălpi. Le dădeau câte o porție de bătaie. Ceilalți, când îi băteau, răcneau. Pe părintele l-au bătut ultimul și acela care-l ciomăgise i-a zis: „De ce n-ai răcnit?! Că, dacă răcneai mai tare, te lăsam!” Părintele Dimitrie i-a răspuns: „Păi, cum să răcnesc, dacă nu mă durea?!” Comuniștii au făcut și ei ceva bun: au ajutat să aibă țara mai mulți sfinți.

Ați prins Decretul din 1959. Cum a fost atunci?

Uite cum a fost: ne-au dat câte o foaie de hârtie pe care trebuia să scriem ce ocupație avea tata, mama, ce ocupație

am avut eu în lume, dacă am avut pământ… absolut tot. Iar mai jos era scris așa: „Vreau să ies din mănăstire.” Eu trebuia să completez formularul și să-l semnez. Era un preot de mir bătrân care venise la mănăstire, de pe la Bistrița și el ne-a spus: „Să vă dezbrăcați de haina monahală că așa-i de la Dumnezeu, trebuie să fim supuși, să facem ascultare!” Așa ne-a spus: să facem ascultare și să fim exemplu. Unde să fac exemplu, pentru diavol?

Eu eram bolnav. M-au scos din mănăstire, iar eu mă gândeam să nu-mi tai barba și să nu mă dezbrac de hainele călugărești, ca să pot veni măcar noaptea la rugăciune. Cei din Partid au lucrat însă așa: m-au chemat la miliție și mi-au spus că, dacă nu-mi tai barba, îmi pun o amendă mare. Erau unii oameni care, atunci când mă vedeau așa slut cum eram, mă întrebau din ce sectă sunt. La care eu le răspundeam că sunt călugăr ortodox care am fost scos din mănăstire, din ordinul statului. Atunci ăștia se duceau pe la Securitate, pe la Miliție și ne pârau; că pe ăștia îi punea în funcții mai mari Partidul Comunist, pe turnători. M-au chemat la Securitate și m-au întrebat de ce fac propagandă, că nu-i voie. La care eu le-am răspuns: „Știu că nu-i voie, dar oamenii mă întreabă din ce sectă sunt și eu le spun că sunt călugăr ortodox botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.” Și ei atunci mi-au zis: „Ieși afară, ai venit să faci teorie cu noi?” Apoi, iar mă chemau, de… așa, ca la Securitate. Unul din ei mi-a spus odată: „Să nu te superi pe noi. Te-am urmărit de când erai în mănăstire. Ne-am agățat noi de tine? Nu. Dar tu ești dat în mâna noastră de haina ta, nu de haina noastră.” Deci ei nu aveau nicio vină,

vinovată era haina pe care o purtam, haina călugărească. Așadar, diavolul nu suportă haina călugărească. Până la urmă, ei au ajuns la concluzia că sunt împotriva Partidului. Eu le-am spus că nu sunt contra Partidului și că cel mai mare dușman al meu este trupul meu: „Trupul este cel mai periculos partid, pentru cel care vrea să se mântuiască. Eu nu am nimic cu dumneavoastră, căci așa spune Scriptura: *Supuneți-vă stăpânilor voștri* (I Petru 2, 18), întru Domnul nostru Iisus Hristos."

Apoi, ei au început să mă ispitească și m-au întrebat de unde cred eu că va fi căderea lor, ca Partid. Iar eu le-am răspuns: „Mie așa mi se pare: căderea dumneavoastră, ca Partid, va fi din mijlocul dumneavoastră." Și chiar așa a fost. Duhul Sfânt mi-a dat în gând să le spun asta.

Eu n-am avut grija nimănui, eu nici cu vecinul nu vreau să am nimica, eu vreau să fiu în pace cu toată lumea. Pe urmă, ei m-au înțeles și nu mă mai împungeau așa tare, ca la început. Mă luau în râs și îmi spuneau: „Tu, fiind călugăr, ai nevoie de liniște!" Și mă țineau în celulele lor două-trei zile, apoi îmi dădeau drumul, asta după ce meditam eu destul la chinurile pe care mi le aplicau ei acolo. Eu nu am știut și nici nu am crezut că în lume este atâta vicleșug. I-am considerat pe toți ca și pe cei din mănăstire. În mănăstire mai toți călugării nu au răutate.

Dar, așa a îngăduit Dumnezeu, că în unele dintre persoanele care m-au bătut a intrat diavolul și îi chinuia. Odată, au venit la Sihăstria vreo cincisprezece persoane sau mai multe, dintre cei care m-au chinuit. M-au căutat și mi-au spus ca să-i iert și să le citesc rugăciuni de dezlegare,

ca să iasă diavolii din ei. La care eu le-am zis: „Măi, oameni buni, eu nu sunt preot ca să vă dezleg, eu sunt un călugăr nevrednic și păcătos. Eu nici călugăr nu sunt vrednic să mă numesc, însă vă iert în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh." I-am iertat și m-am împăcat cu ei. Apoi ei s-au dus la un părinte și s-au spovedit și li s-au făcut șapte Sfinte Masluri. Tare îi mai chinuiau dracii pe acei securiști și milițieni, te lua jalea când vedeai cum îi chinuiau.

Ce ați simțit atunci când ați fost dat afară din mănăstire?

Pentru păcatele mele s-a întâmplat. Cei care au răbdat cu credință și nu au cârtit, Dumnezeu i-a curățit.

Dumnezeu a miluit Biserica Ortodoxă și numai Biserica Ortodoxă a păstrat adevărul și de câte ori au vrut să răstoarne Biserica, Dumnezeu a făcut minuni.

Când a trebuit să mă ia la armată, pe timpul lui Gheorghiu Dej, m-au suit pe o masă ca să fac propagandă, că îmi vor da o mie de lei și un serviciu bun. M-au întrebat câți ani de mănăstire aveam și am zis: „Șapte ani." M-au suit pe masă, au adunat băieții care trebuia să-i ia la armată, lumea ce mai era, au făcut tăcere și m-au pus să zic că nu există Dumnezeu. Eu am zis: „Dumnealor au spus că-mi vor da o mie de lei și un serviciu bun ca să zic că nu este Dumnezeu, dar este Dumnezeu!" Când am completat că: „Este Dumnezeu!", eram deja sub masă. Au zvârlit masa cu tot cu mine.

Cei care se retrag din mănăstire după voia lor, fără blagoslovenie, nu vor avea pace acolo unde se duc. Acum

e un timp în care trebuie să ocupăm locurile sfinte și, dacă ne scot ei, atunci, Doamne, fie voia Ta! Adică, să nu ies până ce nu mă scoate. Când ne-au scos pe noi comuniștii, m-au pus forțat să iscălesc și atunci am zis: „Vai de mine și de mine, m-am smintit și de oamenii mari; eu am crezut că spun minciuni numai cei mici, dar spun și cei mari." Până seara au dat ordin și mi-au tăiat barba. Alții m-au încurajat: „Bine că nu ți-a tăiat gâtul; barba crește, dar gâtul nu mai crește." Autoritățile mi-au zis că, dacă nu îmi voi păzi gura, mă vor duce nu știu unde. „Dar în ce mănăstire vreți să mă duceți?", am întrebat eu. „Lasă că îți dăm noi mănăstire!" Și, pe la o săptămână, două, trebuia să mă duc pe la ei să mă vadă așa, cu barba tăiată. Și pe urmă, ce făceau? Ziceau: „Nu-i aici tovarășu' care trebuie să te cerceteze, vino mâine." Și iar, toată ziua, bună ziua, umblam pe drumuri. Atâta de prost am fost, nu am știut cum trebuia să mă port și nici nu am avut îndemânări și am fost și necăjit, și bolnav. Am scăpat ca printr-o minune, că trebuia să mor, eram bolnav tare. Când m-am dus la mărturisit, părintele Paisie Olaru s-a rugat la Bunul Dumnezeu și a zis: „Doamne, să nu-l iei pe monahul Proclu nepregătit, să-l iei când a fi pregătit." Și, dacă eram pregătit, mă lua. Acum tot nepregătit sunt.

Eu m-am retras din Mănăstirea Slatina, pentru o perioadă, înainte de 1959. Părintele Cleopa știa scopul meu, dorința mea de a mă retrage. Atâta dorință am avut, să mă rog mereu, să nu mai am legături cu lumea, cu oamenii de gâlceavă. În rugăciunea pentru ceasurile zilei a Sfântului Ioan Gură de Aur se spune: „Apără-mă de oameni gâlcevitori, de diavoli și de patimile trupești."

Dracii și oamenii gâlcevitori sunt la aceeași măsură, nu-s nici mai presus, nici mai prejos, unii față de alții. M-am rugat ca să mă retrag la liniște. Părintele Cleopa, știind scopul meu – că el m-a primit în mănăstire și el a fost duhovnicul meu, m-a blagoslovit pe cap ca să mă retrag la liniște, dar a zis așa: „Eu te blagoslovesc, dar nu pleci acum. Stai în mănăstire și faci ascultare până ce n-ai să mai poți munci. Și, când ai să vezi că n-ai să mai poți, ai toată blagoslovenia." Dar a spus să nu mai spun la alți călugări. Au fost, totuși, câțiva părinți care au știut și au păstrat taina.

Dacă am stat mai deoparte, cu Slatina am gătat-o, că eu m-am retras ca să am experiență pentru mântuire, pentru liniște.

După ce am stat vreo trei ani și jumătate retras, părintele Cleopa a spus să vin în obște, că el trebuie să plece, fiindcă vor să-l închidă.

V-au obligat să vă dați jos haina monahală? Ați fost de acord?

Cum să spun, așa era ordinul. După ce a intrat Ceaușescu, au dat un anunț la ziar că monahii care nu s-au căsătorit și mai sunt în viață, pot să vină înapoi, că o să fie primiți. Dar, când ne-am întors la mănăstire, atâta ne ciorsăiau… ca să nu se zică că ne-au fugărit ei, ci că, de data asta, fugim noi singuri.

Adevărul este așa cum l-a spus și părintele Cleopa: noi am fugit de tată-su și am dat de fecioru-su. De suferință nu suntem scutiți, clar. Ce avem de făcut este să răbdăm.

În ispite dintr-astea mari, noi avem datoria a ne ruga pentru prigonitori, chiar și pentru cei de alte credințe. Trebuie să ne rugăm pentru ei, dar nu cu ei. Fără ei. Că doar atunci îi putem primi la rugăciunea noastră, când ne ascultă și mărturisesc că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Dar ei, de obicei, vin cu vicleșug. Ei nu caută cu smerenie mântuirea, ei lucrează pe linia politicii.

Noi sperăm că se va înviora monahismul din România, că va fi o viață mai duhovnicească în mănăstirile noastre. Sunt semne că se va putea așa ceva?

Se poate, dacă vor fi duhovnici sporiți, stareți sporiți care să iubească foarte mult Biserica. Bunul Dumnezeu va reînnoi viața din Biserică, prin ei.

Mai sunt pustnici astăzi?

Mai sunt, dar atâta spun: o parte i-am învățat, cât pot, atunci când îi caută, să nu-i găsească. Dar, toți care se scoală noaptea la rugăciune, chiar din viața de obște, au plată ca de pustnic. Dacă el stă în pustie și doarme până ce crește bunceag pe el, atunci degeaba stă acolo. Pierde mântuirea.

Cel mai greu e de duhovnici, că vin unii la mărturisit cu multe duhuri și spun câte un roman. Odată, a venit cineva cu multe duhuri. Nu știu cine l-a trimis la mine, a venit cu mașina. A venit în casă și eu, când l-am văzut așa… vai de capul meu! Unii ziceau să fac semnul Sfintei Cruci, alții ziceau să nu fac… Până la urmă, m-am gândit că trebuie să mă smeresc și i-am zis: „Vai de mine și de mine, cum de ai venit cu atâtea duhuri? Tare mă tem

că se vor împunge cu ale mele" – i-am arătat că am și eu duhuri, mai multe ca el. Și am adăugat: „Dacă se împung, mă doare și pe mine." Și, până la urmă, i-am făcut semnul Sfintei Cruci pe spate, pe cap, pe piept și tot am zis niște rugăciuni – dar eu nici călugăr nu sunt, vai de capul meu… moșneag sunt. Până la urmă, l-am întrebat: „Dacă nu te superi, prin ce ai putut căpăta atâtea duhuri?" Și am văzut că dracii i-au strâns gura grămadă. Atunci i-am spus: „Când te vor lăsa aceste duhuri, să-ți amintești cu ce ai supărat pe Bunul Dumnezeu și, după ce te-ai mărturisit, să te duci la Sfântul Maslu și vei scăpa de această ispită." L-am condus la mașină, dar nu aveam o lanternă și m-am împiedicat de niște gloduri; era într-o toamnă. Nu mai puteam, mă simțeam de parcă aș fi tras la butuci. M-am culcat oleacă, am dormit o jumătate de oră și am auzit, deodată, o bufnitură mare. Am crezut că au intrat hoții și vin pe acoperiș, pe sus. Am luat lanterna și niște chibrituri, o lumânare și, când mă uit în gura podului, încolo – răcnea, dincolo – răcnea, dar nu vedeam nimic. Pe urmă, mi-am dat seama care e treaba. M-am dus după casă și, când au început a răcni… dar nu răcneau toți la fel. Știu un cuvânt de la părintele Cleopa, că diavolul poate intra prin imaginație. Trebuie imediat să zici *Doamne Iisuse* cu smerenie, cât de scurt, cât de des și cu multă atenție și Duhul Sfânt îl va izgoni pe diavol. Am văzut pe unii care vin și spun că de la vrăji a intrat diavolul în ei. Eu le spun așa: „Să nu ziceți că de la vrăji. Trebuie să zici așa: pentru păcatele mele s-a întâmplat și, atunci, dacă te rogi cu toată inima, vine în ajutor Duhul Sfânt."

Am văzut părinți foarte aprinși de dorul lui Dumnezeu și dorul acesta de Dumnezeu mai mult îl câștigă persoanele care întrerup somnul și se roagă cu toată inima la Bunul Dumnezeu. Dacă nu se smintesc în vreun fel, se pot folosi și de *Patericul egiptean*, iar care se smintesc, nu prea le este de folos. Celor care se mânie și se smintesc imediat, le trebuie mai multă osteneală, mai multă smerenie pentru a căpăta darul Sfântului Duh. Că nu toți au aceeași luptă. Sunt unii smințiți chiar de acasă, dar un om duhovnicesc nu se poate sminti. Acela se smintește, care nu se reazemă numai pe Domnul Iisus Hristos. Și, totodată, ca să spun clar, duhovnicul nu are voie să se sminteasca. Dacă se smintește duhovnicul… aoleo!

Ce să facem pentru a nu cădea în înșelare, pentru a fi luminați de Sfântul Duh?

Duhul Sfânt atât îl ajută pe om, cât aleargă. Chiar dacă e păcătos, dar aleargă mereu prin căință, prin rugăciune, prin smerenie și spune „Doamne, ajută-mă!”, Bunul Dumnezeu îl ajută. Când omul și-a pus în minte că nu mai vrea să se roage, nu mai vrea defel să creadă în Bunul Dumnezeu, Duhul Sfânt îl lasă în părăsire și atunci intră diavolii. Poate să fie el cât de deștept. Acela e om întreg, care are smerenie. Dacă are numai carte și nu are smerenie, e de plâns, să-l plângă toată lumea. Cartea este știință, dar smerenia este mântuire.

Bunul Dumnezeu trebuie lăudat prin adevăr, nu prin minciună. Acum mă prinde moartea, nu știu. Dar atât îmi pare rău, că nu m-am învățat a tăcea. Că spune un

Sfânt Părinte: cine iubește tăcerea și zice *Doamne Iisuse*, iubește veșnicia. Cine iubește vorbirea și este cu mintea împrăștiată, iubește veacul acesta.

Să nu deznădăjduiești niciodată de mântuirea ta! Pe un pustnic care avea rugăciunea lui Iisus, fiind ispitit de diavolul, care voia să-l bage în deznădejde, l-a luminat Duhul Sfânt și i-a zis demonului: „Eu lui Hristos I-am greșit, Lui am să mă rog ca să mă ierte și cu tine nu am nimic!"

Niște băieți care doreau să ajungă preoți de mir, mi-au zis să le dau un sfat. Le-am spus: „Să aveți duhovnic și să duceți o viață de pocăință." Pe timpuri așa era: băieții care voiau să ajungă preoți la parohie stăteau în mănăstire, erau ajutați de duhovnici și ieșeau niște părinți minunați. Le-am mai zis: „Ca să ajungeți cu adevărat preoți plăcuți lui Dumnezeu, trebuie să căpătați aceste două virtuți: smerenia și dragostea. Din dragoste o să izvorască mila și o să puteți ajuta sufletele la mântuire."

Sfinția voastră, rugămintea noastră este să rămâneți măcar o săptămână la noi. Iertați îndrăzneala, dar tare mult am dorit să veniți, căci suntem tineri și săraci.

Uite cum este, am observat lucrul ăsta: când ajunge omul să nu mai aibă încredere în el, are încredere numai în Bunul Dumnezeu și pe toți îi miră. Dacă mi-a trecut prin fața minții că eu sunt mai bun decât altul, gata, aștept *cafeaua*!

Am observat că toți care au ajuns să capete bucurii duhovnicești aici, pe pământ, se pot înșela ușor. Știi cum?

E o mare înșelăciune când cineva își pune în minte că a căpătat ceva duhovnicește. E o mare nenorocire! Trebuie să îți pui în minte că toți sunt mai buni. Toți sfinții au plâns pentru ceasul morții și pentru ceasul judecății, iar Bunul Dumnezeu le-a dăruit iertarea. Dacă ei au plâns, ei, care au avut o viață curată, apăi, cât sunt eu de păcătos? Cât sunt eu de tare în urmă… vai de mine! Îmi vine câteodată gândul ca să mă ascund undeva. Mi-a spus odată un părinte că ar fi bine să imit pe măgar, că măgarul, când e aproape să moară, se ascunde. Măcar pe el să-l imit.

Vreau să vă spun așa: cea mai minunată credință, credința cea adevărată, este Ortodoxia. Ceilalți, toți s-au rupt de la Adevăr. Avem voie să primim orice sectă, orice credință să o primim, dacă ascultă de Biserica-mamă Ortodoxă. Dacă ascultă de preoții Bisericii, atunci avem datoria să îi primim cu dragoste. Iar dacă ne pun sub picior, atunci nimic! Decât cu ei, mai bine cu Hristos. Atât vă spun: e de plâns uneori. Nu trebuie să umblăm după mărire, după avere, după bani, după cinste. Nu trebuie amestecată neghina ereziei cu grâul curat al Ortodoxiei. De aici nu poate să iasă nimic bun. De cinstea omenească trebuie să fugim. Era o babă la Mănăstirea Slatina care scărpina un porc și cânta: „Precum porcul așteaptă să fie scărpinat, tot așa omul așteaptă să fie lăudat.” Asta e: mărirea schimbă firea.

Eu nu am treabă cu nimeni. Eu atâta am de grijă: sufletul meu. Așa păcătos cum sunt, vreau să Îl caut pe Iisus Hristos și pe Domnul Iisus trebuie să-L caut în inima mea. Fiecare va răspunde de sufletul lui.

Dacă ne bazăm pe puterea noastră, nu avem smerenie. Nu smerenia gurii, ci smerenia inimii ne este spre mântuire. Când plânge inima în tine, aceea este pocăință adevărată. Pe măsură ce te pocăiești și dacă Duhul Sfânt vrea să te ajute, atunci nu te mai poți opri din plânsul duhovnicesc. Duhul Sfânt se atinge de inima ta și dacă ai suferit ceva pentru Dumnezeu. Sunt mari tainele lui Dumnezeu și minunată este lucrarea Bisericii prin care duhovnicii îi pot ajuta pe creștini. Mai ales la rugăciune, nu sta de vorbă cu gândurile și păzește-ți mintea. Dacă vrem să câștigăm și veacul acesta și pe celălalt, nu se poate. Dacă îl câștigi pe acela, îl pierzi pe acesta. Două nu se poate.

Pentru dragostea sfințiilor voastre am făcut efortul ca să vin la Putna, că eu de câțiva ani nu mă mai duc nicăieri – mi s-or stricat roțile.

Uite încă ceva: m-a chemat cineva că avea un bolnav. Și eu ce am făcut? Nu l-am plâns pe cel bolnav, l-am plâns pe cel sănătos. Știi de ce? Cel sănătos nu prea se gândește că moare și, de aceea, poate să trăiască în nesimțire. Cel bolnav s-a trezit și se întreabă: „Dacă mor?”

Putna este o mănăstire unde ajung foarte mulți oameni, mai ales vara. Unii vin ca la un muzeu, îmbrăcați necuviincios. Vin din toată lumea, nu numai din România. Ce să mai vorbim noi de mintea adunată... E foarte greu...

Știi de ce? Trebuie să ne punem în minte că nu sunt numai vizitatorii, ci mai este o lume nevăzută unde se scriu până și gândurile noastre. Ca să reușim, trebuie să zicem în astfel de momente rugăciunea cât de scurtă, cât

de deasă și cu multă smerenie, cu pocăință. Cât timp noi căutăm ca în timpul nopții să adormim din rugăciune, vom putea birui prin lacrimi. Lacrimile pe care le vărsăm în rugăciunea de la chilie, ne ajută să putem birui ispitele, ocările, năpastele și „figurile” diavolești.

Puteți să faceți o comparație între cum era viața în mănăstire când ați intrat în monahism și cum este în ziua de astăzi?

Cum să spun? Cât timp a fost părintele Cleopa stareț, eu m-am simțit de parcă am fost cu tata și cu mama. Dar nu numai eu m-am simțit așa, toți părinții s-au simțit așa.

Odată ce a făcut? Noi eram în ascultare, toți obosiți, că în Postul Mare mâncam o dată pe zi, numai sâmbăta și duminica de două ori. Și el a văzut părinții obosiți și a zis așa: „Uite, mâine m-aș duce pe cutare munte. Cine merge cu mine?” Și unul a spus: „Eu.” Și altul, iarăși: „Eu.” Părintele dacă a văzut că toți vor să meargă, a trimis mesaj la un părinte ca să slujească a doua zi. Și a luat toți călugării și frații cu el. El mai mergea, mai dădea unele sfaturi, mai arăta ce însemnătate au viața de obște și viața de liniște. Atâta dragoste era între părinți… vai de mine! Te simțeai că nu mai voiai să pleci de acolo. De minune!

După ce a plecat părintele Cleopa, au făcut vrajbă cei de la Securitate, au spus la călugări că eu umblu să îi torn și nu știu ce alte prostii. Până la urmă, mi-au zis și mie: „Uite, cutare părinți așa au zis despre tine. Tu ce spui despre ei?” Eu le-am răspuns: „Ce să spun? Eu știu că sunt frații mei. Nu am nimic a spune.” Dacă spuneam ceva, se

duceau la ei: „Uite ce a zis.” Numai diavolul îi lucra pe ei, că nu aveau pe Dumnezeu. Când m-au chemat la anchetă, mi-au zis: „Poți să-L arăți pe Dumnezeu?” Și am spus: „Da, vi-L arăt. Dar dumneata poți să-mi arăți mintea matale?”

Ca să spun așa, am avut multe cu ei. Erau oameni fără Dumnezeu, adică pârau și, pe măsură ce pârau, le dădea serviciu. Și le-am spus celor de la Securitate: „Dumneavoastră nu vedeți că ei mă poartă pe drumuri cu minciuni? Băgați de seamă: de-a lungul veacurilor, toate tulburările le-au făcut agenții care duc minciuni la cel mare, de la cel mare duc la celălalt și îi încâlcește în vrajbă.” Cei de la Securitate mi-au spus, însă, adevărul aici: „Și noi ne temem de ei, dar noi numai ne folosim de ei și nu-i avem la inimă.” Nu-i aveau la inimă, că diavolul lucra prin agenți. Și, după ce a murit Ceaușescu, am scăpat.

Vă mai iscodește cineva?

Da, dar eu caut să le spun câte un cuvânt frumos și mă fac mai mic și îi pomenesc la rugăciune, că pe unii dintre ei Bunul Dumnezeu îi trage la pocăință. Bunul Dumnezeu vrea să îi mântuiască și pe ei. Asta vă spun: cât pot, trebuie să iert și să mă rog pentru toți.

A venit unul și mi-a spus așa: „Iartă-mă, că uite așa am zis de dumneata și uite așa am făcut.” Eu i-am spus: „Dumnezeu să te ierte!” Și, după aceea, iarăși a început să-și ceară iertare, că nu avea pace defel. Dacă îi ziceam: „Și dumneata ești de vină. De ce m-ai prigonit? De ce ai zis așa?”, eu aveam să pierd mult. Dar eu numai atât am zis: „Dumnezeu să te ierte!” Până la urmă, cu persoanele care

mi-au mai dat câte o batjocură, eu am căutat să nu umblu prin judecăți, m-am lăsat mai prost decât sunt oricum și îi spun așa gândului de tulburare: „Felul cum m-a ocărât, m-a ocărât cam puțin. Pentru păcatele mele, trebuia mai mult.” Și atunci vine o pace peste mine și mă liniștesc. Adică, să treci cu vederea neajunsurile altora.

Cel care duce viață de pocăință, Duhul Sfânt îi dă o minunată gustare din rai, o bucurie duhovnicească, încât nu mai dorește altceva. El se ascunde ca să nu-l vadă nimeni, se duce în chilie și plânge, dar nu plânge de altceva, ci plânge că se teme că n-o să mai câștige niciodată acea bucurie. Duhul Sfânt îi aprinde inima de dorul lui Dumnezeu și, atunci, nu se mai lasă biruit de tulburări. El poate scăpa de ispita asta: „Mi-a zis și o să-i zic!” Dacă ai ajuns la un spor duhovnicesc, chiar dacă te ocărăște cineva, nu îi mai zici nimic. Îl lași așa. Am văzut prin mănăstiri că cei care încep a duce o viață de pocăință, prima dată au necaz, se răscoală diavolul și îi trântește jos.

Când ați intrat în Sihăstria, Marta era mai importantă decât Maria, sau invers?

Marta cam mergea în urma Mariei. Un părinte spunea că bine este ca Marta să se împace cu Maria, doar sunt surori. Însă Marta este șmecheră și trebuie să asculte de Maria, că Maria te duce în rai. Cu Marta te doare capul, câte face.

În Mănăstirea Slatina, cât a fost părintele Cleopa stareț, se făcea ascultare câteva ore și încolo chilia, biserica. Și, ce să vezi? Cât a fost părintele Cleopa, nu s-au dus părinții

nici la moară, nu s-au dus nicăieri să cumpere făină sau pâine. Nu. Era o minune. Aduceau oamenii și se dădea și la necăjiți.

Am auzit și eu un cuvânt, că în țară la noi e robită ascultarea de griji pământești. Dacă cineva are putere trupească și o folosește în ascultare, Duhul Sfânt îi va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu, că are mare însemnătate când face cineva o ascultare ca pentru Dumnezeu. Bunul Dumnezeu nu are nevoie de treburile noastre, dar, pentru că este Dumnezeu, El va rândui mântuirea și iertarea de păcate persoanei respective.

Ascultarea trebuie trăită. Ascultarea aduce mântuirea, că și Hristos ascultare a făcut. Dacă El nu asculta, noi ne mântuiam? Și mari, și mici, facem ascultare.

Părintele Cleopa așa lucra: el se nevoia mai mult și pe ceilalți îi punea mai puțin. Îi întreba așa: „Vreți să postiți atâtea zile?" Părinții spuneau da, ori nu, și care nu voia, le dădea mâncare și îi ajuta să poată face ascultările, și îi împăca pe toți. Trăiau în pace și în liniște. Cât a fost părintele Cleopa, am văzut cu adevărat că a fost Duhul lui Dumnezeu în mănăstire. Iar după ce a plecat el, au dat năvală ateii, comuniștii. Ei spuneau minciuni și căutau să îi ducă pe călugări în rătăcire. Dar eu m-am folosit când părinții erau în dragoste, în liniște și Bunul Dumnezeu așa purta de grijă, că aveau de toate.

A venit odată un gradat mare, un colonel. El avea niște bani și voia să facă la mine o mănăstire. Eu i-am spus: „Dacă faci aici, eu trebuie să fug din locul ăsta. Dacă îmi trebuie mănăstire, sunt mănăstiri îndeajuns, doar să ajung

eu la ele. Nu, nu îmi trebuie. Eu de aia mi-am făcut aici un locușor, ca să-mi pot plânge păcatele.” Așa mi-a spus un părinte: dacă nu le plâng pe care le am, le fac pe care nu le vreau. Acum, atâta mă rog la Bunul Dumnezeu: „Doamne, să nu-mi dai niciun dar, numai atât: să pot plânge!”

Cât pot, pe toți îi trimit la preoții Bisericii și mă rog: „Doamne, miluiește-i pe toți care aleargă la mine, păcătosul!” Cât pot, caut să nu chem pe nimeni aici, dar, dacă a venit, trebuie să am răbdare, să îl trimit cu pace acasă. Dacă eu mă rog pentru ei, Bunul Dumnezeu îmi dă și mie. Cât pot, îi îndemn la pace, căci pacea este ruptă din rai. Pacea Duhului Sfânt o păstrăm pe măsură ce ne smerim, nu osândim și nu judecăm pe nimeni, dăm vina numai pe noi și nu privim la alții de sus în jos. Pacea poate veni și de la diavol: că am mâncat bine, că am dormit…

În afara părintelui Cleopa, ați cunoscut un alt mare duhovnic?

Pe părintele Macarie, cel care a stat la liniște și a murit după aceea. Că el a stat la pustie și a adormit pe pământ. Toți cei care se retrag nu au voie să se culce pe pământ. Dacă ai adormit pe pământ, se răcește plămânul și, gata, ai pierdut, nu te mai poți nevoi. Știu că, atunci când mă mărturiseam și plângeam sub epitrahil și îmi spuneam păcatele, plângea și el, săracul. Era cuminte, un duhovnic minunat, om sfânt, cu viață minunată. Să știți că cel care și-a dat silința să se ducă la timp la biserică noaptea și și-a făcut un program de rugăciune în timpul nopții a avut un sfârșit minunat. Așa a fost și cu părintele Macarie.

Era un om foarte smerit. Atât putem spori, pe măsura smereniei. Duhul Sfânt descoperă duhovnicește tainele lui Dumnezeu, pe măsura smereniei noastre.

Un părinte mi-a zis așa: să încerc să am o inimă de mamă către aproapele. I-am spus că nu am, că sunt un păcătos. Și mi-a spus că, deși nu am, să încerc. Eu caut să mă despart de toți în pace. Porunca lui Dumnezeu este dragostea, adică trebuie să le vorbim frumos oamenilor.

Cum să luptăm cu gândurile de răzbunare?

Când apar gânduri necurate în vremea rugăciunii, atunci fă cu smerenie o cruce peste inima ta și spune: „În numele lui Iisus Hristos, să plecați de la inima mea!” Când ne rugăm, să ne învățăm a a ierta. Și, când vine gândul să mă răzbun, să-mi spun în gând: „Doamne, ajută-mă ca să pot răbda până mâine, Doamne întărește-mă!” Și atunci, cât pot, amân ca să mă răzbun. Și rugându-mă, și îndemnând pe unii părinți ca să se roage pentru mine, mâine nu mai zic nimic rău. Iar dacă mă grăbesc să zic azi, fără să vreau îi zic și în plus. Că așa spune un sfânt: „Mânia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.” Atâta vă spun: să ne bucurăm că suntem într-o credință sănătoasă.

Toți aceia care sunt în viețile de obște, este bine să mai întrebe și conștiința: „Conștiință, spune drept, dacă mor acum, îi place lui Dumnezeu cum trăiesc, sau nu?” Și atunci conștiința ne îndeamnă să mai reparăm câte ceva. Că așa spune un sfânt părinte: „Bine este a te împăca cu pârâșul, cât ești pe cale.” „Pârâșul” este conștiința, „calea” este viața. Și când ne ducem la biserică, să punem în minte

că toți sunt mai buni. Cu cât am să socot că toți sunt mai buni, cu atât voi scăpa de a judeca pe alții. Cea mai mare nenorocire este atunci când sunt biruit de pomenirea de rău. Și pomenirea de rău atât ne secătuiește, încât devenim bolnavi, neputincioși. Totdeauna să vorbim spre slava lui Dumnezeu și tot ce nu corespunde să acoperim.

Mult ajută să avem milă unul față de altul, să ne rugăm unii pentru alții. Așa era la mănăstire când era părintele Cleopa: atâta dragoste căpătau prin rugăciune, prin nevoință… Cât a fost părintele Cleopa, toți au fost ca niște îngeri. Toți erau ca unul.

Cum să facem să nu ne smintim de apucăturile celor din jur, care spun că sunt credincioși?

Eu am plecat cam de mititel la mănăstire. Prin câte am trecut, am observat că pot să văd cele mai mari păcate, cele mai mari blestemății pe la unele persoane, dar fără să mă smintesc. Nu am voie să mă smintesc, odată ce am cunoscut puterea Duhului Sfânt. Spune așa Scriptura: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați” (Matei 7, 1). Dumnezeu ne va judeca și pe noi, îi va judeca și pe ei. Nu e treaba noastră greșeala aproapelui. De când m-am păzit a nu judeca, am mai multă dragoste față de aproapele și nu mă mai birui de mânie, cum mă biruiam înainte.

Toți cei care se biruie de judecată nu pot spori, chiar de au avut o viață bună la început. Cea mai mare primejdie în viața creștinească, ori în viața din mănăstiri, este să te lași biruit de judecarea aproapelui. Dacă vreau să îl îndrept pe cineva și vreau să îl ajut, trebuie să-i vorbesc cu dragoste.

Cine lucrează poruncile lui Dumnezeu și ascultarea, cine se roagă cu umilință, acela se curăță cu mintea și cu sufletul. Duhul Sfânt îi aprinde inima de dorul lui Dumnezeu și atunci toate câte există în lume, el le privește ca pe niște gunoaie (Filipeni 3, 8). Dar asta se întâmplă pentru că s-a dat în mâna părinților duhovnicești și nu a ieșit din ascultarea lor. Fie creștini în lume, fie călugări în mănăstire, toți care ascultă de duhovnic vor spori. Chiar eu, de câte ori mă mărturiseam, nu puteam face chiar toate pe care mi le spunea părintele. Mă duceam înapoi la mărturisit și ziceam: „Uite, mi-a rămas atâta canon, mi-a rămas atâta pravilă." Și iar mă mărturiseam. Și, de câte ori vedeam că supăram pe Bunul Dumnezeu, mă duceam repede la mărturisire și iar reveneam la pace. Cine a ajuns să se mărturisească fără să ascundă nimic, acela atâta bucurie și pace capătă în suflet…

Are mare însemnătate frica de Dumnezeu. Cine are frică de Dumnezeu, va câștiga mântuirea. Pentru că am observat un lucru: toți care se smeresc și se văd mici în sufletul lor, Duhul cel Sfânt îi ajută la mântuire și nu-i lasă să-și piardă sufletele. Are mare însemnătate a nu osândi. Patima osândirii o au de multe ori cei invidioși. Cei care sunt invidioși sunt oameni periculoși și omului invidios niciodată să nu-i spui bucuria ta, să-i spui numai scârba ta. Dacă îi spui scârba ta, el se liniștește. Un om care este invidios, are un duh necurat, nu-L are lucrător pe Sfântul Duh în viața lui. Cine are pe Duhul Sfânt, are dragoste, iartă, are milă față de toți. Toți cei care au fericirea să aibă duhovnic au multă pace în suflet, dacă se mărturisesc cu

sinceritate și împlinesc ce le spune părintele. Au pace în suflet pentru că, de câte ori se duc la biserică și se smeresc, se roagă și ascultă Sfânta Liturghie, sunt binecuvântate de Dumnezeu. Iar Duhul Sfânt le descoperă darurile lui Dumnezeu pe măsură ce se smeresc.

Cuprins

Colofon

Cu voia Tatălui,
cu ajutorul Fiului
și cu săvârșirea Sfântului Duh
apare volumul Conștiință, spune-mi tu
al Monahului Proclu Nicău,
al treilea volum din colecția Crinii țarinii,
întru slujirea cinului monahal,
în anul 2016, când, în 10 iulie, s-au împlinit 550 de ani
de la punerea pietrei de temelie a Mănăstirii Putna.

S-au îngrijit de acest volum
arhimandritul Melchisedec Velnic
cu obștea Mănăstirii Putna.

În colecția Crinii țarinii *au apărut volumele:*
Merinde pentru monahi,
al Părintelui Arhimandrit Zaharia Zaharou, și
Trăiți frumos și-n bucurie,
al Înaltpreasfințitului Justinian Chira,
Arhiepiscop al Maramureșului și Sătmarului.